

Kypros

11000

vuotta

historiaa ja kulttuuria

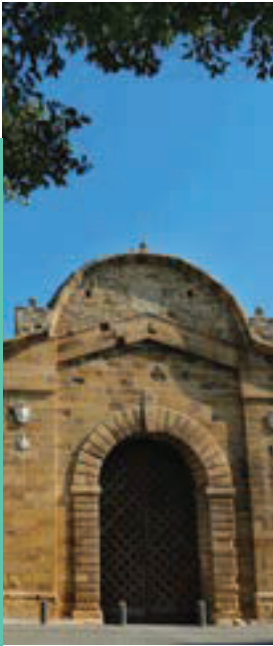
Sisälllys

Johdanto		5
Kypros	11 000 vuotta historiaa ja kulttuuria	6
Kyproksen historia		7-17
11500-10500 eKr.	Esihistoriallinen kausi	7
8200-1050 eKr.	Esihistoriallinen kausi	8
1050-480 eKr.	Historialliset kaudet: Geometrinen ja arkaainen kausi	9
475 eKr. - 395 jKr.	Klassinen, hellenistinen ja roomalainen kausi	10
395-1191 jKr.	Bysanttilainen kausi	11-12
1192-1489 jKr.	Frankkilainen kausi	13
1489-1571 jKr.	Venetsialaisten kausi Kyproksella	14
1571-1878 jKr.	Kypros osaksi Ottomaanien valtakuntaa	15
1878-1960 jKr.	Ison-Britannian hallinta	16
1960 - nykypäivä	Kyproksen tasavalta, turkkilaisten miehitys, osaksi Euroopan unionia	17
Lefkosia (Nikosia)		18-39
Lemesos (Limassol)		40-57
Lárnaka		58-71
Páfos		72-87
Ammochostos (Famagusta)		88-95
Tróodos		96-110
Afroditen kulttuurireitti		111
Viinireitti		112-113

Kypros verkossa

www.visitcyprus.com

Virallisilla verkkosivuillamme on kattavasti tietoa Kyproksen tärkeimmistä nähtävyyksistä, karttoja, päivittyvä tapahtumakalenteri, yksityiskohtainen hotelliopas, ladattavia valokuvia ja valmiita matkasuunnitelmia. Lisäksi siellä on lista Kyproksella toimivista matkanjärjestäjistä, tietoa konferensseista ja kannustelomista sekä runsaasti muuta hyödyllistä tietoa.

*Lefkosia
(Nikosia)*

*Lemesos
(Limassol)*

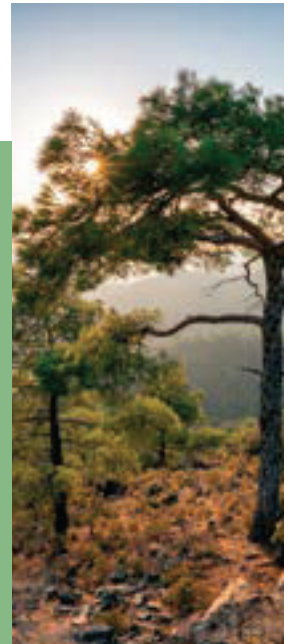
Lárnaka

Páfos

*Ammochostos
(Famagusta)*

Tróodos

Johdanto

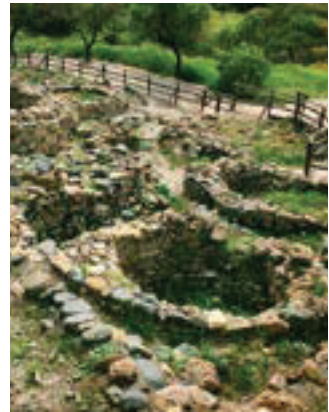
Kypros on pieni maa, jolla on pitkä historia ja rikas kulttuuri. Ei siis ole mikään ihme, että Páfoksen antiikin aikaiset arkeologiset kohteet, Chirokoitían kivikautisen kylän rauniot ja Tróodos-vuoriston kymmenen bysanttilaista kirkkoa ovat Unescon maailmanperintökohteita.

Tämän julkaisun tavoitteena on auttaa kävijöitä tutustumaan Kyproksen kulttuuriperintöön. Matkailutoimistojemme asiantuntijat auttavat sinua mielellään, jotta saat käynnistäsi mahdollisimman paljon irti. Toimistomme vastaavat tietysti kysymyksiin ja kyselyihin, mutta niistä voi hakea myös erilaisia julkaisuja, karttoja ja muita tietolehtisiä täysin ilmaiseksi. Lue lisää verkkosivuiltamme osoitteesta: www.visitcyprus.com.

Heinäkuusta 1974 lähtien turkkilaiset ovat pitäneet hallussaan aluetta, jossa valtaosa saaren kulttuuriperintökohteista sijaitsee. Kyseiset kohteet ovat kokeneet mittavia tuhoja. Miehitysjoukot ovat pyrkineet järjestelmällisesti muuttamaan hallitsemansa alueen demografisia piirteitä ja kulttuuri-identiteettiä.

Páfoksen mosaiikit

Chirokoitían arkeologinen alue

Agios Nikolaos tis Stegisin kirkko, Kakopetrián kylä

11 000 vuotta historiaa ja kulttuuria

Maan kulttuuriperintö on sen kansalaisten arvokkain aarre. Sen kautta pystytään ilmaisemaan kansan identiteetti ja luomaan tietoisuus historian jatkumosta. Kypros on Välimeren kolmanneksi suurin saari. Se sijaitsee kolmen mantereen – Euroopan, Aasian ja Afrikan – risteyskohdassa. Saaren sijainnilla on ollut merkittävä rooli saaren myrskyisässä historiassa jo antiikin ajoista lähtien. Sen esihistoriallisen kauden asukkaat saivat seurakseen mykeneläiset 3 500 vuotta sitten. Tämä kansa toi mukanaan sivilisaationsa ja upotti samalla kreikkalaiset juuret ikiajoiksi saaren perimään. Moni muukin kulttuuri sai myöhemmin saarella jalansijaa. Esimerkiksi foinikialaiset, assyrialaiset, frankit, venetsialaiset, ottomaanit ja britit jättivät kaikki jälkeensä ripauksen omaa kulttuuriaan saaren yli pyyhkäistessään.

Kristuksen apostolit kulkivat aikoinaan tällä saarella. Bysantin valtakunta kaikessa loistossaan piti Kyprosta otteessaan satojen vuosien ajan. Saari itsessään on kuin ulkoilmamuseo, jossa voi vierailta esihistoriallisten asumusten raunioissa, klassisen kauden kreikkalaistemppeleissä, roomalaisissa teattereissa ja huviloissa, varhaiskristillisissä basilikoissa, bysanttilaisissa kirkkoissa ja luostareissa, ristiretkeläisten linnoissa, goottilaisissa tuomiokirkkoissa, venetsialaislinnoituksissa, muslimien moskeijoissa ja brittiläisissä siirtomaatyyllisissä rakennuksissa.

Kyllissä voi edelleen ihastella vanhaa elämänmenoa, tapoja ja perinteitä. Täällä vietetään vielä nykyäänkin juhlia, jotka juontavat juurensa kauas antiikin aikoihin.

Näitä ovat esimerkiksi karnevaalit ja kukkafestivaalit. Afrodite on kreikkalainen kauneuden ja rakkauden jumalatar, joka tarujen mukaan syntyi saarella ja edelleen vaeltaa rakkaassa Páfoksen kaupungissaan ja ympäri Kyprosta. Jumalatar on läsnä kaikessa – valoisassa tunnelmassa, maisemien kauneudessa ja hurmaavissa paikallisissa. Koukliassa muinoin sijainneen jumalattaren temppelin paikalla on nykyään kirkko, jota kutsutaan osuvasti nimellä ”Panagia Aphroditissa” (Pyhä Afrodite).

Antiikin kreikan näytelmäkirjailijoiden kuolemattomat säkeet kaikuvat edelleen leppeinä sunnuntai-iltoina Kurionin muinaisella teatterilla ja Páfoksen Odeonilla, joissa esitetään säännöllisesti klassisia kreikkalaisia näytelmiä. Syyskuussa puolestaan viini virtaa ja Dionysoksen, kreikkalaisen viinin ja hyvän elämän jumalan, henki elää koko viinifestivaalin ajan. Suosittuja keskiaikaisia lauluja voi edelleen kuulla saarella, ja niissä eri legendat heräävät henkiin. Esimerkiksi voittamaton Digenis oli Bysantin ajan kansansankari, kun taas kahlitsematon Rigaina oli kaunis Pentadáktylosin kuningatar keskiajalta. Euroopan itäisimpänä kolkkana Kypros muodostaa kulttuurisen sillan ihmisten, uskontojen, kulttuurien ja elämäntapojen välille.

11500–10500 eKr. Esihistoriallinen kausi

Ensimmäiset pysyvän asutuksen merkit Kyproksella ovat peräisin varhaiselta Levantin Lähi-idän esikeraamiselta neoliittiselta kaudelta (11 500–10 500). Ágios Týchonas – Klimonas -kaivauksilla tehtyjen löydösten perusteella tässä varhaisessa asutuksessa asui metsästäjä-viljelijöitä. Laajoissa seulonnoissa on löytynyt todisteita emmervehnän viljelystä. Emmervehnä on alkukantainen viljakasvi, joka on tuotu saarelle mantereelta. Kaivauksilta löytyneet eläinten luut vahvistavat kyläläisten metsästäneen villisikoja ja lintuja, sekä että kesyjä kissoja ja koiria oli jo siihen aikaan saarella.

Esiin kaivettiin myös valtavasti kivisiä työkaluja ja astioita sekä kivi- ja simpukkahelmiä, mutta keramiikkaa ei löytynyt. Ágios Týchonas – Klimonas -kaivauksilla on tehty varhaisimpia löytöjä maata viljelevän kylän arjesta. Nämä ovat merkittäviä paitsi saaren mittakaavassa myös maailmanlaajuisesti.

8200–1050 eKr.

Vaikka kalkoliittisella kaudella (3900–2500 eKr.) kuparia kaivettiinkin pienessä määrin, muutti se vain vähän ihmisten elämää. Sekä neoliittisella että kalkoliittisella kaudella kyproslaiset asuivat yhden huoneen asumuksissa ja käyttivät kivisiä työkaluja ja astioita. He tekivät koruja pikroliittistä ja söivät kalaa, viljakasveja sekä lampaan ja vuohen lihaa. Kuolleet haudattiin asumuksiinsa. Varhaisimmat keramiikkalöydöt ovat viidenneltä vuosituhannelta eKr.

Vuosina 2700–2500 eKr. eli kalkoliittisen kauden loppuessa ja varhaispronssikauden alkaessa tapahtuivat ensimmäiset koko yhteiskuntaan vaikuttaneet kulttuuriset muutokset. Sylinterimäisten asumusten sijaan ihmiset alkoivat rakentaa useamman huoneen sisältäviä, pitkulaisia rakennelmia. He ryhtyivät työstämään kuparia kokuiksi ja käyttivät auroa maata viljellessään. Kuolleita alettiin nyt haudata tarkoin suunnitelluille hautausmaille. Vaikka näillä muutoksilla oli toki osansa varhaispronssikaudella (2500–2000 eKr.) ja keskipronssikaudella (2000–1650 eKr.) tapahtuneeseen talouskasvuun, ihmiset asuivat yhä pienissä kylissä takamailla. Yhteydenpito ja kaupankäynti muiden Välimeren maiden kanssa oli rajallista.

Pyrgos-Mavrorachin kaivauksilla Lemesoksessa on löydetty rakennuskompleksi, joka tuhoutui noin vuonna 1800 eKr. sattuneessa maanjäristyksessä. Löydökset on ajoitettu keskipronssikauden II loppuun vuosina 2400–1800 eKr. Geofysikaalisilla tutkimuksilla ja GIS-järjestelmillä on arvioitu, että koko rakennelma kattaisi noin 4 000 neliömetrin alueen. Osa tästä alueesta oli varattu pääasiassa oliiviöljyn teolliseen tuotantoon. Muiden alueelta tehtyjen löytöjen perusteella on selvinnyt, että osaa tästä teollisuusalueesta käytettiin myös kuparin jalostukseen, värjäykseen, kudontaan sekä lääkeaineiden kehittämiseen. Tärkein käyttötarkoitus oli kuitenkin esanssien uuttaminen hajuvesien valmistusta varten. Alue on erittäin tärkeä sen teollisen identiteetin ja sieltä saatujen tietojen vuoksi. Koska kaikki hautautui maanjäristyksessä romahtaneiden seinien alle, alue on pysynyt lähes ennallaan.

Myöhäispronssikausi (1650–1050 eKr.) oli ensimmäinen esihistoriallisen Kyproksen aikakausi, jolta on löydetty konkreettisia ja kiistattomia todisteita useammastakin merkittävästä edistysaskeleesta. Näitä olivat esimerkiksi rannikkokaupunkien perustaminen, kuparin ja muiden metallien entistä tehokkaampi louhinta, käsikirjoituksen kehittäminen sekä yhteydenpito ja kaupankäynti Egyptin, Lähi-idän, Aigeian ja laajemman itäisen Välimeren alueen kanssa.

1200-luvun eKr. loppupuoliskolla saapui joukoittain mannerkreikkalaisia, jotka asettuivat asumaan Kyprokselle. Siksi mykeneläistä keramiikkaa tuotiin valtavasti Kreikan Aigeiasta ja käytettiin moniin eri tarkoituksiin niin arjessa kuin uskonnollisissa seremonioissakin. Myöhemmin mykeneläisvaikutteista keramiikkaa alettiin valmistaa paikallisesti, ja siitä tuli osa saaren keramiikkaperinnettä.

Kiviastia, neoliittinen kausi

Ristinmuotoinen veistos, pikroliittää, kalkoliittinen kausi

Laattamainen veistos, varhais- ja keskipronssikausi

Laattamainen veistos, varhais- ja keskipronssikausi

Pronssinen veistos sarvipäisestä jumalasta, myöhäispronssikausi

Keramiikkaa, valkoinen liete, myöhäispronssikausi

1050–480 eKr.

Historialliset kaudet: Geometrinen ja arkaainen kausi

Kaksi merkittävää edistysaskelta, poliittinen ja teknologinen, ovat merkinä siirtymästä esihistoriallisesta historialliseen kauteen.

Ensimmäinen keskeinen edistysaskel oli uusien kaupunkivaltioiden perustaminen. Aina 1000-luvulle eKr. saakka kaikki myöhäspronssikauden suuret kaupungit olivat tuhoutuneet mahdollisesti maanjäristysten kaltaisissa luonnonmullistuksissa. Kansantarut Troijan sodan sankareista, jotka rakensivat uudet kaupungit Troijasta palatessaan, ovat yhdenmukaisia historiasta tuntemiemme faktojen kanssa. Yhtenä esimerkkinä vaikkapa Akhaian kreikkalaisten asutus, joka lopulta johti Kyproksen hellenisaatioon ja Kreikan kielen ja kulttuurin omaksumiseen. 900-luvulta eKr. lähtien Kyproksen ja esimerkiksi Euboian ja Kreetan kaltaisten Kreikan saarten väliset suhteet muuttuivat erityisen tiiviiksi.

Toinen merkittävä edistysaskel oli raudan käyttö metallurgiassa, mikä tietysti käynnisti uuden aikakauden, rautakauden. Aluksi rautaa käytettiin ainoastaan koruissa, mutta myöhemmin se korvasi kuparin työkalujen valmistuksessa. Geometrinen kausi (1050–750 eKr.) on osa rautakautta, ja sen aikana keramiikan koristelussa käytettiin lähinnä geometrisiä muotoja. Tällä kaudella Kyprokselle saapui myös foinikialaiset, jotka asuttivat suuren, mykeneläisen rannikkokaupungin, Kitionin.

Foinikialaisille tyypillinen mustapunainen keramiikka yleistyi, ja myöhemmin sitä tuotettiin paikallisesti.

Seuraava historiallinen aikakausi, arkaainen kausi (750–475 eKr.), alkoi assyrialaisten valloittaessa Kyproksen. Tällä kaudella kyproslaiset kaupunkivaltiot Salamis, Kition, Amathus, Kurion, Idalion, Palaipafos, Marion, Soloi ja Tamassos säilyttivät itsenäisyytensä sillä ehdolla, että ne pystyivät maksamaan veroa assyrialaiselle hallitsijalle.

Assyrialaisten johtoaseman jälkeen Egyptin faarao Amasis otti Kyproksen valtaansa. Tälle kaudelle oli tyypillistä voimakkaiden kreikkalaisten ja itäisten vaikutteiden näkyminen kaikilla elämäneloilla, etenkin taiteessa ja uskonnossa.

Geometrisen ja arkaaisen kauden keramiikkaa

475 eKr. – 395 jKr.

Klassinen, hellenistinen ja roomalainen kausi

Klassisella kaudella (475–312 eKr.) Kypros joutui keskelle kreikkalaisten ja persialaisten sotia. Kreikkalaiset pyrkivät häätämään persialaiset pois kaikilta Kreikan saarilta, myös Kyprokselta. Kyproksella tämä onnistuikin vain hetken vuosina 450–449 eKr., kun ateenalaislaivasto Kimonin johdolla valloitti Marionin, vapautti Soloin ja valtasi Kitionin.

Tästä huolimatta Kyproksesta tuli lopulta osa Persian valtakuntaa, vaikkakin se säilytti itsenäisen asemansa ainakin suurelta osin. Salamiin kuningas Euagorasin hallintakaudella (411–374 eKr.) Kyproksesta kehittyi yksi hellenistisen maailman johtavista poliittien ja kulttuurin keskuksista. Euagoras kapinoi persialaisia vastaan, mutta pitkittyneen sodan jälkeen hänet pakotettiin allekirjoittamaan rauhansopimus Persian kanssa. Persian vallan alla kreikkalaiset vaikutteet olivat hyvin voimakkaita Kyproksella. Saari tutustutettiin Kreikan pantheonin jumaliin, ja kreikkalaiset taiteilijat määrättiin suunnittelemaan Kyproksen kaupunkivaltioiden käyttöön taottavien kolikoiden sinetit.

Persian valtakausi päättyi hellenistisellä kaudella (310–30 eKr.) Aleksanteri Suuren itään suuntautuneiden sotatoimien yhteydessä. Aleksanterin kuoleman jälkeen yksi hänen seuraajistaan, Ptolemaios, otti saaren hallintaansa.

Aleksandriasta tuli uuden ptolemaiolaisen Egyptin valtakunnan pääkaupunki, jonka vaikutteet näkyivät selvästi kaikessa taiteessa, kuten kuvanveistossa, keramiikassa ja pienoisveistoksissa.

Ptolemaiolaisen kauden (305–30 eKr.) aikana Kyprosta käytettiin lähinnä sotilastukikohtana. Ptolemaiokset hyödynsivät myös saaren luonnonvaroja, kuten kuparia, oliiveja ja vehnää. Lisäksi saarelta saatua puuta käytettiin lähinnä laivojen rakentamiseen.

Roomalaiset ottivat Kyproksen haltuunsa Ptolemaiosten hallitsijasuvun jälkeen ja hyödynsivät pääasiassa saaren kuparikaivoksia. Vaikka roomalaisen kauden sanotaan alkaneen vuonna 58 eKr., Kypros joutui roomalaisten haltuun vasta vuonna 30 eKr. Roomalaisen kauden aikana (58 eKr. – 395 jKr.) Kypros-nimeä alettiin käyttää latinankielisen kuparia tarkoittavan sanan (cuprum) synonyyminä. Roomalaisten valtakaudella Kyproksen talous kasvoi kolmensadan vuoden ajan lähinnä mittavan kaupankäynnin ansiosta. Siihen aikaan yksi tärkeimmistä vientituotteista oli kyproslainen keramiikka.

Kyproslaisissa koruissa ja lasitavarassa oli matkittu roomalaisten käsityöläispajojen taidokasta tyyliä. Roomalaisen kauden alussa hautakammiot olivat erityisen loisteliaita, ja niissä oli usein kallisarvoisia kultakoruja ja kaunista käsityönä tehtyä lasitavaraa ja keramiikkaa.

Yhtenä Kyproksen historian merkkipaaluna roomalaisella kaudella oli saaren kääntäminen kristinuskoon vuodesta 45 jKr. eteenpäin apostoli Paavalin ja apostoli Barnabaan vieraillessa saarella.

Afroditen pää, marmoria

Kolikoita roomalaiselta kaudelta

395-1191

Bysanttilainen kausi

Vuonna 330 jKr. Rooman valtakunnan pääkaupunki siirrettiin Roomasta Konstantinopoliin. Kristinuskosta tuli virallinen valtionuskonto. Vuonna 395 jKr. Rooman valtakunta jakautui Länsi-Rooman ja Itä-Rooman valtakuntiin. Itäinen osa tunnettiin myös nimellä Bysantin valtakunta, ja Kypros oli osa tätä valtakuntaa 300-luvulta aina 1100-luvulle saakka.

Varhaisen kristillisen ja bysanttilaisen kauden aikana aina 300-luvulta 600-luvulle saakka Kyproksen kirkko näki valtavasti vaivaa pysyäkseen autokefaalisena (sen päämiehenä toimii oma arkkipiispa, vaikka se onkin läheisessä yhteydessä muiden ortodoksikirkkojen kanssa) ja täysin itsenäisenä ja kasvattaakseen vaikutusvaltaansa. Vuonna 488 jKr. Bysantin keisari Zenon myönsi Kyproksen arkkipiispalle ja tämän seuraajille luvan käyttää violetta kaapua virallisissa seremonioissa, pidellä valtiikkaa ja allekirjoittaa papereita punaisella musteella. Arkkipiispa Anthemios halusi osoittaa kiitollisuutensa keisarille siitä, että tämä vahvisti Kyproksen kirkon autokefaalisen aseman, ja antoi keisarille Pyhän Barnabaan käsikirjoituksen Matteuksen evankeliumista. Arkkipiispa Anthemios oli löytänyt käsikirjoituksen apostolin haudasta läheltä Salamiin kaupunkia. Pyhälle Barnabaalle omistettu luostari rakennettiin paikkaan, josta hänen hautansa löydettiin. Pyhää Barnabasta pidetään Kyproksen kirkon perustajana.

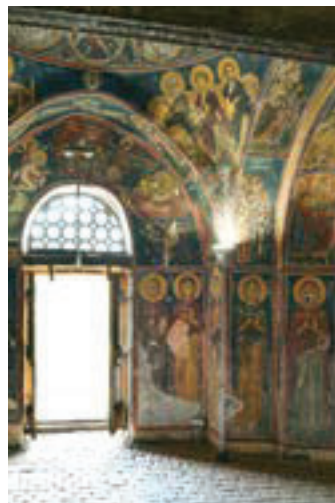
Bysanttilaisen kauden ensimmäiset vuosisadat olivat Kyproksella rauhan aikaa. Uusia kaupunkeja rakennettiin, kun taas toiset hylättiin tuhoisien maanjäristysten seurauksena. Kyproksen pääkaupunki siirrettiin Páfosista Salamis-Constantiaan, jonka lähistöllä alkoi kehittyä Arsinoe-Ammochoostosin (Famagustan) kaupunki 600-luvulta alkaen. Amathus pysyi merkittävänä keskuksena Rooman ajoista lähtien, ja sen liepeille perustettiin Neapolis tai Nemesos, josta tuli myöhemmin frankkilaisella kaudella Lemesos. Ledran vanhan kaupungin tilalle rakentui Lefkosia (Nikosia), josta tuli lopulta Kyproksen pääkaupunki jossakin vaiheessa 1000- ja 1100-lukujen aikana.

Bysanttilaisten kaikessa hiljaisuudessa Kiinasta tuoma silkkiteollisuus alkoi kehittyä 500-luvulla, ja nyt siitä kasvoi yksi saaren kannattavimmista käsityöaloista.

Kyproksen laivanveistämisellä rakennettiin edelleen valtavasti puuveneitä, kun taas Salamiin kaupunkiin rakennettiin akvedukti Bysantin keisari Herakleoksen rahoituksella. Hopean ja kullan taonta oli kukoistava ala, mistä osoituksena ovat Davidin elämää kuvaavat arvokkaat laatat, jotka löydettiin Lambousan (Láþithosin) aarteiden joukosta. Osa laatoista on nykyään esillä Kyproksen museossa Lefkosiassa, kun taas osa esineistä on British Museumissa Lontoossa ja Metropolitan Museum of Art -taidemuseossa New Yorkissa.

Hopealaatta, Lambousa, 600-luku

Asínoksen Neitsyt Marian kirkko (Panagia Asinou)

Kirkollinen taide kukoisti Kyproksella, ja siinä omaksuttiin elementtejä kreikkalaisroomalaisista perinteistä ja idän vaikutteista. Saaren ensimmäiset kirkot rakennettiin roomalaisen basilikan mallin mukaan pitkulaisiksi huoneiksi, joiden pylväsrivit muodostivat porttihankeja ja käytäviä. Ajan saatossa niihin lisättiin kupoleja ja holvikaaria ja rakennustyylillä kehitettiin ristinmuotoisten rakenteiden ympärille. Keskeisimpinä esimerkkeinä tämän aikakauden arkkitehtuurista voisi mainita varhaiskristilliset puukattoiset basilikat, joiden sisustusta hallitsivat freskot. Niistä tärkeimmät ovat Lambousan basilikat, Káto Páfoksessa sijaitseva Chrysopolítissa, Constantian Kambanopetra, Pyhän Kolminaisuuden luostari Gialousassa, Karpasian niemimaan Panagia Kanakaria, Kurion sekä Pégeiassa sijaitseva Agios Georgios.

Kolme harvinaista mosaiikkia on säilynyt kolmen varhaiskristillisen basilikan alttarikomeroissa, ja Kyproksen ja Konstantinopolin taiteellinen side käy niistä hyvin ilmi. Näistä kolmesta mosaiikista vanhin oli nykyään miehitetyllä alueella sijaitsevan Panagia Kanakarian alttarikomeroissa Karpasian niemimaalla. Parhaiten säilynyt mosaiikki on Panagia Aggeloktistin kirkon alttarikomeroissa Kítissä, ja kolmas on Panagia Kyran kirkossa Livádian miehitetyssä kylässä lähellä Ammochostosta.

Basilikat tuhoutuivat arabilaisten ryöstöretkien yhteydessä 600- ja 900-lukujen välillä, mutta mosaiikit säästyivät ja päätyivät koristamaan myöhempiä kirkkoja.

Kyproksesta tuli erityisen merkittävä Bysantin ja Islamin kannalta, koska se sijaitsi keskeisellä paikalla Välimerellä ja koska näiden kahden suuren valtakunnan välillä riitti konflikteja. Arabien ryöstöretket Kyprokselle alkoivat vuosina 648–649 jKr. ja jatkuivat aina vuoteen 965 jKr. saakka, jolloin keisari Nikeforos II Fokas lopulta karkotti arabit. Aina 1100-luvulle saakka bysanttilaiset rakensivat linnoja ja linnoituksia Pentadáktulosin vuorijonon rinteille. Näitä ovat esimerkiksi Pyhän Hilarionin linna, Buffaventon linna ja Kantara sekä Kýkkon, Machairasin ja Agios Neofytosin luostarit.

Árakaksen Neitsyt Marian kirkko (Panagía tou Áraka), Lagouderá

Kanakarian mosaiikit

1192–1489

Frankkilainen kausi

Vuonna 1191 Englannin kuningas Rikhard Leijonamieli huomasi Kyproksen strategisen merkityksen kolmannen ristiretken ritarien varustajana ja muonittajana. Niinpä kuningas valloitti saaren. Kyproksella Rikhard otti vaimokseen kihlattunsa Berengaria Navarralaisen, joka matkusti kuninkaan mukana, ja teki tästä Englannin kuningattaren. Kun Rikhard huomasi, miten vaikea saarta olisi pitää hallussa, hän myi saaren tempeliritareille. Ritarit kuitenkin antoivat saaren takaisin paikallisten jatkuvien kapinoiden jälkeen.

Lopulta Rikhard myi Kyproksen Jerusalemin kuningaskunnan entiselle kuninkaalle ja ranskalaiselle ylhäiselle, Guy de Lusignanille. Hän oli perustamansa Lusignanien hallitsijasuvun ensimmäinen kuningas Kyproksella. Suku oli alkujaan Ranskan Poitiersista. Frankkien valtakausi Kyproksella tunnetaan myös Lusignanien kautena, ja se kesti kolmen vuosisadan ajan (1192–1489). Kyproksen johtava hallinto noudatteli feodalismia, ja katolisesta kirkosta tuli valtion virallinen laitos. Vuonna 1291 Akkon (Jerusalemin kuningaskunta) päätyessä Egyptin mamelukien käsiin Kypros jäi ainoaksi kristinuskon linnakkeeksi koko idässä. Se oli myös itäisen Välimeren tärkein kauppapaikka. Kun frankkilaiskuninkaat myönsivät kaupallisia etuoikeuksia lännen suurille kauppakaupungeille, kuten Venetsialle ja Genovaalle, läntiset suurvallat ryhtyivät kiistelemään Kyproksen hallinnasta. Tällä oli tuhoisat vaikutukset saaren politiikkaan ja talouteen.

1300-luvulla Kyproksen kauppa ja talous kukoistivat. Saaren pääkaupunki, Lefkosia, ja Ammochostosin (Famagustan) rannikkokaupunki kasvoivat valtaviksi kaupunkikeskuksiksi, joissa kauppa kävi.

Keskiajalla Kypros tuotti ja vei ulkomaille laadukasta sokeria, erinomaista viiniä ja muita maataloustuotteita. Samaan aikaan myös kudonta ja pitsiteollisuus kukoistivat. Toinen kasvava teollisuudenala oli lasitetun keramiikan valmistus niin omiin tarpeisiin kuin ulkomaille vietäväksi.

Frankkilaiselta kaudelta selvinneitä goottilaisia monumentteja ovat lähinnä palvontapaikat ja linnat, joissa yhdistyy sekä bysanttilaisia että länsimaisia elementtejä. Hagia Sofian kirkko Lefkosiasa, Pyhän Nikolauksen kirkko Ammochostosissa ja Bélapašin luostari ovat muutamia tunnetuimpia rakennuksia.

Rikhard Leijonamieli

Potamian goottilaiskirkon rauniot

1489–1571

Venetsialaisten kausi Kyproksella

Kyproksen viimeinen kuningatar Caterina Cornaro, joka oli kuningas Jaakko II:n vaimo ja venetsialaisen ylhäisen, Andreas Cornaron, sisko, luovutti saaren Venetsialle 1489. Kyproksesta tuli osa Venetsian ”mitä seesteisintä” tasavaltaa. Tämän seurauksena genovalaiset hädettiin pois saarelta, ja venetsialainen valtakausi alkoi. Venetsia halusi Kyproksen tiukkaan otteeseensa, jotta se turvaisi venetsialaisalusten liikkumisen ja varustamisen itäisellä Välimerellä.

Saaren tärkeimpiä vientituotteita maataloudessa olivat vehnä, ohra, sokeri, puuvilla, viini ja oliiviöljy. Keskeisintä kotiteollisuutta olivat tekstiilit, mutta samaan aikaan myös pitsin valmistus alkoi Léfkaran kylässä. Useimmat vientituotteet rahdattiin laivoilla Ammochostosin satamasta. Venetsian valtakauden lopulla Lárnakasta tuli Kyproksen tärkeimpiä satamakaupunkeja, ja sieltä vietiin ulkomaille suolaa. Myös Lemesoksen satama alkoi kehittyä tällä aikakaudella.

Kun ottomaanit miehittivät Ródoksen saaren vuonna 1522, venetsialaiset pelkäsivät menettävänsä Kyproksen. Niinpä he rakensivat suojamuurit Lefkosian ympärille ja vahvistivat Ammochostosin suojamuureja. Kaupungin merenpuoleisella laidalla sijaitsi Othellon torni, joka on tuttu Shakespearen tragediasta.

Venetsialaiset muurit, Lefkosian (Nikosian) kartta (1570)

Venetsialaiset muurit, Lefkosia (Nikosia)

1571–1878

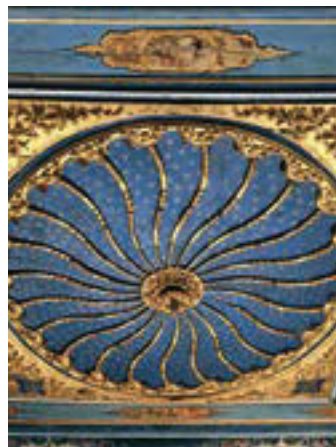
Kypros osaksi Ottomaanien valtakuntaa

Ottomaanien valtakausi Kyproksella alkoi Ammochostosin miehityksestä vuonna 1571. Roomalaiskatoliset häädettiin saarelta, ja Kyprokselle perustettiin ensimmäistä kertaa muslimiyhteisö. Kyproksen ortodoksikirkko nautti ottomaanien valtakauden alussa jonkinlaista autonomiaa, ja sillä oli sekä uskonnollista että poliittista valtaa.

Ottomaanien valtakaudella Kyprosta koeteltiin. Kyproksen kreikkalaisväestö otti osaa Kreikan vallankumoukseen vuonna 1821, minkä seurauksena Kyproksen arkkipiispa Kyprianos, hänen kolme piispaansa ja noin 470 pappia ja maallikkoa teloitettiin.

1700-luvun alusta lähtien Kyproksen kreikkalaisväestön ja kreikkalaisten yhteiskunnallinen asema ja talous alkoivat taas elpyä Ottomaanien valtakunnan rapistuesssa.

Eurooppalaisten kaupankäynti Kyproksen rannikkokaupungeissa sekä ulkomaisten konsulaattien perustaminen Lárnakaan aloittivat selkeän muutoksen saaren yhteiskuntarakenteessa. Aiempien aikakausien osittain feodaalisesta maatalousyhteiskunnasta kehittyi rannikkokaupungeissa lähes kaupunkilaistunut yhteisö. Tätä sosiaalista muutosta vahvisti entisestään Kyproksella asuvien kreikkalaisten läheiset yhteydet Kreikan vallankumouksen jälkeen itsenäistyneeseen Kreikkaan. Tämä ensimmäisenä kaupunkilaistunut kansanosia ryhtyi ilmaisemaan kansallismielisiä ajatuksiaan.

Hadjigeorgakis Kornosiosin talo, Lefkosia

Hala Sultan Tekke -moskeija, Lárnakan suolajärvi

1878-1960

Ison-Britannian hallinta

Vuonna 1878 Iso-Britannia teki salaisen sopimuksen ottomaanien kanssa, ja Kypros luovutettiin Ison-Britannialle. Vaikka kyproslaiset alkuun toivoivatkin merkittäviä muuttoksia saaren politiikassa, taloudessa ja yhteiskunnassa ja unelmoivat saaren liittämisestä Kreikkaan, heidän odotuksiinsa ei vastattu. Kyproksen kreikkalaisväestön pettymys Britannian siirtomaahallintoon sekä vallitseva taloudellinen lama johtivat lopulta kapinaan lokakuussa 1931. Kapinasta kuitenkin seurasi se, että brittiläinen siirtomaahallinto vain tiukensi otettaan entisestään.

Kyproksen kreikkalaisväestö vaati yhä kärkkäämmin kansallisen identiteetin palauttamista ja saaren liittämistä Kreikkaan, mutta Ison-Britannian hallinto ei myöntynyt. Tammikuun 15. päivänä vuonna 1950 järjestettiin kansanäänestys ”enosiksesta” eli Kreikkaan liittymisestä. Äänestyksessä 95,7 % Kyproksen kreikkalaisväestöstä äänesti yhdistymisen puolesta. Äänestystulos ei kuitenkaan vaikuttanut brittihallinnon kantaan. Lokakuun 20. päivänä vuonna 1950 piispa Kition Makarios III valittiin arkkipiispaksi. Kyproksen kreikkalaisväestö ajautui poliittiseen umpikujaan, mikä johti EOKA:n (”Kansallisen Kyproksen vapaustaistelijat”) itsenäisyyskamppailuun vuosina 1955–1959. Kamppailun seurauksena Ison-Britannian valtakausi päättyi, mutta Kyprosta ei liitetty Kreikkaan. Zürichin ja Lontoon sopimuksilla perustettiin itsenäinen Kyproksen tasavalta. Joulukuun 13. päivänä vuonna 1959 arkkipiispa Makarios III valittiin ensimmäiseksi tasavallan presidentiksi ja Fazil Küçük ensimmäiseksi varapresidentiksi.

Kyproksen yliopiston arkeologinen tutkimusyksikkö

Lárnakan kunnallinen kulttuurikeskus

1960 – nykypäivä

Kyproksen tasavalta, turkkilaisten miehitys, osaksi Euroopan unionia

Kyproksen tasavalta tunnustettiin 16. elokuuta vuonna 1960. Saaresta tuli YK:n, kansainyhteisön, Euroopan neuvoston ja sitoutumattomien maiden liikkeen jäsen. Zürichin ja Lontoon sopimusten nojalla Isolle-Britannialle jäi saarelle kaksi itsenäistä sotilastukikohtaa, jotka kattavat yhteensä 158,4 neliökilometrin alueen aina Lárnakan itäpuolen Dekéleiasta lännessä Lemesoksen lähellä sijaitsevaan Akrotíri-Episkopíin saakka. Osana Zürichin ja Lontoon sopimuksia tehtiin kaksi muutakin sopimusta: liittosopimus ja takuusopimus. Jälkimmäinen antoi kolmelle takaajavaltiolle, Isolle-Britannialle, Turkille ja Kreikalle, oikeuden ryhtyä toimiin, mikäli sopimuksen ehtoja rikotaan.

Vaikka Kyproksen perustuslaissa turvattiinkin kaikkien kansalaisten perusoikeudet ja -vapaudet, yhtenäisvaltion säännökset tekivät perustuslaista monimutkaisen ja toimimattoman. Vuonna 1963 tasavallan presidentti ehdotti perustuslain muuttamista, mutta Kyproksen turkkilaisväestön johto ja Turkki hylkäsivät nämä muutokset.

Kyproksen turkkilaiset vetäytyivät hallituksesta ja ryhtyivät perustamaan laitonta hallintoa nimeltä “Kyproksen turkkilainen väliaikaishallinto”. Vuoden 1964 alussa alkaneen kansanryhmien välisen konfliktin seurauksena Kyprokselle perustettiin Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöksellä YK:n rauhanturvajoukot.

Vuonna 1974 Kreikkaa siihen aikaan hallinnut sotilasjunta valmisti Kyprokselle sotilaallista vallankaappausta, jonka tarkoituksena oli syöstä presidentiksi valittu Makarios vallasta. Turkki käytti vallankaappausta hyväkseen ja aloitti saaren sotilaallisen miehityksen 20.7.1974. Turkki miehitti 37 % Kyproksen tasavallasta ja hästi noin 200 000 Kyproksen kreikkalaista saaren pohjoisosasta. Vaikka Turkin toiminta tuomittiinkin kansainvälisesti ja vaikka kyproslaisten oikeudet tunnustettiin useissa YK:n, turvallisuusneuvoston, kansainyhteisön, sitoutumattomien maiden liikkeen ja muiden kansainvälisten järjestöjen päätöksissä, Turkin joukot miehittävät edelleen laittomasti Kyproksen pohjoisosaa. Toukokuun 1. päivänä vuonna 2004, vaikka saaren pohjoisosat olivatkin edelleen miehitettyinä, Kyproksesta tuli Euroopan unionin täysivaltainen jäsen. Liittymisasiakirjaan sisältyi pöytäkirja, jonka mukaan Euroopan yhteisöjen säännösten soveltaminen alueilla, jotka eivät ole Kyproksen hallituksen hallussa (turkkilaisten miehityksen seurauksena), on keskeytetty. Tämä keskeytys poistetaan heti, kun Kyproksen ongelma on ratkaistu. Kyproksen ongelmaan pyritään edelleen löytämään oikeudenmukainen ja toimiva ratkaisu neuvotteluiin ja eri toimien.

Vapauden muistomerkki, Lefkosia (Nikosia)

----- Tiesitkö, että Famagustan portti tunnetaan myös nimellä Porta Giuliana, joka tulee Lefkosian venetsialaiset muurit suunnitelleen arkkitehti Giulio Savorgnanon mukaan?

Lefkosia – maailman ainoa kahtia jaettu pääkaupunki

Lefkosia (Nikosia)

Lefkosia on maailman ainoa kahtia jaettu pääkaupunki. Se on rikas kulttuurikeskus, joka sijaitsee keskellä Kyprosta. Kaupungin historia juontaa juurensa pronssikaudelle. Antiikin ja varhaiskristillisyyden aikaan kaupunki tunnettiin nimellä Ledra. Se on ollut Kyproksen pääkaupunki jo myöhäiseltä bysanttilaiselta kaudelta (1000-luvulta) lähtien. Lusignanien aikana kaupunki kohosi täyteen loistoonsa, ja sinne nousi kuninkaallisia palatseja ja viisikymmentä kirkkoa. Nykyään Lefkosia on yhdistelmä historian havinaa ja nykyaikaisen kaupungin vilskettä. Kaupungin keskusta, vanha "Hora", on 1500-luvun muurien ympäröimä. Museoineen, vanhoine kirkkoineen ja keskiaikaisine rakennuksineen se henkii menneiden aikojen kiireettömyyttä. Muurien ulkopuolella sykkii nykyaikainen kaupunki kaikkine mukavuuksineen kansainväliseen rytmiin. Muutaman kilometrin päässä maaseudulla voi ihastella loistokkaita Bysantin ajan kirkkoja ja luostareita.

Kyproksen museo

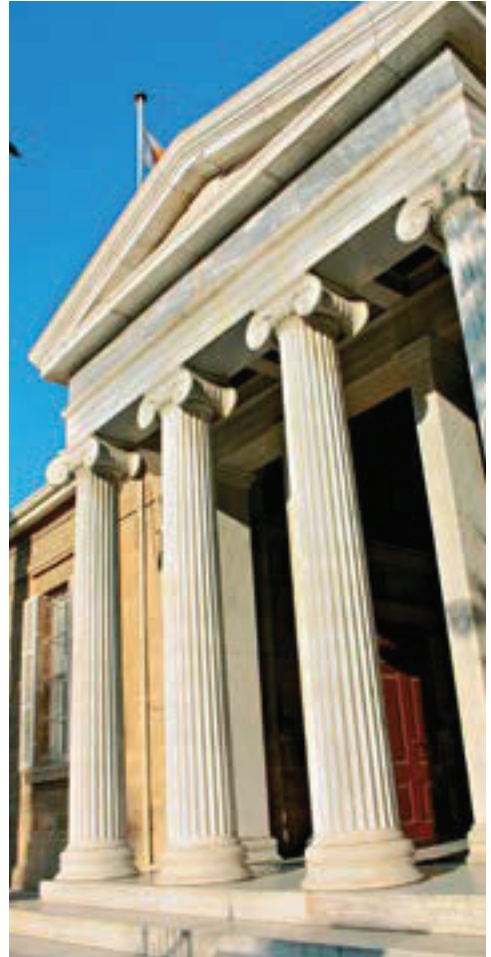
*Mouseiou 1,
puh. +357 2 286 5854, +357 2 230 3112*

Kyproksen museo Lefkosiasissa on Kyproksen tärkein ja suurin arkeologinen museo. Rakennuksen rakennustyöt aloitettiin vuonna 1908, ja museo valmistui vuonna 1924. Siihen aikaan Kypros oli vielä Ison-Britannian siirtomaa.

Myöhemmin museoon rakennettiin lisäksi piä, kunnes se lopulta valmistui nykyiseen muotoonsa. Museon kokoelmiin tutustuminen tarjoaa ainutlaatuisen kurkistuksen Kyproksen sivilisaation kehittymiseen aina neoliittiselta kaudelta varhaiseen bysanttilaiseen kauteen (600-luku jKr.). Ympäri saarta tehdyiltä mittavilta kaivauksilta löydetty esineet rikastuttavat museon kokoelmia ja tuovat oman lisänsä Kyproksen arkeologian kehitykseen sekä Välimeren alueen kulttuuriperinnön tutkimukseen. Museon kokoelmissa on keramiikkaa, koruja, veistoksia, kolikoita, kupariesineitä ja muita esineitä, jotka ovat näytteillä kronologisessa järjestyksessä museon eri gallerioissa.

Kyproksen kulttuurille tyypillisiä esineitä, joilla on erityinen taiteellinen, arkeologinen ja historiallinen arvo, ovat esimerkiksi ristinmuotoinen patsas kalkoliittiselta kaudelta, varhaispronssikauden keramiikka Vounista, myöhäispronssikauden kultakorut Égomista sekä Soloin Afroditen patsas ensimmäiseltä vuosisadalta eKr.

Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Bysanttilainen museo ja taidegalleriat

Bysanttilainen museo

Arkkipiispa Makarios III:n säätöön kulttuurikeskus, arkkipiispan palatsi, Plateía Archiepiskópou Kyprianoú, puh. +357 2 243 0008

Bysanttilaisessa museossa on monipuolisin ja kattavin kokoelma Kyproksen bysanttilaista taidetta. Museossa on esillä yli 200 ikonia 800–1800-luvuilta sekä kirkollisia astioita, kaapuja ja kirjoja. Lythragkomissa sijaitsevan Panagia Kanakarian kirkon 500-luvun mosaiikit ovat museon vaikuttavimpia näyttelyesineitä. Nämä mosaiikit tuotiin takaisin Kyprokselle sen jälkeen, kun ne oli laittomasti viety muualle saaren miehitetystä alueelta.

- Toisessa galleriassa on vuoden 1821 Kreikan vallankumousta koskevia maalauksia, kaiverruksia ja karttoja 1700- ja 1800-luvuilta.
- Kolmannessa galleriassa on kreikkalaisten taiteilijoiden töitä 1800- ja 1900-luvuilta.
- Neljännessä galleriassa on kyproslaisten taiteilijoiden teoksia 1900-luvulta.

Taidegalleriat

Arkkipiispa Makarios III:n säätöön kulttuurikeskuksen taidegallerian neljässä huoneessa on ainutlaatuinen kokoelma länsieurooppalaista taidetta aina renessanssin ajoilta nykypäivään sekä kreikkalaisia ja kyproslaisia mestariteoksia.

- Ensimmäisessä galleriassa on länsieurooppalaisten maalareiden, kuten Nicolas Poussinin ja Eugène Delacroix'n, töitä.

📍 LEFKOSIA (NIKOSIA),
KIINNOSTAVAT PAIKAT
Faneroméin alue

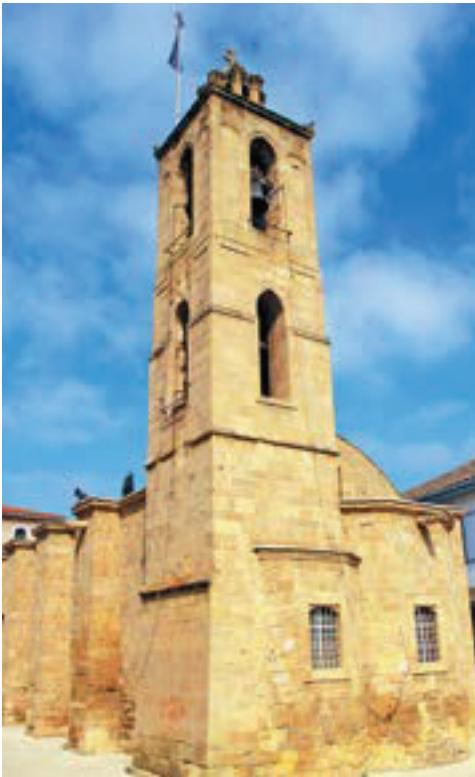

Pyhän Johannes Teologin katedraali (Ágios Ioánnis)

(arkkipiispan palatsin vieressä)
Plateia Archiepiskópou Kyprianou

Arkkipiispa Nikiforos rakensi katedraalin vuonna 1662 evankelistan Johannekselle omistetun 1300-luvulla rakennetun benediktiinikappelin paikalle. Se muutettiin ortodoksiluostariksi vuonna 1426, kun benediktiinit lähtivät saarelta mamelukkien ryöstöretkien myötä.

Pyhälle Johannes Teologille omistettu ortodoksikirkko pysyi luostarikäytössä aina 1700-luvulle saakka, jolloin arkkipiispa Sylvester teki siitä katedraalin ja Kyproksen ortodoksisen arkkihiippakunnan keskuksen. Pieni kirkko on yksiläiväinen, ja se edustaa frankilaista ja bysanttilaista rakennustyyliä. Kirkko muistuttaa linnoitusta ulkoseinien korkeiden tukipilariensa vuoksi. Se on ainoa Lefkosian kirkko, jonka sisällä olevat freskot ovat säilyneet täysin ehjinä. Kuvaseinän (ns. ikonostaasin) neljä suurta ikonia ovat kreetalaisen Ioannis Kornarosin vuosina 1795 ja 1797 maalaamia. Kirkon 1700-luvun freskoissa kuvataan Raamatun tapahtumia sekä Pyhän Barnabaan haudan löytämistä Salamiista.

Kyproksen etnografinen museo

Plateia Archiepiskópou Kyprianou,
puh. +357 2 243 2578

Kyproksen etnografinen museo sijaitsee vanhan arkkipiispan palatsin pohjakerroksessa, ja museolla on mittava kokoelma 1800-luvun ja 1900-luvun alun kyproslaista kansantaidetta. Kokoelmaan kuuluu puusta veistettyjä esineitä, seinävaatteita, kirjontatöitä, keramiikkaa, kyproslaisia kansallispukuja sekä käsin kudottuja tekstiilejä.

Hadjigeorgakis Kornesiosin talo – etnologinen museo

Patriarchou Grigoriou 20, puh. +357 2 230 5316

Tämä kartano on yksi tärkeimpiä selvinneitä 1700-luvun rakennuksia koko Lefkosiassa. Aikanaan kartano oli Kyproksen dragomaani Hadjigeorgakis Kornesiosin koti. Ottomaanit teloittivat miehen vuonna 1809. Dragomaanin virka perustettiin Kyproksella ottomaanien

valtakauden alussa, ja myöhemmin ammatti kiellettiin Kreikan vallankumouksen myötä vuonna 1821. Dragomaanit toimivat tulkkeina pashojen ja miehitetyn alueen väestön välillä, ja he olivat keskeisimpiä poliittisia hahmoja heti pashojen jälkeen. Ottomaanien valtakauden alkuvuosina dragomaanit olivat ulkomaalaisia tai kreikkaa puhuvia frankkeja. Myöhemmin he olivat kreikkalaiskatolisia kyproslaisia. Hadjigeorgakis Kornesios oli Kyproksen dragomaaneista kuuluisin.

Muinaisesineiden suojeluvirasto kunnosti rakennuksen, ja nykyään tiloissa toimii Kyproksen etnologinen museo. Vuonna 1988 rakennukselle myönnettiin Europa Nostra -palkinto.

Siinä on iso holvikäytävä ja kaksi sivuhuonetta. Sisempi sisäänkäynti on erittäin vaikuttava, kun taas ulompi sisäänkäynti avautuu muuria ympäröivään vallihautaan.

Lefkosian kaupungin- museo Leventis

Ippokratous 17, Laiki Geitonia, puh. +357 2 266 1475

Tämä on Lefkosian ainoa historiallinen museo, jossa esitellään kaupungin sosiaalista ja historiallista kehitystä aina kalkoliittiselta kaudelta nykyaikaan saakka. Museo perustettiin vuonna 1984, ja se sai nimensä rakennuksen ostaneen ja kunnostaneen Anastasios G. Leventis -säätien mukaan. Nikosian kunta hallinnoi museota. Kokoelmaan kuuluu arkeologisia löydöksiä, perinneasuja, valokuvia, keskiaikaista keramiikkaa, kaiverruksia, koruja ja huonekaluja. Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Venetsialaiset muurit (Famagustan portti)

Leoforos Athinon, puh. +357 2 279 7660

Famagustan portti on yksi kolmesta sisäänkäynnistä venetsialaisten muurien sisäpuolella sijaitsevaan vanhaan Lefkosiaan. Muurien ympäröimä on 4,5 kilometriä, ja ne rajaavat koko vanhankaupungin sisäänsä. Muurissa on lisäksi 11 sydämenmuotoista linnaketta. Itäinen portti (Porta Giuliana) tunnetaan nykyisin Famagustan porttina. Se on entisöity ja toimii Nikosian kulttuurikeskuksena.

Kyproslaisen nykytaiteen kansallisgalleria

Leoforos Stasinoun ja Kritisin kulmassa,
puh. +357 2 245 8228

Galleria toimii kunnostetussa rakennuksessa. Kokoelmassa on kyproslaisten taiteilijoiden maalauksia ja veistoksia 1900-luvulta.

Laiki Geitonia (perinteinen kortteli)

200 m itään Eleftheria Square -aukiolta

Kävelijöille varatulla alueella muurilla ympäröidyssä kaupungissa on entisoity sellaisia taloja, jotka ovat tyypillisiä esimerkkejä perinteisestä kyproslaisesta arkkitehtuurista. Nykyään niissä toimii kauppoja, ravintoloita ja käsityökeskuksia.

Leventisin taidegalleria

Anastasiou Leventi (ex Leonidou),
puh. +357 2 266 8838

Leventisin taidegalleria on rakennettu keskelle Lefkosiaa, ja gallerian yli 800 maalausta ja taideteosta ovat osa yhtä Leventis Foundation -säätiön tärkeimmistä kokoelmista.

Varta vasten suunniteltu ympäristöystävällinen rakennus noudattelee nykyajan esteettistä tyyliä, ja siellä on näytteillä kolme merkittävää ja ainutlaatuista taidekokoelmaa sekä antiikkihuonekaluja ja posliinia.

Edellä mainittuihin kokoelmiin kuuluu Canaletton, Fragonardin, Corot'n, Boudinin, Renoirin, Monet'n, Signacin, Chagallin, Vryzakisin, Volanakisin, Moralisin, Tsarouchisin, Ghikan, Kissonerghisin, Diamantisin ja Kanthosin kaltaisten huippumaalarien mestariteoksia.

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Kyproksen käsityökeskus

Leoforos Athalassas 186, puh. +357 2 230 5024

Kyproksen käsityökeskuksella pidetään työpajoja, ja siellä on myös pieni kauppa, jossa valmistetaan ja myydään perinteistä kansantaidetta ja käsitöitä, kuten keramiikkaa, koritöitä, kuparitavaraa, puuveistoksia, kirjaituja töitä, pitsiä, mosaiikkeja, perinneasuja, nukkeja, nahkatuotteita ja muita aitoja kyproslaisia käsitöitä.

Trypiotisin kirkko

Solonos, lähellä Laiki Geitonias

Tämä arkkipiispa Germanos II:n vuonna 1695 rakentama kirkko edustaa frankkilaista ja bysanttilaista arkkitehtuuria. Kirkon sisäosat ovat näyttävät ja tavallista leveämmässä ikonostaasissa on hopeisia ikoneja.

Faneroméinin kirkko

Onasagorou vanhassakaupungissa

Faneroméinin kirkko rakennettiin vuonna 1872 vanhankaupungin muurien sisään, ja se on yksi Lefkosian suurimmista kirkoista. Kirkon itäpuolella olevassa marmorimausoleumissa on ottomaanien vuonna 1821 teloittamien piispojen ja pappien pyhänjäänökset. Kirkkoa vastapäätä sijaitsee Faneroméinin koulu, joka on yksi Kyproksen historiallisimmista akateemisista laitoksista.

Stavros tou Missirikoun kirkko

Lefkonos, lähellä Faneroméinin kirkkoa

Stavros tou Missirikou on keskiaikainen ortodoksikirkko, joka muutettiin moskeijaksi ottomaanien valloittaessa Kyproksen vuonna 1571. Kirkko rakennettiin alkujaan 1500-luvun alkupuoliskolla. Tämän frankkilaisen rakennuksen rakennustyylissä yhdistyvät bysanttilaiset, goottilaiset ja Italian renessanssin piirteet.

Kirkko nimettiin Kyproksen frankkikuningas Henrik II:n (Monsieur Erikou) mukaan. Hän hallitsi vuosina 1285–1324.

Museo, jossa on George ja Nefeli Giabran Pierideskokoelma

Lahjoittajat: Clio ja Solon Triantafyllides
Phaneromenis 86–90, puh. +357 2 212 8157

Museossa on yksi merkittävimmistä kreikkalais-mykeneläisen keramiikan kokoelmista. Koska tätä keramiikkatyölä vietiin laajalle ympäri maailmaa ja etenkin Välimeren itäisille alueille, keramiikkaa alettiin valmistaa paikallisesti muillakin alueilla, kuten Kyproksella ja Syyriassa. Ainutlaatuinen antropomorfinen astia on erityisen merkittävä. Kokoelmaa rikastuttaa valkoisesta lietteestä valmistettu keramiikka sekä pyöreäpohjainen keramiikka. Kumpikin keramiikkatyölä oli tyypillistä Kyproksella myöhäspronssikaudella. Kokoelman kattavin osa koostuu kalkkikiviveistoksista, jotka ovat peräisin aina 500-luvulta eKr. hellenistiselle kaudelle saakka. Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Kyproksen rahahistoriallinen museo

Phaneromenis 86–90, puh. +357 2 212 8157

Museon kokoelmat luotaavat Kyproksen rahanlyönnin historiaa aina 500-luvulta eKr. nykypäivään saakka. Kyproksen myrskyisä historia noin 2 600 vuoden ajalta näyttäytyy 370 kolikon myötä. Kokoelmat on jaettu yhdeksään ajanjaksoon, ja ne ovat keskeinen tietolähde Kyproksen rahan historiaa tutkittaessa.

Ledra-observatorio

Ledra, Shacolas Tower,
puh. +357 2 267 4139

Shacolas Towerin 11. kerroksen observatoriosta on panoraamanäkymä koko Lefkosian kaupunkiin. Vierailijat voivat ihastella kaupunkia maamerkkeineen, koska observatoriosta on 360 asteen esteetön näkymä koko keskusta.

CVAR (Centre of Visual Arts and Research)

Ermou 285, puh. +357 2 230 0999

Centre of Visual Arts and Research -keskuksen kokoelmassa on yli tuhat taideteosta, jotka ovat Kyproksella 1700–1900-luvuilla vierailneiden ulkomaisten taiteilijoiden taidonnäytteitä. Näytteillä on myös kyproslaisen pukeutumisen kehittymistä kuvaava pukukokoelma.

CVAR:n kokoelmassa on yli 5 000 nidettä historiasta, matkailusta ja taiteesta sekä arkiston täydeltä valokuvia, matkakertomuksia, käsikirjoituksia ja tietoa Kyproksen nykystoriasta.

Pancyprian Gymnasium-koulun museot

Agjoi Ioannou & Theseos 10–16, puh. +357 2 246 6014

Pancyprian Gymnasium -koulun museot sijaitsevat kiehtovassa 12 huoneen tilassa Lefkosian historiallisessa keskustassa. Museoissa esitellään Kyproksen vanhinta toisen asteen koulutuslaitosta (joka perustettiin vuonna 1812) sekä monia muita Kyproksen historian ja kulttuurin osa-alueita.

Museoissa on seuraavat osat: Koulun historiaa esittelevä museo, arkeologinen ja kokoelma ja rahakokoelma, vanhojen karttojen kokoelma, vanha asekeräily, koulun opettajina ja oppilaina olleiden taiteilijoiden töitä esittelevä taidegalleria, luonnonhistoriallinen museo sekä muita näyttelyitä. Kokoelmaa täydentää ainutlaatuinen esimerkki kyproslaisesta goottilaisesta veistoksesta, joka tekee vaikutuksen koolla, tyyllillään ja ikonografisilla vaikutteillaan.

Panagia Chrysaliniotissan kirkko

Chrysaliniotissa

Kirkon uskotaan olevan Lefkosian vanhin bysanttilainen kirkko. Se on omistettu Panagia Chrysaliniotissalle, ja arvioiden mukaan se on rakennettu ensimmäisen kerran vuonna 1450 kuningatar Helena Palaiologinan määräyksellä.

Chrysaliniotissa käsityökeskus

Dimonaktos 2 (Ipponaktos- ja Dimonaktos-katujen kulmassa), puh. +357 9 955 6250

Tämä kahdeksasta työpajasta koostuva rakennuskompleksi sijaitsee lähellä Chrysaliniotissan kirkkoa. Työpajat on sijoitettu keskuspihan ympärille perinteisen majatalon tyyliin. Työpajoissa valmistetaan perinteisiä käsitöitä nykyaikaisiin käyttötarkoituksiin, ja alueella on myös kahvila. Käsityökeskus on osa projektia, jonka tavoitteena on kunnostaa ja elvyttää Lefkosian muurien sisäpuolella sijaitseva vanhakaupunki.

Itsenäisyystaistelun museo

Plateía Archiepiskópou Kyprianou, puh. +357 2 230 5878

Museolla on dokumentteja, valokuvia ja muuta vuosien 1955–1959 itsenäisyystaisteluun liittyvää materiaalia.

Filakismena Mnimata (vangitut haudat)

Keskusvankila, puh. +357 2 240 6000, +357 2 240 6103

Keskusvankilan rajatulla alueella on yhdeksän nuorukaisen viimeinen leposija. Heidät tuomittiin ja hirtettiin Ison-Britannian valtakaudella vuosien 1955–1959 itsenäisyyskampailun yhteydessä. Myös neljä muuta taistelussa kuollutta EOKA-sankaria lepää samassa paikassa. Itsenäistymisen jälkeen alue muutettiin muistopaikaksi, jonka nimi on osuvasti ”Filakismena Mnimata” (vangitut haudat) kyproslaistaiteilija Pol Georgioun maalauksen mukaan.

Loukia ja Michael Zampellasin taidemuseo

Leoforos Archiepiskopou Makariou III 27, Kaimakli, puh. +357 2 245 6098

Museossa on esillä Zampellasin suvun pysyvä kokoelma. Museo on alansa edelläkävijä, ja siellä vieraat voivat ihastella kyproslaisten ja kreikkalaisten taiteilijoiden moderneja teoksia ja nykytaidetta. Lisäksi museo järjestää väliaikaisia kyproslaisten ja ulkomaisten taiteilijoiden näyttelyjä. Näyttelyjen ohessa järjestetään koulutusohjelmia ja muita kulttuuritapahtumia. Kaimaklissa sijaitseva museo on hyvin lähellä Nikosian ja muureilla rajatun kaupungin keskustaa.

Kunnallinen taidekeskus

Palias Elektrikis 19, puh. +357 2 279 7400

Lefkosian kunnallinen taidekeskus on toiminut vuodesta 1994 saakka vanhassa voimalaitoksessa, joka on erinomainen esimerkki teollisesta arkkitehtuurista. Keskukseen tavoitteena on Kyproksen kuvataiteen edistäminen. Keskukseen suuressa näyttelytilassa on harvinaisia teoksia ja erityisalojen julkaisuja taidetta ihannoiville. Rakennuksen entisöinnille myönnettiin Europa Nostra -palkinto vuonna 1994.

Kasteliotissan keskiaikainen sali

Páfoksen porttia vastapäätä

Sali oli osa Lusignanien palatsia, ja se on peräisin 1200–1300-luvulta. Kyproksen muinaisesineiden suojeluvirasto on entisöinyt Kasteliotissan sen vahvoine goottilaispiirteineen. Nykyään se toimii näyttelytilana, ja se on avoinna yleisölle ainoastaan tapahtumien aikaan.

Omeriyen moskeija (entinen augustinolainen kirkko)

Trikoupi @ Plateia Tillirias. Kaupungin vanhan torin lähellä. Moskeijassa voi vieraila aina, kun siellä ei ole jumalanpalveluksia.

Moskeija oli aiemmin 1300-luvun augustiinolaisuostari, joka oli omistettu Neitsyt Marialle. Saaren valloittanut ottomaani Mustafa Pasha muutti kirkon moskeijaksi vuonna 1571. Hän uskoi, että kirkko oli alun perin rakennettu samalle paikalle, jossa kalifi Omer lepäsi Lefkosiaassa vieraillessaan. Ottomaanien tykistö tuhosi suurimman osan alkuperäisestä rakennuksesta vuonna 1570. Lusignanien kauden aikaisia kaiverrettuja hautakiviä käytettiin asennettaessa moskeijaan uutta lattiaa. Vierailijat voivat ihastella vanhan venetsialaisrakennuksen raunioita moskeijan itäosan lähellä.

Bayraktarin moskeija

Constanzan linnakkeessa sijaitseva moskeija on rakennettu ottomaanien valloituksen aikana ensimmäisenä Nikosian muurin yli kiivenneen lipunkantajän muistoksi.

Satumuseo

Granikou Street 32, vanha Nikosia,
puh. +357 2 237 6522

Satumuseo sijaitsee kauniissa vanhassa kartanossa keskellä Lefkosiaa. Museon tavoitteena on välittää kulttuuriperintöä Kyprokselta ja ympäri maailmaa peräisin olevien satujen, tarujen, myyttien ja perinteiden kautta. Satumuseo järjestää tarinankerrontaa, näyttelyitä eri teemoista, koulutusohjelmia sekä satuihin perustuvia tapahtumia ja esityksiä. Museo on osa Systemic Institute of Cyprus -tutkimuskeskuksen työtä, jossa tutkitaan teoreettista evoluutiota ja systemaattista soveltamista. Museokävijät oppivat lisää satujen evoluutiosta, kirjoittavat omia satujaan, etsivät kätkeytyjä kappaleita, avaavat salaluukkuja ja voivat kokea, miten tarinat heräävät henkiin.

Kyproksen klassikkomoottoripyörämuseo

Granikou 44, vanha Nikosia,
puh. +357 2 268 0222, +357 9 954 3215

Moottoripyöriä keräävä Andreas Nicolaou perusti klassikkomoottoripyörämuseon.

Museon 150 moottoripyörää ovat vuosilta 1914–1983. Kokoelmassa on AJS Nortonin, Triumphin ja BSA:n moottoripyöriä sekä kolme arkkipiipa Makarioksen poliisisaattueeseen kuulunutta poliisimoottoripyörää, EOKA-sankari Stylianos Lenasille kuulunut moottoripyörä ja yksi Kyproksen turkkilaisväestön sankari Zeki Isalle kuulunut moottoripyörä. Museossa on lisäksi valokuvanäyttely.

Kyproksen postimuseo

Agiou Savva 3B, Laiki Geitonia,
puh. +357 2 276 0522

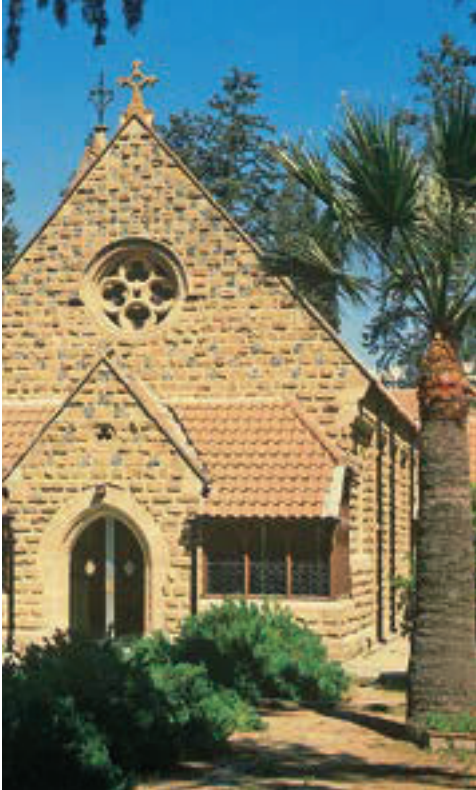
Museolla on kokoelma Kyproksen postimerkkejä vuodesta 1880 aina nykypäivään. Kokoelmaa täydentävät eri esineet, jotka liittyvät saaren postijärjestelmän historiaan.

Pyhän Paavalin anglikaaninen kirkko

Leoforos Lordou Vyronos, puh. +357 2 244 5221

Pyhän Paavalin kirkko rakennettiin vuonna 1893, kun Kypros oli osa brittiläistä imperiumia. Poliitikan vaikutukset arkkitehtuuriin näkyvät selvästi kirkon rakenteissa, jotka muistuttavat englantilaisen seurakunnan kirkkoa.

Pyhän ristin roomalaiskatolinen kirkko

Puh. +357 2 266 2132

Vuonna 1902 rakennettu Pyhän ristin kirkko sijaitsee lähellä Páfosin porttia, joka on yksi kolmesta sisäänkäynnistä venetsialaisten muurien ympäröimään Lefkosiaan. Kirkko ei oikeastaan edusta mitään tiettyä tyyliä, ja sen arkkitehtuuri on melko vaatimaton. Jerusalemin risti näkyy edelleen julkisivussa.

Kyproksen poliisimuseo

Evangelou Floraki, pääpoliisilaitoksen yhteydessä, puh. +357 2 280 8080

Museo perustettiin alun perin vuonna 1933 Ison-Britannian siirtomaaherruuden aikaan rikosmuseoksi. Museon perusti silloisen siirtomaahallituksen brittiläinen poliisipäällikkö. Suuri osa museosta käsittelee Kyproksen poliisin historiaa aina brittiläiseltä kaudelta nykypäivään saakka. Kävijät pääsevät tutustumaan virkapukuihin, aseisiin, varusteisiin ja poliisijajoneuvoihin, poliisin yhtyeen soittimiin sekä yhtyettä esittäviin valokuviin ja asiakirjoihin. Lisäksi museossa on toisen maailmansodan ja vuosien 1955–1959 itsenäisyystaistelun aikaisia esineitä ja asiakirjoja.

Lefkosian (Nikosian) ympäristö

Tamassosin kuninkaalliset haudat

Politikon kylä, 20 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen,
puh. +357 2 262 2619

Tamassosissa oli rikkaat kuparivarannot, joten se oli entisaikaan keskeinen kaupunkivaltio. Alueella tehdyt kaivannot ovat paljastaneet kuninkaalliset haudat, kuparipajoja ja Afroditen (Astarten) temppelin.

Tamassosin vaikuttavia arkeologisia löytöjä ovat muun muassa kuusi tavallista suurempaa kalkkikivipatsasta, jotka ovat peräisin 500-luvulta eKr. Ne ovat tällä hetkellä esillä Kyproksen museossa Lefkosiassa. Tamassos on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Agios Irakleidiosin luostari

Politikon kylä, 20 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen,
puh. +357 2 262 3950

Irakleidios oli pakanapapin poika, jonka apostolit Paavali ja Barnabas vihkivät Tamassosin piispaksi. Hänestä tuli marttyyri 60-vuotiaana, ja hänet haudattiin samaan luolaan, jossa hän oli asunut ja josta hän oli levittänyt ilosanomaa. Vuonna 400 jKr. hänen hautansa paikalle rakennettiin kirkko.

Luostari tuhoutui ja rakennettiin monta kertaa uudelleen. Nykyiset rakennukset ovat vuodelta 1773, jolloin arkkipiispa Chrysanthos entisöi kirkon ja luostarin kammiot. Pyhimyksen pyhänjäänöksiä säilytetään kirkossa. Nykyään luostari toimii nunnaluostarina.

Machairasin luostari

40 kilometriä Lefkosiasta etelään Defterán kylän kautta, puh. +357 2 235 9334

Luostari on yksi Kyproksen vanhimmista ja tärkeimmistä luostareista. Kaksi munkkia perusti luostarin vuonna 1148, kun läheisestä luolasta löydettiin Neitsyt Mariaa esittävä ikoni. Ottomaanien valtakaudella luostari toimi koulutuskeskuksena monen muun Kyproksen luostarin tapaan. Arkkipiispa Kyprianos asui ja vaikutti tässä munkkiluostarissa, kunnes ottomaanit teloittivat hänet ja satoja muita pappeja ja maallikkoja heinäkuun 9. päivänä vuonna 1821. Myös täällä veljeskunta noudattaa yhtä tiukkoja sääntöjä kuin Athos-vuorella Kreikassa asuva veljeskunta.

Joka vuosi elokuun 15. päivästä syyskuun 8. päivään luostarissa järjestetään suuri hengellinen tapahtuma. Noin kahden kilometrin päässä Machairasin luostarilta pohjoiseen sijaitsee vuosien 1955–1959 itsenäisyystaistelun sankarin, Grigoris Afxentioun, piilopaikka. Machairasin luostarin kellarissa sijaitseva sakasti on kunnostettu ja entisöity A. G. Leventis Foundation -säätiön lahjoituksen turvin. Siellä on munkkien alkuperäiset kammiot sekä entisöity talli ja varastotilat.

Sakastissa on myös huone luostarin vanhoille kirjoille ja käsikirjoituksille, näyttelyalueita ja varastotiloja, joissa on esillä ikoneja ja muita kirkollisia esineitä.

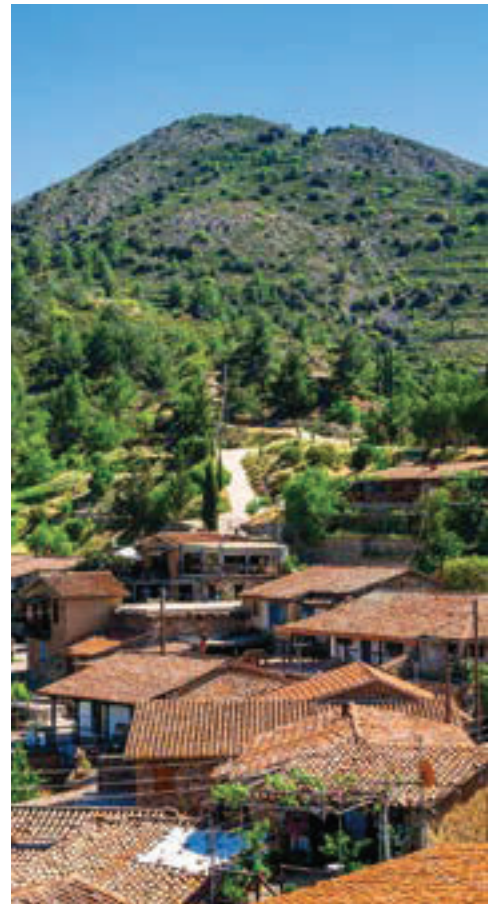

Fikardoun kylä ja maaseutumuseo

Machairasin ja Lefkosian välinen tie Klíroun kautta, 39 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen, puh. +357 2 263 4731

Fikardoun kylä jäi autioksi 1800-luvun alussa, ja nykyään se on julistettu muinaisalueeksi. Kylä on tarkoin entisöity 1700-luvun taloja, niistä huokuvaa uskomatonta puusepäntaitoa ja perinteistä arkkitehtuuria kunnioittaen. Osa Katsiniorosin ja Achilleas Dimitrin taloista on peräisin 1500-luvulta, ja entisöityinä ne ovat hieno esimerkki Kyproksen maaseudun arkkitehtuurista. Näissä rakennuksissa toimii maaseutumuseo. Kylälle myönnettiin Europa Nostra -palkinto vuonna 1986.

Muinaisen Idalionin paikallismuseo

Puh. +357 2 244 4818

Idalionin paikallismuseo perustettiin vuonna 2007. Sen tarkoituksena on esitellä Idalionin alueelta tehtyjä arvokkaita löydöksiä ja myöhemmin toimia ympäröivän arkeologisen alueen paikallisena vierailukeskuksena. Museon kokoelmat kattavat kaikki Idalionin historian vaiheet kronologisessa järjestyksessä. Esillä on muinaisen kaupungin sekä molempien asutusten ja hautapaikkojen alueen vanhempien ja uudempien kaivausten yhteydessä tehtyjä löydöksiä.

Alueella on muistoesineitä kaikilta Kyproksen historian ajanjaksoilta. Dálin kaupungissa sijaitsee muinaisen Idalionin kylän arkeologinen alue. Idalion oli yksi muinaisen Kyproksen kaupunkivaltioita. Alue on Afroditen kulttuurireitin varrella. Kylän strateginen sijainti, veden läheisyys ja ravinteikas maaperä saivat alueen kukoistamaan 700–400-luvuilla eKr. Tarun mukaan Dáli on juuri se paikka, jossa Afroditen mustasukkainen rakastaja, Olymposvuoren sodan jumala Ares, tappoi Afroditen rakastajan Adoniksen.

Bysanttilainen Pyhien apostolien kirkko sijaitsee Péra Chorióssa Dálin alueella. Siellä on koko Kyproksen hienoimpia freskoja, jotka ovat peräisin 1100-luvun lopulta. Niitä pidetään kauneimpina esimerkkinä Komnenosdynastian aikaisesta bysanttilaisesta taiteesta. Pyhän Demetrioksen kirkko (1200-luvulta) on erityisen kiehtova.

Potamian kylän alueella on keskiaikaisia raunioita, kuten Kyproksen frankkilaisten kuninkaiden ja kuningattarien kesäpalatsi ja goottilainen kirkko.

Dálin alue

Noin 20 kilometriä Lefkosiasta etelään, Lefkosian ja Lárnakan / Lemesoksen (Limassolin) välisellä tiellä

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Pyhän Barnabaan ja Pyhän Hilarionin kirkko

Peristerónan kylä, 27 kilometriä Lefkosiasta Lefkosian ja Tróodoksen välistä tietä

Kirkko on omistettu Pyhälle Barnabaalle ja Pyhälle Hilarionille. Se rakennettiin arvioiden mukaan 800- tai 900-luvulla, ja se on erinomainen esimerkki Kyproksen bysanttilaisesta arkkitehtuurista. Kirkon vieressä on turkkilainen Peristerónan moskeija. Tämä on yksi monista konkreettisista todisteista, jotka kertovat Kyproksen kreikkalaisten ja turkkilaisten rauhaisasta rinnakkaiselosta ennen Turkin hyökkäystä vuonna 1974.

Pyhän Panteleimonin luostari

Agrokipian kylästä luoteeseen, 30 kilometriä Lefkosiasta länteen

Tämä 1700-luvun harjakattoinen nunnaluostari entisöitiin pian vuoden 1960 jälkeen.

Arkkienkeli Mikaelin kirkko

Lefkosian ja Anthoúpolin välinen tie

Luostarin kirkko on peräisin bysanttilaiselta kaudelta. Se kunnostettiin vuonna 1636, ja vuonna 1713 se luovutettiin Kýkkon luostarille. Luostarin perusti arkkipiispa Nikiforos, jonka hauta on kirkon eteishallissa. Ikonostaasi on vuodelta 1650. Luostarissa on vuodelta 1785 peräisin oleva fresko arkkienkeli Mikaelista. Nykyään luostarissa toimii Kýkkon luostarin tutkimuskeskus.

Panagia Chrysopilotissan kirkko

Lähellä Káto Defterán kylää, 11 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen

Tämä katakombin kaltainen kirkko on rakennettu oikeaan luolaan, ja se on omistettu ”kultaisen luolan Neitsyelle”. Kirkko on mahdollisesti peräisin varhaiskristilliseltä kaudelta. Vastaavat kirkot ovat harvinaisia Kyproksella mutta yleisiä Lähi-idässä. Ikävä kyllä luolan koristellut seinämät ovat kärsineet ajan saatossa, eivätkä freskot enää näy. Alueella vietetään uskonnollista juhlaa 15. elokuuta eli Neitsyt Marian kuolonuneen nukkumisen päivänä.

Athalassan kansallispuisto

Athalassa Visitor Centre 1, Leoforos Keryneias, Aglantzia, puh. +357 2 246 2943, +357 2 280 5527

Athalassan puiston vierailukeskuksesta saa lisää tietoa puiston ympäristöstä. Puiston pienoismallissa on kuvattu alueen luonnon ominaispiirteet, kasvillisuus ja virkistystilat. Alueet sekä saaren kasvillisuus, linnut, nisäkkäät ja matelijat on kuvattu kolmiulotteisesti dioraamojen avulla.

Geologisia näytteitä, fossiileja ja niihin liittyviä esineitä on näytteillä erillisessä huoneessa, ja paikallinen eläimistö ja kasvusto on kuvattu visuaalisesti.

Maaailman luonnonhistoriallinen museo

Leoforos Strovoulou 120 A@B, puh. +357 2 248 7029

Maaailman luonnonhistoriallinen museo on hyväntekeväisyysäätiö, joka keskittyy luonnonympäristön tutkimukseen, suojeluun ja edistämiseen. Toiminta perustuu ihmisen ja luonnon täysin uudenlaiseen rinnakkaiseloon. Tavoitteena on kouluttaa ihmisiä sekä löytää uusia tapoja toimia luonnossa ja saada siitä elantonsa.

Kyproksen luonnonhistoriallinen museo

Photos Photiades Breweries Ltd, Kyproksen Carlsberg-panimo, vanha Lefkosia, Lemesokseen vievä tie, Lakkian (Latsián) alue. Sovi vierailusta soittamalla numeroon puh. +357 2 258 5834, +357 2 258 5858

Tieteeseen ja kulttuuriin keskittyvä Photos Photiades -säätiö perusti Kyproksen luonnonhistoriallisen museon. Se on suurin tämän alan museo koko Kyproksella. Noin 2 500 esineestä koostuvassa näyttelyssä on täytettyjä nisäkkäitä, lintuja, kaloja, matelijoita ja hyönteisiä sekä kiviä, mineraaleja, puolijalokiviä, simpukoita ja fossiileja.

Tiesitkö, että Lemesoksen kaupunki on rakennettu kahden muinaisen kaupunkivaltion, Kurionin ja Amathusin, väliin? Sen nimi tulee todennäköisesti kreikan sanasta "anamesos", joka tarkoittaa sananmukaisesti "olla välissä".

*Lemesos on saaren
toiseksi suurin kaupunki*

Lemesos (Limassol)

Lemesos on saaren toiseksi suurin kaupunki, ja se sijaitsee kahden muinaisen kaupunkivaltion välissä: idässä on Amathus ja lännessä Kurion. Kaupunki alkoi kehittyä sen jälkeen, kun Rikhard Leijonamieli tuhosi Amathusin vuonna 1191. Lemesoksen kaupungissa on monia keskeisiä muinaisesineitä sekä bysanttilaisia ja frankkilaisia monumentteja muistuttamassa kaupungin pitkää historiasta. Nykyään Lemesos on saaren tärkein satamakaupunki, Kyproksen viiniteollisuuden keskus ja merkittävä turistikohde. Kaupunki tunnetaan myös näyttävistä karnevaaleista, vuotuisesta viinifestivaalista sekä paikallisten perinteikkästä vieraanvaraisuudesta. Lemesoksen alueen vuoristoseudulla on kauniita viininviljelyyn keskittyviä kyliä, rauhaisa Plátresin lomakylä vuorten suojissa sekä kuvankaunis Pitsilia.

Lemesoksen keskiaikainen linna / museo

Richardou ☺ Berengarias, vanhan sataman lähellä, puh. +357 2 530 5419

Lemesoksen linna rakennettiin 1200-luvulla lähellä vanhaa satamaa sijaitsevan entisaikojen bysanttilaislinnan paikalle. Arkeologisten lähteiden mukaan linna oli huomattavasti suurempi alkuperäisessä muodossaan. Venetsialaiset vahvistivat linnan muureja suojautukseen merirosvoilta. Legendan mukaan Englannin kuningas ja kolmatta ristiretkeä johtanut Rikhard Leijonamieli otti täällä Berengaria Navarralaisen vaimokseen vuonna 1191. Vuonna 1570 ottomaanit valloittivat linnan, ja sitä käytettiin kasarmina ja vankilana. Ison-Britannian valtakaudella linna toimi poliisilaitoksena ja hetken myös vankilana. Nykyään linnassa sijaitsee Kyproksen keskiaikainen museo, jonka kokoelmiin kuuluu muun muassa keskiaikaista keramiikkaa, loistokkaita hopealautasia bysanttilaiselta kaudelta, hautakiviä, aseita, ristejä ja kolikoita.

Lemesoksen alueen arkeologinen museo

Anastasi Sioukri ☺ Vyronos 5, lähellä kansallispuutarhaa, puh. +357 2 530 5157

Lemesoksen vanha keskusta

Lemesoksen historiallinen keskusta levittyy keskiaikaisen linnan ja vanhan sataman ympärille. Nykyään kaupunki on kasvanut valtavasti, ja se on laajentunut Välimeren rannikkoa pitkin huomattavasti linnaa ja satamaa kauemmas. Rannikon esikaupungit ulottuvat muinaisesta Amathusista aina Kurionin arkeologiselle alueelle saakka.

Lemesoksen arkeologisessa museossa on kattava ja merkittävä kokoelma muinaisesineitä, jotka ovat peräisin neoliittiselta kaudelta aina roomalaiseen kauteen saakka. Esineet on löydetty Lemesoksen alueen arkeologisilta kaivauksilta.

Näyttelyesineet on sijoitettu kolmeen huoneeseen, ja ne on jaettu kolmeen pääluokkaan. Ensimmäisessä huoneessa on eri historiallisten kausien keramiikkaa. Keskimmäisessä huoneessa on kolikoita, koruja, savesta valettuja öljylamppuja ja erilaisia kuparityökaluja ja -esineitä. Kolmannessa huoneessa on veistoksia, hautakiviä, kapiteeleja, kaiverruksia ja muita marmori- ja kalkkikiviesineitä. Museossa on runsaasti Afroditeen liittyviä esineitä, kuten hedelmällisyyteen liittyviä uhrilahjoja, muita votiivilahjoja sekä naista esittäviä terrakottahahmoja. Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Agiou Andreoun kävelykatu

Lemesoksen kaupunki näyttättyy aidoimmillaan Agiou Andreou'n kävelykadulla. Kävelyreitti alkaa vanhasta satamasta ja etenee aina linnan kautta Agiou Andreou'n kadulle ja historialliseen keskustaan. Lemesos yllättää joka kadunkulmassa.

Kyproksen teatterimuseo

Panos Solomonides 8, puh. +357 2 534 3464

Museo toimii Panos Solomonidesin kulttuurikeskuksessa. Kyproksen teatterimuseon pysyvässä näyttelyssä on painettua materiaalia, pienoismalleja, rekvisiittaa, lavasteita ja pukuja sekä valokuvia ja julisteita, joiden kautta museokävijät pääsevät tutustumaan saaren teatterihistoriaan.

Kansantaidemuseo

Agiou Andreou 253, puh. +357 2 536 2303

Entisöidyssä rakennuksessa toimivassa kansallismuseossa voi ihastella kyproslaista kansantaidetta 1800- ja 1900-luvuilta. Museon kuudessa huoneessa on esillä yli 500 näyttelyesineitä. Kokoelmaan kuuluu esimerkiksi kiinnostavaa kaupunkipukeutumista, perinneasuja, huonekaluja, puuveistoksia, kirjaittuja töitä sekä koruja. Vuonna 1988 museolle myönnettiin Europa Nostra -palkinto.

Agía Nápan kirkko

Agiou Andreou

Kirkko rakennettiin 1800-luvun ja 1900-luvun taitteessa vanhemman 1700-luvun kirkon tilalle. Kirkko on omistettu Neitsyt Marialle. Perimätiedon mukaan kirkko on saanut nimensä kapeasta laaksosta (latinaksi "napa" tarkoittaa kapeaa laaksoa) löytyneen Neitsyt Mariaa esittävän ikonin mukaan. Toisen lähteen mukaan kirkon nimi tulee frankkilaisella kaudella rakennetusta temppelistä, joka oli omistettu St. Berenicen pyhälle Nappelle, joka tunnetaan nimellä Pyhä Nape.

Veistospuisto

Rannan kävelykadulla

Puistossa on kuusitoista paikallisten ja ulkomaisten taiteilijoiden veistosta. Puiston patsaat veistettiin vuosina 1999–2001 järjestetyn veistossymposiumin yhteydessä.

Vanha satama

Täysin uudistunut vanha satama sijaitsee Limassolin venesataman kupeessa. Viehättävä kalastussatama pienine perinteisine veneineen sijaitsee upean virkistysalueen tuntumassa, ja siellä riittää kahviloita ja korkeatasoisia ravintoloita. Täällä jos missä saa esimakua limassolilaisten elämästä.

Lemesoksen kunnallinen taidegalleria

28 Octovriou 103, puh. +357 2 558 3383

Gallerian kokoelmiin kuuluu Adamantios Diamantisin, Christophoros Savvan ja Telemachos Kanthosin kaltaisten tunnettujen kyproslaisten nykytaiteilijoiden maalauksia.

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Kebirin moskeija (suuri moskeija)

Genethliou Mitellan, Zig-Zagin ja Jamin risteyksessä

Kebirin moskeija rakennettiin 1500-luvulla, ja se on vielä tänäkin päivänä käytössä. Moskeijan itäpuolella tehdyissä kaivauksissa on löydetty 900-luvun katedraalin, Aqía Ekaterinin, rauniot. Moskeija on Lemesoksen muslimien yksi tärkeimmistä palvontapaikoista.

Lemesoksen kunnallinen kirjasto ja yliopiston kirjasto

Kirjaston rakennustyöt aloitettiin vuonna 1919, ja kirjasto valmistui vuonna 1934. Tämä vaikuttava rakennus syntyi Antonis Pilavakisin aloitteesta. Pilavakis oli maineikas kauppias Lemesoksesta, ja hän lomaili joka vuosi Monacossa. Ranskan Rivieran arkkitehtuuri oli tehnyt häneen suuren vaikutuksen, joten omaa taloa rakentaessaan hän pyysi rakentajia noudattelemaan monacolaisten asuinrakennusten tyyliä. Lemesoksen kirjasto on toiminut juuri kyseisessä talossa jo vuodesta 1970 saakka.

Pattihionin kunnallismuseon historiallinen arkisto

Lordou Vyronos 5, puh. +357 2 576 3756

Museo toimii entisessä piirivalvojan asunnossa kansallispuutarhan vieressä. Asunto on kunnostettu museon käyttöön. Kaupungin arkiston luomisen taustalla oli ajatus Lemesoksen kaupungin historiaa ja kulttuuria koskevan kirjoitetun, visuaalisen ja sanallisen materiaalin hyödyntämisestä. Materiaalia on 1700-luvulta eteenpäin.

Pyhän Katariinan katolinen kirkko

28 Octovriou 259, puh. +357 2 536 2946

Kirkko rakennettiin vuonna 1879, ja sen arkkitehtina toimi bolognalainen munkki Francesco da Monghidoro. Hän noudatteli kirkon suunnittelussa Euroopassa siihen aikaan vallitsevaa rakennustyyliä, jota käytettiin vastaavissa rakennuksissa. Hän käytti sisätiloissa barokkityyliä ja pyrki julkisivuissa monivivahteiseen ilmeeseen. Alttarikomeron seinät ja holvi on koristeltu uusbyzanttilaisilla freskoilla, jotka maalattiin uudelleen vuonna 1979 tehtyjen kunnostustöiden yhteydessä.

Lemesoksen vesitorni

Vesitorni on yksi harvoista insinööritaidon näytteistä Kyproksella. Se rakennettiin alkujaan vuonna 1931 Ison-Britannian hallinnan aikaan Christodoulos Hadjipavloun pormestarikaudella. Rakennustöistä vastasi brittiläiset urakoitsijat Williamson ja Pegkelei sekä alihankkijana toiminut Tsiro. Torni maksoi 9 000 Englannin punttaa. Tornin vesisäiliön tilavuus on 500 kuutiometriä, tornin korkeus on 40 metriä ja vesisäiliön halkaisija on yhdeksän metriä. Se on valmistettu kahdeksan millimetrin paksuisesta teräksestä. Metallilevyjen väliset liitokset on tehty rautanauloilla, minkä ansiosta rakenne on laadukkaampi ja kestävämpi.

Vanha johanneksen-leipäpuutehdas

Keskiaikaisen linnan takana, puh. +357 2 582 0430

Johanneksenleipäpuutehdas rakennettiin vuonna 1900, jolloin johanneksenleipäpuun hedelmät olivat Kyproksen tärkeimpiä vientituotteita. Johanneksenleipäpuun hedelmistä valmistettiin monia eri tuotteita, kuten filmejä, lääkkeitä, makeisia ja suklaata. Johanneksenleipäpuun hedelmien käsittelyyn käytetyt koneet on säilytetty koskemattomina, ja ne ovat esillä entisöidyssä rakennuksessa. Täällä menneisyyden havina yhdistyy nykypäivän huipputekniseen tyyliin. Tehdasalue on jaettu kahteen erilliseen alueeseen: ensimmäinen alue koostuu kunnostetusta johanneksenleipäpuutehtaasta ja toisella alueella on Euagoras Lanitis Centre taidenäyttelyä varten.

Havouzas

Agios Georgios Havouzasin vesisäiliöt olivat ensimmäinen Limassolissa tehty rakenne kaupungin veden varastointia ja jakelua varten. Ne rakennettiin Britannian siirtomaavallan aikaan ja julistettiin muinaisjäänökseksi vuonna 1996. Havouzas koostuu kahdesta vesisäiliöstä, ja se sijaitsee kaupungin korkeimmalla kohdalla. Säiliöihin kerättyä

vettä jaettiin kaupunkiin kiviputkilla, joiden päätepesteinä oli ulkotilojen julkiset, kivistä ja marmorista valmistetut altaat ja suihkukaivot.

Kyproksen historiallinen ja klassinen moottorimuseo

Museo avasi ovensa vuonna 2014, ja se on Kyproksen ainoa automuseo. Museon perustaja Dimi Mavropoulos on pitkän linjan ralliautoilija, joka on niittänyt menestystä niin Kyproksella kuin kansainvälisestikin.

LEMESOS (LIMASSOL),
KIINNOSTAVAT PAIKAT
Apollo Hylatesin pyhäkkö

Lemesoksen ympäristö

Kurionin arkeologinen alue

19 kilometriä Lemesoksesta länteen Páfokseen vievää tietä, puh. +357 2 593 4250

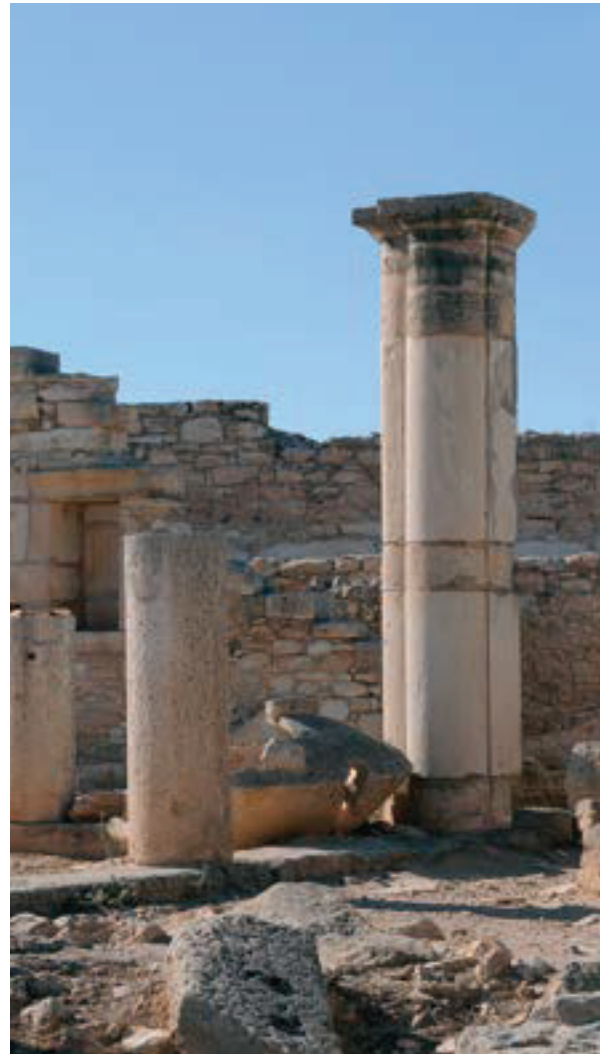

Kurion oli merkittävä kaupunkivaltio antiikin aikaan, ja nykyään se on yksi vaikuttavimmista arkeologisista alueista koko Kyproksella. Näyttävä kreikkalaisroomalainen teatteri rakennettiin 100-luvulla eKr., ja sitä laajennettiin 100-luvulla jKr. Nykyään teatteri on täysin entisoitu, ja siellä järjestetään musiikki- ja teatteriesityksiä. Kaivauksissa on löydetty Eustolioksen talo, joka oli alkujaan yksityinen huvila. Varhaiskristillisellä kaudella se muutettiin julkiseksi virkistyspaikaksi. Taloon kuuluu kylpyhuoneisto, jonka lattiaa koristavat kauniit 400-luvulta jKr. peräisin olevat mosaiikkilaatat. Varhaiskristillinen basilika on peräisin 400-luvulta jKr., ja se toimi todennäköisesti Kurionin katedraalina. Basilikan ulko-osissa pohjoispuolella oli erillinen kastekappeli. Akhilleuksen talo ja Gladiaattorien talo nimettiin niiden näyttävien mosaiikkilattioiden mukaan. Muita alueen kohteita ovat yksityiset huvilat sekä vaikuttava, vesinymfeille omistettu nymfaion. Puisen kattorakenteen ansiosta alueella voi vieraila vuoden ympäri. (Stadion sijaitsee kilometrin päässä lännessä, Páfosiin johtavan tien oikealla puolella).

Apollo Hylatesin pyhäkkö

21 kilometriä Lemesoksesta länteen, puh. +357 9 963 0238

Apollo Hylates oli metsien jumala ja Kurionin suojelija. Arkeologisten lähteiden mukaan häntä palvottiin alueella 700-luvulta eKr. aina 300-luvulle jKr. saakka. Hänelle omistettu pyhäkkö oli tärkeä uskonnollinen keskus. Pyhäkössä oli Apollon temppeli, joka on nykyään osittain entisoitu, pyhiinvaeltajien salit, ”palaestra” (taistelualue), kylpylä ja kaikkein pyhin.

Kolossin keskiaikainen linna

14 kilometriä Lemesoksesta (Limassol) länteen Páfosiin vievää tietä, puh. +357 2 593 4907

Kolossin linna on erinomainen esimerkki sotilaallista arkkitehtuuria. Se rakennettiin alkujaan 1200-luvulla ja kunnostettiin nykyiseen muotoonsa 1400-luvulla. Akkon kaatumisen jälkeen vuonna 1291 siitä tuli Jerusalemin johanniittaritarien "Grand Commanderie", ja lopulta linnoitus päättyi temppeliritarien haltuun 1300-luvulla. Kyproksella ollessaan ritarit tuottivat ja veivät ulkomaille makeaa viiniä, joka myöhemmin tunnettiin nimellä "vin de Commanderie". Nykyään Commandarian viini on Kyproksen perinneviinejä ja yksi maailman vanhimmista nimetyistä viineistä. Sen nimi on pysynyt samana kahdeksan vuosisadan ajan. Linnan vieressä on 1300-luvun sokeritehtaan rauniot.

Kurionin arkeologinen museo

Episkopín kylä, 14 kilometriä Lemesoksesta länteen, 4 kilometriä ennen Kurionin arkeologista aluetta, puh. +357 2 593 2453

Tästä perinteisestä rakennuksesta on erinomaiset näkymät Agios Ermogenisin lahdelle, ja siellä toimii Kurionin alueen arkeologinen museo.

Kokoelma koostuu läheisiltä arkeologisilta kaivauksilta tehdyistä löydöksistä. Näytteillä on esimerkiksi punaisia kiillotettuja astioita varhaispronssikaudelta, mykeneläisen kauden keramiikkaa ja kultakoruja sekä valtava määrä läheisessä Apollo Hylatesin pyhäkössä annettuja uhrilahjoja.

Kurionin stadion

20 kilometriä Lemesoksesta länteen Páfosiin vievää tietä Kurionin stadionille mahtuu 6 000 katsojaa, ja se on ainoa Kyprokselta löydetty vanha stadion. Se on peräisin 100-luvulta jKr. Arkeologisten lähteiden mukaan täällä järjestettiin aikanaan viisiotteluita.

Amathusin arkeologinen alue

11 kilometriä Lemesoksen keskustasta itään, puh. +357 2 563 5226

Amathus on yksi Kyproksen muinaisista kaupunkivaltioista. Tarujen mukaan kreikkalaissankari Theseus jätti raskaana

olevan Ariadnen juuri tälle alueelle paikallisten naisten huolehdittavaksi. Amathus oli jumalatar Aphroditen (Astarten) tärkeimpiä palvontapaikkoja. Alueen arkeologiset löydöt ovat peräisin lukuisista haudoista, joista yksi löydettiin nykyisen Amathusin hotellin sisäänkäynnin edestä. Muut löytyivät akropoliilta ja kaupungin alempana sijaitsevasta osasta. Viisi hautaa löydettiin varhaiskristillisistä basilikoista. Varhaisimmat löydöt ovat arkaaiselta kaudelta aina roomalaiselle ja kristilliselle kaudelle saakka. Täältä löydettiin myös kaksi valtavaa kivivaasia, jotka ovat suurimpia koskaan löydettyjä vaaseja. Niistä toinen on nykyään esillä Pariisin Louvressa. Alue on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Kyproksen viinimuseo

Erímin kylä, Lemesoksen ja Páfoksen välisellä tiellä, 13 kilometriä Lemesoksesta länteen, puh. +357 2 587 3808

Viinimuseo tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden oppia Kyproksen viinintuotannon historiasta. Viinintuotannon ja -kulutuksen eri vaiheista sekä viinin käyttötarkoituksista kerrotaan erilaisten esitysten kautta. Muinaiset purkit ja kanisterit, keskiaikaiset juoma-astiat, vanhat asiakirjat ja välineet kertovat viinintuotannon sosiaalisista, taloudellisista ja symbolisista puolista.

Akrotírin ympäristökoulutus- ja ympäristötietokeskus

Akrotírin kylä, 14 kilometriä Lemesoksesta länteen,
puh. +357 2 582 6562

Akrotírin ympäristökoulutus- ja ympäristötietokeskus sijaitsee Akrotírin kylässä. Keskukseen ensisijaisena tavoitteena on edistää Akrotírin niemimaan ainutlaatuisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä eri ohjelmien ja näyttelyiden kautta.

Keskuksella on seuraavat tilat: näyttelytila ja laboratorio, projektori- ja luentotila, kirjasto ja lukutila sekä villieläinten tarkkailupiste. Keskukselta saa käyttöönsä kaikki tarvitsemansa välineet keskuksen tiloissa tai ulkona sijaitsevilla tutkimuskohteissa tapahtuvaan opiskeluun. Akrotírin kulttuurireitti alkaa keskukselta ja kulkee edelleen kylän halki korinpuojien rakennusten editse muihin kulttuurillisesti kiinnostaviin kohteisiin. Tilat soveltuvat myös liikuntarajoitteisille.

Agios Nikolaos ton Gatonin luostari (Kissojen Pyhä Nikolaus)

Cape Gatan niemimaalla, 15 kilometriä Lemesoksesta
länteen, Akrotírin suolajärveltä kaakkoon

Agios Nikolaos ton Gaton (Kissojen Pyhä Nikolaus) on todennäköisesti Kyproksen vanhin luostari. Luostarin 1300-luvulta peräisin oleva kappeli hylättiin 1500-luvulla, ja vasta ortodoksinunnat ottivat sen uudelleen käyttöön 1980-luvun alussa. Perimätiedon mukaan keisari Konstantinus Suuren äiti, Pyhä Helena, perusti luostarin ja jätti sinne palan puuta Kristuksen rististä. Siihen aikaan Kypros kärsi voimakkaasta kuivuudesta, minkä seurauksena monet pakenivat niemimaalta. Autiosta alueesta tuli pian käärmeiden paratiisi.

Konstantinus Suuri lähetti Kyprokselle komentaja Kalokeroksen, joka päästi alueelle tuhansia kissoja hävittääkseen käärmeet ja pelastaakseen niemimaan.

Kourisin laakso

22,5 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen

Kourisin laakso sijaitsee noin 20 minuutin ajomatkan päässä Lemesoksesta, ja siellä on lukuisia merkittäviä monumentteja bysanttilaiselta kaudelta. Niitä ovat esimerkiksi Panagia tis Amasgoun luostarin kirkko 1100-luvulta, Pyhän Ristin kirkko (Timios Stavros) Koukan kylässä sekä Arkkienkeli Mikaelin kirkko Monagrissa.

Panagia tis Amasgoun holvikirkko on peräisin 1100-luvulta, ja sen toinen katto on tehty puusta ja tiilestä.

Kirkossa on lukuisia freskoja, jotka ovat 1100-, 1300- ja 1500-luvuilta. Nykyään luostari toimii nunnaluostarina.

Arkkienkeli Mikaelin kirkko Monagrissa rakennettiin vuonna 1740 vanhemman, sittemmin palaneen luostarin perustuksiin. Erityisesti puusta kaiverrettu ikonostaasi on näkemisen arvoinen. Luostarin pohjoiset rakennukset on kunnostettu, ja niistä on tehty taidekeskus.

Koukan kylässä sijaitsevassa Pyhän Ristin kirkossa oleva 1300-luvun fresko on loistava esimerkki Palaiologosien kauden aikaisesta taiteesta.

Alueella kannattaa myös vierailla kuvankauniissa Laneian kylässä, jossa on muun muassa vanha viinipuristamo, Commandarian varastomuseo sekä vanha oliivipuristamo.

Krasochoria (Viinikylät)

Nimellä Krasochoria (Viinikylät) tunnettu alue sijaitsee Tróodoksen vuoriston etelärinteillä Lemesoksesta pohjoiseen. Näissä kylissä viiniä viljellään edelleen perinteisin menetelmin, ja viinintuotanto on yhä useimpien paikallisten pääelinkeino. Viinikylien alueella on lukuisia paikallisia viinimuseoita, joissa kannattaa pistäytyä. Tällä alueella tuotetaan saaren kuuluisaa kuivaa punaviiniä.

Koilanin kylä

37 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen, kirkkomuseo Sovi vierailusta soittamalla paikallisyhdistykseen, puh. +357 2 547 1008

Koilani on viehättävä viiniä viljelevä kylä. Sen laidalla on yksiläiväinen Agía Mavrin holvikirkko, joka on peräisin 1100-luvulta. Kirkon freskot ovat 1400-luvulta.

Lemesoksen hiippakunta perusti Koilanin kirkkomuseon osaksi Lemesokseen suunnitteilla olevaa suurempaa bysanttilaista museota. Museon kokoelmissa on seurakunnan ikoneja ja kirkollisia esineitä. Museo käsittää kaksi

huonetta Panagia Eleousan kirkon pihalla olevasta rakennuksesta. Näyttelyesineet ovat noin seitsemän vuosisadan ajalta, ja kokoelmassa on muun muassa vuoden 1735 ikonostaasin osia, 1300- ja 1800-luvuilta peräisin olevia ikoneja, pyhiä esineitä sekä vanhoja kirjoja.

Viinimuseo taas sijaitsee perinteisessä kylärakennuksessa. Museossa esitellään viininviljelyyn käytettäviä välineitä sekä kansantaidetta. Pihalla on lisäksi jättimäinen kattila, jossa valmistetaan paikallista juomaa, Zivaniaa.

Arsosin kylä

40 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen, kansantaidemuseo. Sovi vierailusta soittamalla paikallisyhdistykseen, puh. +357 2 594 3223

Arsos on yksi Kyproksen suurimmista viiniä tuottavista kylistä. Kylän nimelle on kaksi eri tarinaa. Toisen mukaan nimi tulee jumalatar Afroditen pyhästä lehdosta, Alsos, jolle kylä rakennettiin. Toisen tarinan mukaan kylä on yksi neljästä kylästä, jotka faarao Ptolemaios II Filadelfos perusti Arsinoen kunniaksi. Kylässä on tuotettu viiniä antiikin ajoista lähtien. Vielä nykyäänkin suurin osa paikallista valmistaa itse oman viininsä, ja kylän naisväki tunnetaan viinistä valmistamistaan erikoisherkuista.

Arsosin kansantaidemuseo sijaitsee perinteisessä talossa. Museossa esitellään kylän elämäntapaa.

Ómodosin kylä

39 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen, sovi vierailusta soittamalla paikallisyhdistykseen, puh. +357 2 542 2453

Ómodosin viinikylä on rakennettu Tróodos-vuoriston rinteille keskelle viinitarhoja. Kylän kapeat mukulakivikadut ja majesteettinen munkkiloostari keskusaukiolla tekevät siitä yhden viehättävimmistä kylistä koko Kyproksella.

Ómodos oli aikoinaan Galilean prinssi Sir John de Brien omaisuutta. Prinssi omisti myös kylän keskellä sijaitsevan Stavrosin (Pyhän Ristin) luostarin. Luostarissa on vanhoja ikoneja, mahtavia puukaiverruksia ja muita kiinnostavia kirkollisia esineitä sekä pieni vuosien 1955–1959 itsenäisyystaistelulle omistettu museo, nauhapitsitöitä esittelevä keskus, bysanttilaisten ikonien museo sekä pieni kansantaidemuseo. Vanha viinipuristamo "Linós" sijaitsee vähän matkan päässä luostarista, ja se on avoinna vierailijoille.

Foinin kylä

42 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen, Pilavakion-museo (keramiikka), puh. +357 2 542 1545

Tróodos-vuorten syleilyssä, vehreiden ja tuoksuviien mäntyjen katveessa sijaitsee jälleen yksi viehättävä kylä, Foini. Perimätiedon mukaan kylä sai nimensä frankkilaisen lordin, Jean de Fejniun (tai Feniun) mukaan. Toisten mielestä kylän nimi tulee kreikan sanasta ”foinikas”, joka tarkoittaa palmua. Kylä tunnetaan keramiikastaan, siellä valmistetuista perinteisistä huonekaluista sekä paikallisesta ”loukoumista” (makeinen).

Pilavakion on yksityinen kansantaidemuseo, jossa on näytteillä paikallista keramiikkaa, perinteisiä maataloustyökaluja ja keittiövälineitä.

Vasan kylä

38 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen Sovi vierailusta soittamalla numeroon puh. +357 2 594 2634

Vasa on yksi alueen tärkeimmistä viinikylistä, ja yli 40 prosenttia kylän pinta-alasta on varattu viininviljelyyn. Täällä tuotetaan saaren parhaimpia punaviinejä. Idyllisen kylän mukulakivikadut ja perinteinen arkkitehtuuri tekevät vaikutuksen.

Kylässä on lukuisia kiinnostavia kohteita, kuten vaikkapa koulutusmuseo, Zivania-museo (perinteinen alkoholijuoma) sekä kirkkomuseo, jossa voi ihastella ikoneita ja uskonnollisia esineitä.

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Anogyran kylä

39 kilometriä Lemesoksesta länteen Sovi vierailusta soittamalla numeroon puh. +357 2 522 1496

Anogyran kylä mukulakivikatuineen, perinteisine taloineen ja rikkaine arkkitehtuuriperintöineen on Kyproksen ainoa kylä, joka tunnetaan johanneksenleipäpuun hedelmistä ja perinteisestä makeisesta, ”pastelista”, joka valmistetaan johanneksenleipäpuun hedelmistä saatavasta siirapista.

Kiinnostavia kohteita täällä ovat kolme johanneksenleipäpuumuseota, joissa vieraat pääsevät seuraamaan pastelin valmistusta vaihe vaiheelta, sekä pieni kansantaidemuseo.

Kylän laitamilla sijaitsee hylätyn Pyhän Ristin luostarin kirkko (Timios Stavros)

1400-luvun freskoineen. Kirkko on rakennettu varhaiskristillisen basilikan koilliskulmaan. Myöhemmin se jaettiin huoneiksi, joita käytettiin luostarin asuintiloina.

Agía Anastasian kirkko

Polemídan kylä, 5 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen

Kirkko on kahden kirkon yhdistelmä. Niistä vanhempi on ristikupolikirkko todennäköisesti 1100-luvulta, ja se sijaitsee itäpuolella. Toinen kirkko sijaitsee länsipuolella, ja se lisättiin rakennukseen 1300-luvulla samaa rakennustyyliä mukaillen. Nykypäivään selvinneet freskot ovat 1300- ja 1400-luvuilta.

Panagia Iamatikin kirkko

Arakapasin kylä, 20 kilometriä Lemesoksesta itään

Panagia Iamatikin kirkko sijaitsee Arakapasin kylän laitamilla. Tämän kolmilaivaisen, puukattoisen kirkon taidokkaat freskot ovat 1500-luvun alusta, ja ne ovat merkittävimpiä yhä säilyneitä esimerkkejä Kyproksella vallinneesta italialaisbysanttilaisesta taidesuuntauksesta. Ainutlaatuisella, Neitsyt Mariaa esittävällä nahkaikonilla (sijaitsee läheisessä kirkossa) uskotaan olevan parantavia voimia.

Agios Georgios Alamanosin nunnaluostari

20 kilometriä Lemesoksesta itään

Aikoinaan 1100-luvulla munkkiluostariksi perustettu luostari toimii nykyään nunnaluostarina. Uskontonsa harjoittamisen lisäksi nunnat maalaavat ikoneja, kasvattavat kukkia ja yrttejä ja valmistavat hunajaa.

--- Tiesitkö, että Lárnaka on Kyproksen vanhin, jatkuvasti asutettuna ollut kaupunki? Sen juuret ulottuvat varhaisneoliittiselle kaudelle.

Lárnaka saa olla ylpeä omasta panoksestaan saaren rikkaan kulttuuriperinnön edistäjänä

Lárnaka

Lárnaka saa olla ylpeä omasta panoksestaan saaren rikkaan kulttuuriperinnön edistäjänä. Kaupunki on rakennettu muinaisen Kitionin paikalle, joten se on Kyproksen muinaisen kaupunkivaltion manttelinperijä. Lisäksi se on ollut kristinuskon tyyssija alkuvuosisistaan lähtien. Kreikkalaisfilosofi Zenon, joka myöhemmin perusti stoalaisen ajattelun, syntyi Kitionissa. Kaupunki oli myös Jeesuksen ystävän, Lasaruksen, toinen koti. Akhaian kreikkalaiset asettuivat alueelle 1200-luvulla eKr., kun taas foinikialaiset muuttivat tänne 800-luvulla eKr. 1700-luvulla jKr. Lárnakasta tuli Kyproksen kaupallinen keskus ja paikka, jonne eurooppalaiset konsulit perustivat lähetystöjään. Lárnakan uudella kaupungilla on omanlaistaan viehätysvoimaa. Talvikuukausina tuhannet flamingot, villijoutsenet ja muut muuttolinnut pysähtyvät vuosittain läheisellä suolajärvellä. Lárnakan alueella on lukuisia kiinnostavia käyntikohteita, joista erityisesti muinaisten bysanttilaisten ja muslimien monumentit, kuten kuuluisa Hala Sultan Tekke -moskeija sekä Pyhän Lasaruksen kirkko, ovat vaikuttavia.

Pyhän Lasaruksen kirkko ja kirkkomuseo

Plateia Agiou Lazarou,
puh. +357 2 465 2498, +357 2 462 0858

Pyhän Lasaruksen kirkko on majesteettinen 800-luvun kivikirkko, jonka rakensi Bysantin keisari Leo VI. Kirkko kunnostettiin 1600-luvulla. Kirkko on merkittävimpiä bysanttilaisen arkkitehtuurin edustajia Kyproksella. Pyhä Lasarus saapui Kyprokselle, kun Jeesus oli herättänyt hänet kuolleista. Apostolit Barnabas ja Paavali nimesivät hänet Kitionin piispaksi, ja hän eli saarella 30 vuotta. Hänen hautansa näkyy pyhäkön alla. Kirkon ikonostaasi on erinomainen esimerkki barokkityylisestä puukaiverruksesta. Kahdeksan päivää ennen pääsiäistä juhlakulkue kantaa Pyhän Lasaruksen ikonia Lárnakan kaduilla. Kirkon vieressä sijaitsee kirkkomuseo.

Hala Sultan Tekke

5 kilometriä Lárnakasta länteen, Kítin kylään johtavan tien varrella

Moskeija sijaitsee suolajärven länsirannalla, ja sen rakennustyöt etenivät vaiheittain vuodesta 1760 alkaen. Moskeija valmistui vuonna 1817. Moskeija on merkittävä islamilainen monumentti ja yksi muslimimaailman pyhimmistä paikoista. Moskeijaa käytetään vielä nykyäänkin uskonnon harjoittamiseen. Moskeija rakennettiin Umm Haramin (tai Ummó Haramin) hautapaikalle. Haramin uskottiin olleen profeetta Muhammedin sijaisäidin sisko tai arabien mukana Medinasta Kyprokselle saapunut nainen. Hän kuitenkin kuoli pian Kyprokselle tulonsa jälkeen vuonna 647 tai 649. Kyproksen muinaisesineiden suojeluvirasto on kunnostanut moskeijaa säännöllisesti vuodesta 1967 lähtien. Entisöinnin kohteina ovat muun muassa muuraukset, puuosat sekä muut taiteelliset elementit.

Lárnakan suolajärvi (Alikí)

Lárnakan suolajärvi on vesilintujen tärkeimpiä elinalueita Euroopassa. Joka vuosi parvittain flamingoja, villihanhia ja muita vesi- tai rantalintuja pysähtyy järvelle lepäämään matkallaan etelään. Arkeologisten kaivausten perusteella suolajärven sekä läheisen moskeijan alueilla on ollut asutusta jo neoliittisella kaudella. Hala Sultan Tekke -moskeijan vierestä on löytynyt esihistoriallisen sataman rauniot. Satama toimi aikanaan läheisen kylän yhteyspisteenä. Kylä oli yksi Kyproksen suurimmista kaupunki- ja kauppakeskuksista myöhäispronssikaudella (1650–1050 eKr.). Kun kylä hylättiin jokisuun liettyessä, luonnonsatama tuhottiin suolajärven tieltä. Järvi oli aiemmin arvokas suolanlähde, ja sitä hyödynnettiin kaupallisesti monen vuosisadan ajan. Järven rantatöyräille on rakennettu luontopolku, jonka kautta alue yhdistyy Afroditen kulttuurireittiin.

Kitionin arkeologinen alue

Noin 500 metriä Lárnakan alueen arkeologiselta museolta, puh. +357 2 430 4115

Täältä on löydetty Kitionin muinaisen kaupunkivaltion rauniot, jotka ovat peräisin 1200-luvulta eKr. Kaivauksissa on löydetty valtavista kivenjärkeleistä rakennettuja jättiläismäisiä muureja sekä viidestä temppeleistä koostuva rakennuskompleksi. Lähistöllä oli Kitionin muinainen satama, joka oli entisaikojen Kyproksen merkittävimpiä kauppakeskuksia. Etenkin rakennusten seiniiin kaiverretut laivojen kuvat ovat mielenkiintoisia. Alue on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Lárnakan alueen arkeologinen museo

Plateia Kalograion, puh. +357 2 430 4169

Museon kokoelma koostuu lähinnä Kyproksen tärkeimmistä neoliittisen kauden asutuksista, Choirokoitiasta ja Tentasta, sekä Kitionin muinaisesta kaupunkivaltiosta tehdyistä löydöksistä. Fajanssista, norsunluusta ja alabasterista valmistetut esineet kertovat Kyproksen ja itäisen Välimeren alueiden välisistä kaupallisista ja kansainvälisistä suhteista. Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella. Suljettu

kunnostustöiden vuoksi. Tarkista ajantasaiset tiedot seuraavilta verkkosivuilta: www.visitcyprus.com, www.mcw.gov.cy.

Pierides-säätiön arkeologinen museo

Zinonos Kitieos 4, puh. +357 2 481 4555

Pierides-museo on Kyproksen vanhin yksityinen museo. Se sijaitsee Pierides-suvun perintökodissa, joka on siirtomaatyyliin rakennettu talo vuodelta 1815. Pierides-suku on kerännyt museon kattavan kokoelman, johon kuuluu muun muassa saaren sivilisaatiota erinomaisesti kuvaavia esineitä. Museossa esitellään saaren taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kehittymistä tuhansien vuosien saatossa. Varhaisimmat näyttelyesineet ovat vuodelta 4000 eKr., kun taas nuorimmat edustavat 1400-lukua jKr. Kokoelma on merkittävä tunnustus vuosisatoja vanhalle sivilisaatiolle, joka kukoisti Kyproksella.

Kokoelman merkittävimpiä esineitä ovat punaisesta kiillotetusta savesta valmistettu keramiikka varhaispronssikaudelta, roomalaisen kauden aikainen lasitavara sekä keskiaikaiset keramiikka-astiat. Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Lárnakan linnoitus ja keskiaikainen museo

Leoforos Athinon, Lárnakan ranta-alue, puh. +357 2 430 4576

Linnoitus rakennettiin alkujaan keskiajalla, mutta se sai nykyisen muotonsa ottomaanien valtakaudella. Kun ottomaanien valtakausi päättyi Kyproksella, brittiläiset tekivät linnoituksesta vankilan oman hallintokautensa alkuvuosina. Nykyään linnoituksessa toimii keskiaikainen museo, jonka kokoelma kattaa 15 000 vuoden edestä historiaa aina varhaiskristilliseltä kaudelta 1800-luvulle saakka. Avoin sisäpiha on Lárnakan kaupungin käytössä, ja etenkin kesäkuukausina siellä järjestetään erilaisia tapahtumia.

Kamaresin akvedukti

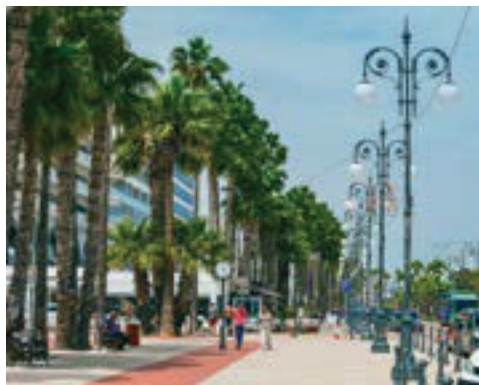
Kamaresin alue Lemesokseen vievän tien varrella

Tämä kaunis, useasta holvikaaresta koostuva akvedukti 1700-luvulta antoi alueelle sen nimen. Lárnakan turkkilainen kuvernööri Bekir Pasha rakensi akveduktin vuonna 1746 omilla rahoillaan. Lárnakaan kuljetettiin sitä pitkin vettä 10 kilometrin päässä sijaitsevasta lähteestä. Akvedukti hylättiin vuonna 1939, un sen tilalle rakennettiin nykyaikainen putkistojärjestelmä.

Palmujen reunustama Foinikoudes-kävelykatu

Lárnakan kuuluisin kävelykatu, Foinikoudes, kulkee rantaviivaa pitkin Eurooppa-aukiolta (Plateia Evropis) aina Lárnakan keskiaikaiselle linnalle saakka palmujen katveessa. Nämä kuuluisat palmut istutettiin 1920-luvulla, ja niistä on tullut kaupungin maamerkkejä. Foinikoudes-kävelykadulla järjestetään lukuisia juhlallisuuksia ja kulttuuritapahtumia joko kadun keskusaukiolla tai rantalavalla.

Kebirin (Buyukin) moskeija

Leoforos Athinon, Lárnakan linnoitusta vastapäätä

Kebirin (Buyukin) moskeija on todennäköisesti ensimmäinen moskeija, jonka ottomaanit rakensivat Kyprokselle. Se oli alkujaan Pyhälle Katariinalle omistettu katolinen kirkko 1200- ja 1300-luvuilla, mutta tämän jälkeen se muutettiin moskeijaksi. Varhaisin maininta moskeijasta löytyy vuoden 1747 asiakirjasta, jossa Lárnakan akveduktin suunnitellut Bekir Pasha määrää, että moskeijassa sijaitsevaan, yleisessä käytössä olevaan suihkukaivoon johdettaisiin vettä akveduktia pitkin. Kyseinen suihkukaivo on edelleen moskeijan edustalla.

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Tuslan moskeija

Tuslan moskeija sijaitsee vanhankaupungin puolella muinaisen Kitionin raunoiden takana. Se on Lárnakan vanhimpia moskeijoita. Sen juuret ulottuvat aina Bysantin aikaan asti. Moskeija oli alkujaan bysanttilainen ortodoksikirkko, mikä käy ilmi rakennuksen sisällä olevista freskoista. 1100 - ja 1200-luvuilla rakennus tunnettiin katolisena Pyhän

Ristin kirkkona, ja se muutettiin moskeijaksi ottomaanien valtakaudella vuosina 1571–1878. Minareetti on rakennettu alkuperäisen kirkon kellotornin perustuksiin. Moskeijaa vastapäätä on venetsialaisen kauden julkinen suihkukaivo.

Lárnakan kunnallinen kulttuurikeskus

Leoforos Athinon. Plateia Evropis. Satamaa vastapäätä.

Viisi vanhaa, Ison-Britannian siirtomaahallinnon aikaista varastoa, jotka olivat aikoinaan osa Lárnakan tullia, on nyt entisöity. Nykyään tiloissa toimii kunnallinen kulttuurikeskus. Keskuksessa on kunnallinen galleria sekä kunnan historialliset arkistot ja Lárnakan kaupunkimuseo.

Lárnakan kunnallinen galleria

Puh. +357 2 465 8848

Galleriassa on esillä kyproslaisten taiteilijoiden teoksia.

Kunnan historialliset arkistot ja Lárnakan kaupunkimuseo (B)

Puh. +357 2 465 8848

Kunnan historialliset arkistot ja Lárnakan kaupunkimuseo sijaitsevat Lárnakan ensimmäisen, siirtomaahallinnon aikaisen satamamestarin entisöidyssä asunnossa ja

toimistotiloissa, jotka on rakennettu vuonna 1881. Rakennus sijaitsee varastorakennusten vieressä. Lárnakan kaupunkimuseo toimii pohjakerroksessa, ja siellä esitellään Lárnakan kaupungin historiaa. Kokoelman kiinnostavimpia näyttelyesineitä ovat Kitionin kaupunkivaltion aikainen mittava kolikkokokoelma 500-luvun eKr. loppupuolelta sekä kaupunkia esittävät valokuvat vuodesta 1850 nykypäivään. Kunnan historialliset arkistot koostuvat harvinaisista kirjoista, asiakirjoista ja esineistä, ja arkisto toimii rakennuksen toisessa kerroksessa. Se on avoinna ainoastaan tutkijoille.

Agios Georgios Makrisin kappeli

Tämä Pyhän Yrjön kivikappeli on peräisin 1200-luvulta. Se on rakennettu kukkulalle, jolta on näkymä suolajärvelle.

Terra Santan katolinen kirkko

Terra Santa 8, puh. +357 2 464 2858

Terra Santa on roomalaiskatolisen yhteisön kirkko Lárnakassa. Fransiskaanimunkki Callixte Martel perusti kirkon ja luostarin vuonna 1596 ensisijaisesti roomalaiskatolisille pyhiinvaeltajille, jotka olivat matkalla Pyhään maahan. Vuonna 1724 alkuperäisten rakennusten tilalle rakennettiin entistä suurempi kirkko ja luostari. Ne kuitenkin purettiin vuonna 1842, ja niiden tilalle rakennettiin nykyinen kirkko. Luostarin rakennustyyliä yhdistyvät renessanssin ja barokin ajan piirteet. Kirkko tunnetaan myös nimellä Santa Maria delle Grazie.

Zachourin moskeija

Zachourin moskeija sijaitsee Kebirin (Buyukin) moskeijan ja Pyhän Lasaruksen kirkon välissä Nicolaou Roussou -kadulla. Se rakennettiin 1800-luvun puolivälissä, ja se on muslimien tärkeä hengellinen keskus.

Lárnakan ympäristö

Aggeloktistin kirkko

Kítin kylä, 7 kilometriä Lárnakasta länteen,
puh. +357 2 442 4646

Tämä 1000-luvun bysanttilainen kirkko rakennettiin varhaiskristillisen basilikan raunioille. Alkuperäisestä basilikasta säilyivät alttarikomero sekä yksi hienoimmista bysanttilaisen taiteen edustajista: harvinainen, 500-luvulta peräisin oleva mosaiikki Neitsyt Mariasta ja Jeesus-lapsesta arkkienkeliä, Mikaelin ja Gabrielin, välissä. Tämä harvinainen taideteos on yhtä arvokas kuin Ravennan mosaiikit Italiassa. Vain Kyprokselta ja Siinain vuorelta on löydetty tältä aikakaudelta olevia mosaiikkeja. Vastaavia mosaiikkeja oli myös Panagia Kanakarian kirkossa miehitetyssä Lythragkomin kylässä, mutta nyt ne ovat esillä Lefkosian bysanttilaisessa museossa.

Choirokoitian arkeologinen alue

32 kilometriä Lárnakasta tai 48 kilometriä Lefkosiasta etelään Lefkosian ja Lemesoksen välistä moottoritietä,
puh. +357 2 432 2710

Choirokoitian arkeologinen alue on ollut Unescon maailmanperintökohteena vuodesta 1998 saakka. Se on hyvin säilynyt asutus neoliittiselta kaudelta. Asutuksessa on säilynyt jäänteitä kaikilta neoliittisen kauden vaiheilta, ja se antaa hyvän kuvan alueen elinolosuhteista esihistorialliseen aikaan. Asutuksen lähellä on

viisi kunnostettua sylinterimäistä asumusta, jotka on rakennettu neoliittisen kauden tyyliin käyttäen samoja menetelmiä ja materiaaleja. Ne on sisustettu alkuperäisten asumusten sisätiloista löydettyjen esineiden kopioilla, joten niiden kautta saadaan todentuntuinen kuva muinaisesta kylästä. Asumusten ympärillä kasvaa sellaisia kasveja ja puita, joita Kyproksella on kasvanut neoliittiselta kaudelta saakka.

Kalavassos-Tentan arkeologinen alue

40 kilometriä Lárnakasta, 2,5 kilometriä Lefkosian ja Lemesoksen välistä moottoritietä

Tentan neoliittisen kauden aikainen asutus sijaitsee vähän matkan päässä Kalavassosin kylästä. Se on peräisin vuodelta 7000 eKr. Asutus on katettu tyypillisellä kartiomaisella katolla, joka tuo nykyaikaisen rakennustyylin keskelle luonnonmaisemaa.

Lárnakan vuoristoalueen ympäristötietokeskus

Skarinoun kylä, puh. +357 2 432 2020

Ympäristötietokeskus sijaitsee Skarinoun kylässä Lefkosian ja Lemesoksen välisen moottoritien varrella, joten sinne pääsee kätevästi kaikkialta Kyprokselta. Keskuksella esitellään yhteensä 18 yhteisöä, ja sen päätavoitteena on kouluttaa kävijöitä ja kertoa heille Lárnakan vuoristoseudun luonnonympäristön ja keskeisten kulttuuritekijöiden merkityksestä.

Léfkaran kylä

40 kilometriä Lárnakasta, Lefkosian ja Lemesoksen välisen tien varrella, Skarinoussa

Léfkara on viehättävä kylä, joka tunnetaan omaleimaisesta pitsistään, ”léfkaritikasta”, ja hopeaesineistään. Kuulemma itse Leonardo da Vinci kävi kylässä ja osti perinteisestä pitsistä valmistetun alttarivaatteen, jonka hän

myöhemmin lahjoitti Milanon katedraalille. Perinteinen arkkitehtuuri on säilytetty kylän ihastuttavissa kivitaloissa.

Kylässä on muun muassa seuraavia mielenkiintoisia kohteita:

Puh. +357 2 434 2326

1. Perinteisen kirjailun ja hopeatöiden museo toimii entisöidyssä Patsalosin talossa. Näytteillä on muun muassa perinteistä Léfkaran pitsiä.

Agiou Georgiou 7, Pano Léfkara,
puh. +357 9 964 6115, +357 2 434 2422

2. Léfkaran käsityökeskus perustettiin ylläpitämään, kehittämään ja jatkamaan Léfkaran kirjailu- ja hopeatyöperinteitä.
3. Pyhän Ristin kirkko sijaitsee kylän keskustassa. Kirkossa on kaunis ikonostaasi 1700-luvulta sekä ainutlaatuinen hopearisti 1200-luvulta.
4. Arkkienkeli Mikaelin kirkko Káto Léfkarassa (ala-Léfkarassa) on yksiläiväinen ja kupolikattoinen kirkko 1100- ja 1400-luvuilta. Kirkossa voi ihastella freskoja.

LÁRNAKA,
KIINNOSTAVAT PAIKAT
Panagia Aggeloktistin kirkko

Káto Drysin kylä

38 kilometriä Lárnakasta länteen,
puh. +357 2 434 2648, +357 2 434 2833

Káto Drys on vuonna 1134 syntyneen Agios Neofytosin synnyinpaikka. Kiinnostavia paikkoja ovat vuonna 1897 rakennettu Agios Charalambosin sekä sittemmin entisöity Panagian kirkko 1500-luvulta. Monet rakennukset edustavat maaseudulle tyypillistä arkkitehtuuria, ja niissä on itsekantavat parvekkeet sekä kaiverretut ovien ja ikkunoiden karmit.

Maalaismuseo (Gavriel ja Eleni Papachristoforoun talo) sijaitsee entisöidyssä rakennuksessa, joka edustaa paikallista 1800-luvun arkkitehtuuria loisteliaine puuosineen.

Vavlan kylä

Panagia tis Agapis rakennettiin vuonna 1935 pienen 1500-luvun kappelin raunioiden paikalle. Vaikka kirkko onkin melko uusi, Panagia tis Agapisin (rakkauten Neitsyt Marian) ikoni on 1500-luvulta. Maailmassa ei ole toista kirkkoa tai ikonia, jonka nimi olisi Panagia tis Agapis.

Stavrovounin luostari

40 kilometriä Lárnakasta länteen, 22 kilometriä Léfkarasta länteen, puh. +357 2 253 3630

Stavrovounin luostari on rakennettu kallioiselle huipulle 750 metrin korkeuteen merenpinnasta. Tarun mukaan luostarin perusti keisari Konstantinus Suuren äiti, Pyhä Helena, 300-luvulla. Hän myös jätti luostariin palan Kristuksen rististä. Täällä munkit noudattavat yhtä tiukkoja sääntöjä kuin Athos-vuorella Kreikassa asuvat munkitkin. Naisilla ei ole asiaa munkkiluostariin. Täällä vietetään loistokasta seremoniaa ja juhlaa 14. syyskuuta eli Pyhän ristin ylentämisen päivänä. Agia Varváran munkkiluostari sijaitsee alempana rinteessä Stavrovounin luostariin nähden, ja se on avoinna kaikille vieraille. Täällä asuvat munkit tunnetaan heidän ikonografian taidoistaan.

Kuninkaallinen kappeli

Pyrgan kylä, 35 kilometriä Lefkosiasta etelään ja 21 kilometriä Lárnakasta, puh. +357 2 253 2811

Kuningas Janus Lusignanien suvusta rakensi kappelin vuonna 1421, ja itäpuolen julkisivun fresko esittää häntä ja hänen vaimoiaan, Charlotte de Bourbonia.

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Agios Effimianosin kirkko

Kopiot: Kórnosin alue, Stavrovounin luostarin alapuolella, 27 kilometriä Lárnakasta luoteeseen

Alkuperäiset maalaukset: Arkkipiispa Makarios III:n säätiön kulttuurikeskus, arkkipiispan palatsi, Plateía Archiepiskóπου Kyprianoú, puh. +357 2 243 0008

Bysanttilainen Agios Effimianosin kirkko sijaitsee Lýsin miehitettyssä kylässä.

Sen freskot ovat 1300-luvulta.

Turkkilaisten hyökkäyksen jälkeen ne vietiin kirkosta, salakuljetettiin pois maasta ja myytiin eteenpäin. Myöhemmin ne löydettiin Münchenistä. Kyproksen hallitus ja Menil Foundation -säätiö (Yhdysvallat) ostivat ne yhdessä takaisin. Niitä pidettiin esillä Houstonissa 15 vuoden ajan, jonka jälkeen ne palautettiin takaisin saarelle. Lýsin kyläläiset rakensivat uuden kirkon alkuperäisen tyyliä noudatellen. Kupolin ja alttarikomeron kuuluisien freskojen kopioita säilytetään kirkon kellarissa. Maaliskuussa 2012 alkuperäiset freskot palautettiin saarelle, ja nyt ne ovat esillä Lefkosian bysanttilaisessa museossa.

Agios Minasin luostari

Vavlan lähellä, 39 kilometriä Lárnakasta, puh. +357 2 434 2952

Luostari on peräisin 1400-luvulta. Se on arkkitehtuuriltaan sekoitus bysanttilaista ja goottilaista tyyliä. Pohjoisella ja eteläisellä seinustalla on kaksi valtavaa freskoa, jotka esittävät Agios Georgiosia ja Agios Minasia. Freskot ovat vuodelta 1757. Täällä asuvat nunnat paitsi harjoittavat uskontoaan myös maalaavat ikoneja.

Agios Georgios Arperasin kirkko

Tersefánoun kylä, 13,5 kilometriä Lárnakasta länteen

Agios Georgios Arperasin kirkko sijaitsee noin kahden kilometrin päässä Tersefánoun kylästä, jonka paikalla oli muinoin keskiaikainen Arperan kylä. Dragomaani Christofakis Konstantinou rakensi kirkon vuonna 1745, ja kirkossa on häntä ja hänen perhettään eli kirkon perustajia esittävä fresko. Monissa kirkon ikoneista on maalari Ioannikiosin nimi.

Agios Antoniosin kirkko

Kellian kylä, 10 kilometriä Lárnakasta pohjoiseen

Kirkko on yksi Kyproksen merkittävimmistä bysanttilaisista kirkoista, ja se on todennäköisesti peräisin 800-luvulta. Kirkko on kolmilaivainen holvikirkko (basilika), jossa oli aikanaan myös kupoli. Kirkossa on arvokkaita freskoja 800-, 1000- ja 1200-luvuilta.

----- Tiesitkö, että Páfos on ainoa Kyproksen kaupunki, jonka nimi on säilynyt sitten antiikin ajoista? Myös Homer viittaa Afroditen temppeliin Palaipafoksessa eeppisessä Odysseia-runelmassaan.

Páfos

Koko vanha Páfos on arkeologinen kultakaivos

Koko vanha Páfos on arkeologinen kultakaivos, joka koostuu kolmesta eri osasta: Káto Páfos kuuluisine mosaiikkeineen, Kouklía Afroditen temppeleineen sekä nekropoli kuninkaiden hautoineen (Tafoi ton Vasileon). Nämä kolme kohdetta muodostavat muinaisen Páfoksen, ja alue on Unescon maailmanperintökohde. Nykyaikaisen kaupungin keskeltä näkyy lukuisia arkeologisia kohteita aina viehättävästä satamasta rantaviivaan. Kreikkalaisen Olymposvuoren rakkauden ja kauneuden jumalattaren, Afroditen, sanotaan nousseen merestä Páfoksen edustalla. Jumalatarta palvottiinkin erityisen palavasti juuri Páfoksella. Antiikin aikaan Páfos oli pitkään Kyproksen pääkaupunki. Nykyään se on hurmaava kylä Kyproksen länsipuolella.

Silti koko alueella huokuu edelleen jumalattaren hekumaa. Páfoksen alue on kauniin rannikon ympäröimä. Sisämaassa ja vuoristoalueilla on loistokkaita luostareita ja rauhaisia pikkukylä, joissa ikivanhat perinteet ja tavat ovat säilyneet jo ammoisista ajoista lähtien.

Káto Páfoksen arkeologinen puisto

Káto Páfos, lähellä satamaa, puh. +357 2 630 6217

Káto Páfoksen arkeologinen alue lisättiin Unescon maailmanperintökohteiden luetteloon vuonna 1980, ja se oli alkusysäys yleiskaavan laatimiselle. Sen ensisijaisena tavoitteena on suojella ja ylläpitää arkeologisia jäänteitä sekä antaa niistä kattavaa tietoa kävijöille. Káto Páfoksen arkeologisessa puistossa on kohteita ja muistomerkkejä 300-luvulta eKr. aina keskiajalle saakka, mutta suurin osa jäänteistä on peräisin roomalaiselta kaudelta. Neljän roomalaishuvilan näyttävät mosaiikkilattiat ovat alueen vaikuttavien löydösten keskus. Muita merkittäviä muistomerkkejä ovat muun muassa Asklepieion, Odeon, agora, Saranta Kolonesin (neljäkymmentä pylvästä) linnoitus, varhaiskristillisen basilika Limeniotissan rauniot sekä Kuninkaiden haudat.

1. Mosaiikit

Dionysoksen, Theseuksen, Aeonin ja Orfeuksen talot.

Näiden talojen mosaiikkilattiat ovat peräisin 100–400-luvuilta jKr. Eräs maanviljelijä löysi ensimmäisen näistä taloista vahingossa vuonna 1962.

Huvilat kuuluivat aatelisille, ja mosaiikkeja pidetään yksinä itäisen Välimeren alueen hienoimmista. Näissä mosaiikkitaiteen

mestarteoksissa kuvataan tapahtumia Kreikan mytologiasta. Osa Dionysoksen talon mosaiikeista esittää viinin jumalaa, kun taas Theseuksen talon mosaiikeissa kuvataan kreikkalaisen mytologian klassista sankaria heiluttamassa mailaa Minotauroksen edessä. Mosaiikit ovat Afroditen kulttuurireitin varrella.

2. Páfoksen Odeon

Páfoksen Odeon on pieni amfiteatteri, joka on rakennettu 100-luvulla jKr. pelkistä siististi hakatuista kalkkivilohkareista. Nykyään teatteria käytetään säännöllisesti musiikki- ja teatteriesityksiä varten. Lähistöllä sijaitsevat muinaisen kaupungin muurien rauniot, Asklepieion eli lääkinnän ja terveyden jumala Asklepiokselle omistettu rakennus sekä roomalainen agora eli tori.

3. Saranta Kolonesin (neljäkymmentä pylvästä) linnoitus

Lusignanit rakensivat tämän frankkilaisen linnan varhain 1200-luvulla aiemman bysanttilaislinnan paikalle. Linna tuhoutui vuoden 1222 maanjäristyksessä.

4. Varhaiskristillisen basilika Limeniotissan rauniot

Basilika on peräisin varhaiskristilliseltä kaudelta ja todennäköisesti 400-luvun alkupuolelta. Alun perin basilikassa oli kolme kahdella marmoripylväsrivillä erotettua laivaa, yksi alttarikomero, eteishalli ja atrium. Lattiat oli päällystetty värikkäillä mosaiikeilla, joissa oli geometrinen kuviointi. Basilika tuhoutui arabien ryöstöretkien yhteydessä 600-luvulla, ja se rakennettiin pienempänä uudelleen 900-luvulla. Lopulta basilika tuhoutui vuoden 1159 maanjäristyksessä.

5. Páfoksen antiikin aikainen teatteri

Teatteri sijaitsee muinaisen kaupungin koillisosassa, Fabrican mäeksi kutsutun kukkulan rinteillä. Teatteri on rakennettu jo kaupungin perustamisen aikoihin, mutta sittemmin siihen on tehty muutoksia. Myös sen alkuperäinen muoto muuttui roomalaisella kaudella. Näyttää siltä, että teatteria käytettiin aina 400-luvulle jKr. saakka.

Kuninkaiden haudat

Káto Páfos, puh. +357 2 630 6295

Kuninkaiden haudat ovat yksi Páfoksen alueen keskeisimmistä arkeologisista kohteista. Nämä jättimäiset maanalaiset haudat kaiverrettiin kallioon jo 200-luvulla eKr., ja niistä osa on koristeltu doorilaisilla pylväillä. Kuninkaiden sijaan näihin hautoihin haudattiin korkea-arvoisia virkamiehiä, mutta ne saivat nykyisen nimensä majesteettisen ilmeensä vuoksi.

Páfoksen keskiaikainen linnoitus

Satama, Káto Páfos

Alkujaan linnoitus rakennettiin bysanttilaisella kaudella suojaamaan satamaa. Lusignanit rakensivat linnoituksen myöhemmin uudelleen 1200-luvulla, mutta venetsialaisten tulon myötä se purettiin. Ottomaanit valloittivat saaren 1500-luvulla, jolloin he rakensivat linnoituksen uudelleen.

Varhaiskristillinen basilika, Pyhän Paavalin pylväs, Chrysolitissan / Agía Kyriakin kirkko

Káto Páfos

Kirkko rakennettiin 1200-luvulla saaren suurimman varhaisbysanttilaisen basilikan raunioiden paikalle. Pyhän Paavalin pylväs sijaitsee kirkon pihamaalla, jossa kertoman mukaan apostoli ruoskittiin ennen kuin hän käännettiin roomalaiskuvernööri Sergius Paulusin kristinuskoon.

Páfoksen alueen arkeologinen museo

*Leoforos Georgiou Griva Digeni 43,
puh. +357 2 695 5801/2*

Páfoksen alueen arkeologisessa museossa esitellään Páfoksen alueelta tehtyjä löydöksiä, jotka ovat peräisin neoliittiselta kaudelta aina 1700-luvulle jKr. saakka. Erityisen mielenkiintoisia ovat muinaiset kirurgin välineet sekä harvinainen Afrodite-soturittaren veistos. Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella. Suljettu kunnostustöiden vuoksi. Tarkista ajantasaiset tiedot seuraavilta verkkosivuilta: www.visitcyprus.com, www.mcu.gov.cy.

Páfoksen keskusta / Ktima

Ktima on kaunis alue keskellä kaupunkia, ja sen ihastuttavia aukioita ympäröivät rakennukset edustavat varhaisen 1900-luvun uusklassista tyyliä. Alueella on muun muassa Páfoksen kaupungin kirjasto, kaupungintalo, Demetriorin alakoulu ja Iacovonen lukio. Vaikka nämä rakennukset rakennettiin brittiläisten hallitessa Kyprosta, niiden julkisivut ja yleinen rakennustyyli noudattelee uusklassista tyyliä, joka tuo mieleen antiikin Kreikan temppelit rakennusten sisäänkäyntejä koristavine pylväineen ja kapiteeleineen.

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Bysanttilainen museo

Seuraavaksi Geroskipoun horoskoopin pyhä perjantai, puh. +357 2 627 1221

Páfoksen bysanttilaisessa museossa on arvokas kokoelma Bysantin aikaisia esineitä, kuten 600–1 700-luvuilta peräisin olevia ikoneja. Ikonien lisäksi näytteillä on puukaiverroksia, metallurgisia kirkkotöitä, papillisia pukuja, kirjailuja, käsikirjoituksia, vanhoja painettuja kirjoja sekä freskoja. Museossa on myös yksi vanhimmista Kyprokselta löytyneistä ikoneista eli 600- tai 700-luvulta peräisin oleva Agía Marinan ikoni.

Etnografinen museo

Exo Vrisis 1, puh. +357 2 693 2010

Etnografinen museo on Eliadesin suvun omistama yksityinen museo. Näyttelyesineet ovat peräisin aina neoliittiselta kaudelta nykyaikaan, ja näytteillä on muun muassa kolikkokokoelma.

”Loutra” – ottomaanien aikainen hamam (kylpylä)

Vanhan torin lähellä

Ottomaanien kylpylä oli toiminnassa aina 1950-luvulle saakka. Kiviholvirakennuksessa on kolme aluetta: vastaanottotila, keskitila ja itse kylvyt. Rakennus on sittemmin entisöity, ja nykyään se toimii Páfoksen kaupungin kulttuurikeskuksena.

Agía Solomonin kristillinen katakombi

Leoforos Agiou Pavlou, Káto Páfos

Katakombi on pieni, maanalainen hautakammiokompleksi hellenistiseltä aikakaudelta. Sitä on myös kutsuttu ”seitsemän nukkujan kappeliksi” tai ”seitsemän makkabealaisen kappeliksi”, ja lähes jokainen keskiaikainen pyhiinvaeltaja kävi siellä. Rakennelmaa käytettiin alun perin kristillisenä katakombina 100-luvulla, ja sitä ennen se saattoi toimia synagogana. Katakombissa on 1100-luvulta peräisin olevia freskoja, joiden joukossa on 1200-luvun ristiretkeläisten nimet laastiin kaiverrettuina. Katakombin yläpuolella kasvaa ”pyhä” puu, jonka oksille uhrilahjojaan ripustavien sanotaan parantuvan vaivoistaan.

 ΠΆΦΟΣ,
ΚΙΝΝΟΣΤΑΒΑΤ ΠΑΙΚΑΤ
Pétra tou Romiού

Theoskepastin kirkko

Káto Páfos

Kansantarujen mukaan kirkko sai nimen ”Theoskepasti”, joka tarkoittaa ”Jumalan verhoamaa”, koska Jumala lähetti alkuperäisen kirkon suojaksi sumuverhon arabien ryöstöretkien aikana. Uusi kirkko rakennettiin vuonna 1923.

Páfoksen kunnallinen galleria

*Gladstonos 7,
puh. +357 2 693 2014, +357 2 682 2270*

Galleriassa on esillä yhteensä 43 taideteosta paikallisilta taiteilijoilta. Yksi kaupungin ensimmäisistä kartanoista, joka rakennettiin varhain 1900-luvulla, toimii nykyään Páfoksen kunnallisena galleriana. Rakennus on yksi aikansa ensimmäisistä kaksikerroksisista rakennuksista omaleimaisine holvikaarineen ja sisäpihoineen. Galleriassa on esillä sekä Páfoksessa syntyneiden että siellä inspiraationsa saaneiden ja sinne muuttaneiden taiteilijoiden töitä.

Páfosin ympäristö

Pétra tou Romioú – Afroditen synnyinpaikka

Páfoksen ja Lemesoksen välinen moottoritie,

25 kilometriä Páfoksesta

Kypros tunnetaan rakkauden ja kauneuden jumalattaren, Afroditen, saarena. Pétra tou Romioú on yksi Kyproksen kauneimmista rannikkoalueista, jossa Afroditen sanotaan nousseen aalloista. Kreikkankielinen nimi ”Pétra tou Romioú” (”kreikkalaisten kallio”) viittaa Bysantin tarunhoitoiseen sankariin, Digenis Akritakseen, joka pystyi pitämään ryöstelevät saraseeniarabit (600–900-luvulla) poissa yli-inhimillisillä voimillaan. Hänen sanottiin

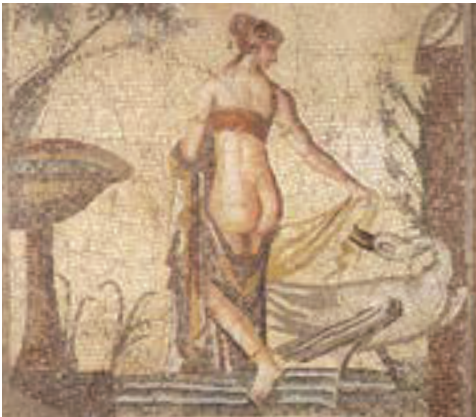
tarttuneen toisella kädellään Kyrenian vuorijonoon ja muodostaneen siinä samassa Pentadáktulos-vuoret, ”viiden sormen vuoret”. Toisella kädellään hän heitti valtavan kallonlohkareen rannalle pyrkivien saraseenien niskaan. Uskomusten mukaan kyseinen kallonlohkare on edelleen tällä paikalla, ja sen myötä alue sai nimensä. Alue on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Afroditen pyhäkkö ja Palaipafoksen museo

Koúklían kylä, 14 kilometriä Páfoksesta itään Páfoksen ja Lemesoksen välistä tietä, puh. +357 2 643 2155

Palaipafos oli Kreikan klassisella kaudella yksi tärkeimmistä pyhiinvaelluskeskuksista ja antiikin aikaan yksi Kyproksen kaupunkivaltioista. Täällä sijaitsevat Afroditen kuuluisan pyhäkön rauniot, jotka ovat peräisin jo 1100-luvulta eKr. Pyhäkkö toimi palvontapaikkana aina 200- tai 300-luvulle jKr. saakka. Museo sijaitsee läheisessä Lusignanien aikaisessa kartanossa. Sen kokoelmiin kuuluu vaikuttavia alueelta tehtyjä löydöksiä, jotka voidaan ajoittaa kalkoliittiselta kaudelta aina keskiaikaan saakka. Näyttelyesineet kuvaavat sitä, miten hedelmällisyyden jumalatar palvovasta kultista kehittyi Afroditen kultti. Pyhäkön kaivaukset jatkuvat edelleen, ja myös kaupungissa ja hautausmaalla sekä niiden ympäristössä tehdään kaivauksia. Pyhäkkö on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Agía Paraskevín kirkko

Kirkko on yksi Kyproksen kiinnostavimmista ja kauneimmista bysanttilaiskirkkoista. Tämä kolmilaivainen ja viisikupolinen basilika on peräisin 800-luvulta. Sen freskot puolestaan ovat 800- ja 1400-lukujen väliä.

Geroskípoun kylä

3 kilometriä Páfoksesta itään

Nimi ”Geroskípou” juontaa juurensa klassisen kreikan ”pyhää puutarhaa” tarkoittavaan termiin ”Hieros Kipos”. Uskomusten mukaan kylän paikalla oli muinoin jumalatar Afroditelle omistettuja kauniita puutarhoja. Nykyään puutarhojen tilalla on moderni kylä, joka tunnetaan sen perinteisistä kyproslaisista makeisista (Cyprus delights). Geroskípou on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Kansantaidemuseo

Puh. +357 2 630 6216

Museo sijaitsee Hadjismithin talossa, joka on peräisin 1700-luvulta. Museossa on kattava kokoelma kyproslaista kansantaidetta ja käsitöitä. Näytteillä on muun muassa keramiikkaa, kelim-mattoja ja huiveja sekä silkkinvalmistuksessa käytettyjä työkaluja. Rakennus on saanut nimensä brittiläisamiraali Sir Sidney Smithin mukaan. Smith nimitti talon omistajan, Andreas Zimboulakin, Britannian konsuliksi. Siksi talosta puhutaankin usein ”Hadjismithin talona”.

Agios Neofytosin luostari

9 kilometriä Páfoksesta pohjoiseen, puh.
+357 2 665 2481

Kyproslainen erakko ja kirjailija Neofytos perusti luostarin noin vuonna 1200. ”Engleistra” eli luola, jonka erakko kaivoi vuoreen, on täynnä Bysantin ajan hienoimpia freskoja 1100- ja 1400-luvuilta. Luostarin yhteydessä toimii hyvin mielenkiintoinen kirkkomuseo. Luostarin kirkossa on joitakin upeimmista myöhäisbysanttilaisista ikoneista, jotka ovat peräisin 1500-luvulta.

Chryssorrogiatissan luostari

37 kilometriä Páfoksesta luoteeseen, puh.
+357 2 672 2455/7

Chryssorrogiatissan luostari sijaitsee kauniilla paikalla, ja se on omistettu ”kultaisen granaattiomenan Neitsyelle”. Munkki Ignatios perusti luostarin vuonna 1152 löydettyään Neitsyt Mariaa esittävän ihmeellisen ikonin Páfoksen rannikon edustalta. Perimätiedon

mukaan ikoni heitettiin mereen ikonoklasmin (kuvakiellon) aikana Vähä-Aasiassa, josta se kulkeutui meren mukana Páfokseen. Nykyinen rakennus on vuodelta 1770. Alueella vietetään näyttävää uskonnollista juhlaa 15. elokuuta eli Neitsyt Marian kuolonuneen nukkumisen päivänä. Luostarin ikonikokoelmaan kuuluu arvokkaita ikoneja, uskonnollisia esineitä ja aarteita. Luostarin vanhasta viinitarhasta saadaan saaren parhaimpia vuosikertaviinejä.

Pano Panagian kylä

35 kilometriä Páfoksesta luoteeseen

Arkkipiispa Makarios III, Kyproksen tasavallan ensimmäinen presidentti, on syntynyt Pano Panagian kylässä. Hänen vaatimattomasta kodistaan on tehty museo.

Kutomamuseo

Fytin kylä, 27 kilometriä Páfoksesta luoteeseen, puh. +357 9 982 4544, +357 2 673 2782

Fytin kylä tunnetaan sen omaleimaisesta kudontatyylistään, joka juontaa juurensa aina keskiajalle saakka. Kylässä valmistetut tekstiilit tunnetaan nimellä ”fythkiotika”, ja ne erottuvat muista erilaisten mallien ja rohkean värien käytön ansiosta. Museossa on esillä esimerkkejä näistä teksteleistä, ja siellä voi myös oppia niiden valmistuksesta.

Panagia Chryseleousan kirkko

Polemin kylä, 18 kilometriä Páfoksesta luoteeseen

Kirkko on kahden kirkon yhdistelmä. Vanhempi on ristikupolikirkko todennäköisesti 1100-luvulta. 1700-luvulla kirkkoa laajennettiin tynnyriholvisella kirkolla, jossa on loistavassa kunnossa olevia ikoneja 1500-luvulta.

Panagia tou Sintin luostari

Lähellä Pentalian kylää, 31 kilometriä Páfoksesta luoteeseen

Hylätty luostari sijaitsee Xeros-joen rannalla. Sen 1500-luvulta peräisin oleva keskilaiva on hyvässä kunnossa, ja sitä pidetään yhtenä venetsialaisen aikakauden tärkeimmistä rakennuksista. Luostarille myönnettiin vuonna 1997 Europa Nostra -palkinto sen kunnostuksesta ja entisöinnistä.

Panagia Chryseleousan kirkko

Émpan kylä, 3 kilometriä Páfoksesta pohjoiseen

Kirkko on kahden kirkon yhdistelmä. Kirkon itäinen osa on ristikupolikirkko, joka rakennettiin 1100-luvulla mahdollisesti varhaiskristillisen basilikan raunioille. Myöhemmin 1200-luvulla kirkkoa laajennettiin länteen uudella ristikupolikirkolla. Kirkon sisällä on arvokkaita freskoja 1100-, 1200-, 1400- ja 1500-luvuilta.

Lempan esihistoriallinen asutus

Lempan kylä, 5 kilometriä Páfoksesta pohjoiseen

Lempan kylässä tehdyissä kaivauksissa on löytynyt merkittävä kalkoliittisen kauden asutus. Alueen lähelle on rakennettu jäljennökset viidestä aikakauden talosta, ja rakennustöissä on käytetty samoja materiaaleja ja rakennustekniikoita kuin kalkoliittisella kaudella (3900–2500 eKr.). Kalkoliittisen kauden asutus on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Maa-Palaiokastron arkeologinen alue ja museo

Coral Bay, 9 kilometriä Páfoksesta, puh. +357 9 788 3968

Arkeologinen alue on pieni asutus 1 100-luvulta eKr. eli myöhäispronssikauden lopulta. Arkeologien mukaan asutuksesta puhuttiin ensimmäisten Akhaian (mykeneläisten) kreikkalaisten "siirtomaana" heidän muuttaessaan Kyprokselle noin vuonna 1 200 eKr. mykeneläisten valtakuntien romahtaessa Kreikan mantereella. Kuuluisa arkkitehti ja Torinon yliopiston professori Andrea Bruno suunnitteli tämän pienen museon, jonka arkkitehtuuri on täysin omaa luokkaansa. Museossa kuvataan kreikkalaisten asettumista saarelle.

Agios Georgiosin basilikat, Pégeia

Pégeian kylä, 11 kilometriä Páfoksesta pohjoiseen

Noin 4,5 kilometrin päässä Pégeian kylästä, lähellä kalastusmajaa, sijaitsevat kahden varhaiskristillisen basilikan rauniot. Molemmissa on erittäin mielenkiintoiset eläinaiheiset mosaiikkilattiat. Paikalla oli lähes varmasti keskeinen varhaiskristillinen asutus. Lähistöllä sijaitsevat kallioon kaivetut haudat roomalaiselta kaudelta.

Pégeian suihkukaivot

Viehättävistä Pégeian suihkukaivoista on laulettu lukuisissa kansanlauluissa, ja niitä pääsee ihastelemaan kylän kauniilla, mukulakivin päällystetyllä aukiolla.

LISÄÄ TUTKITTAVIA PAIKKOJA

Stenin kylämuseo

40 kilometriä Páfoksesta luoteeseen,
puh. +357 9 962 5004, +357 2 635 2143

Museo on omistettu miehille, naisille ja lapsille, jotka asuivat Stenin kylässä kaikki ne vaikeat ja haastavat vuodet aina kylän perustamisesta toisen maailmansodan loppuun asti. Kylämuseossa on nähtävillä kangaspuilla kutomista, kyntämistä, työkaluja ja välineitä, käsitöitä, keittiötarvikkeita, kulhoja ja purkkeja sekä perinteisiä asuja.

Chouloun kylä

22 kilometriä Páfoksesta luoteeseen

Keskiajalla Choulou oli tunnettu feodaalinen kylä, josta lauletaan suosituissa kyproslaisessa kansanlaulussa nimeltä "Arodafnousa". Kylän merkittäviä kirkkoja ovat muun muassa Panagía Pantánassan kirkko 1500-luvun freskoineen, Agios Georgiosin bysanttilainen kappeli sekä Agios Theodorosin kappeli 1100-luvulta.

Ágios Kírykos ja Agía Ioulítti

Letymvoun kylä, 16 kilometriä Páfoksesta luoteeseen

Ristikupolikirkko on peräisin 1100-luvulta, ja sitä on laajennettu useita kertoja etenkin 1400-luvulla. Kirkossa on osia 1100-luvulta säilyneistä freskoista, mutta suurin osa on peräisin 1400-luvulta.

Episkopín ympäristötietokeskus

Episkopín kylä, puh. +357 2 664 2234

Episkopín ympäristötietokeskus sijaitsee Episkopín kylän rajalla Páfoksessa. Näyttelytilassa on kerrotta alueen geologiasta, kasveista ja eläimistä korkealaatuisten valokuvamateriaalien, kosketusnäyttöjen, dioraamojen ja pienoisdioraamojen avulla. Keskuksen ympärillä on kasvitieteellinen puutarha, jossa alueella merkittävät kasvit on järjestetty teemojen mukaan (kotoperäiset kasvit, sipulikasvit, harvinaiset kasvit).

Polí

37 kilometriä Páfoksesta pohjoiseen

Polín pikkukylä sijaitsee muinaisen Marionin kaupunkivaltion paikalla. Marion oli klassisella ja hellenistisellä kaudella keskeinen kaupallinen keskus, ja sillä oli tiiviit yhteydet Ateenaan. Hellenistisellä ja roomalaisella kaudella Marion sai uudeksi nimekseen Arsinoe. Polísta on tullut suosittu rantalomakohde, ja sen perinteinen keskusta on säilyttänyt entisen kauneutensa ja monet perinteikkäistä rakennuksistaan.

1. Agíós Andronikosin kirkko

Tämä 1500-luvun holvikirkko sijaitsee keskellä Polín kaupunkia, ja sen freskot ovat samalta aikakaudelta. Ottomaanien valtakaudella kirkko muutettiin moskeijaksi. Kirkkoa laajennettiin pohjoiseen, ja sen freskot peitettiin. Freskot on vastikään otettu taas esiin. Alueen muita kirkkoja ovat muun muassa 1500-luvun Agía Aikaterínin kirkko Kritou Teran kylässä sekä 1400-luvun Panagia Hortenin kirkko Pelathousan kylässä.

2. Marion-Arsinoen arkeologinen museo

Polí, puh. +357 26322955

Museossa on mielenkiintoinen kokoelma muinaisesineitä, jotka on löydetty entisaikojen Marionin ja Arsinoen kaupunkien alueelta. Museo on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Afroditen kylvyt–Akámas

Akámasin alue Polín lähellä, 48 kilometriä Páfoksesta pohjoiseen

Kyproksen saaren luoteispään käsittävä niemimaa tunnetaan Akámasin alueena. Tämä villi ja asumaton alue häikäisevine maisemineen ja rantoineen on muuttumassa kansallispuistoksi. Alue on saanut nimensä ateenalaiselta taistelijalta ja Theseuksen pojalta, Akámakselta, joka saapui alueelle Troijan sodan jälkeen. Alueella on ainutlaatuinen luonnon monimuotoisuus, elinympäristöt ja ekosysteemit. Lähes kaikki Kyproksen geologiset muodostumat ovat löydettävissä täällä aina kapeista ja syivistä laaksoista sekä luolista ja luodoista rotkoihin. Alueella elää yli 500 eri kasvilajia. Koko niemimaan poikki kulkevilla luontopoluilla voi ihastella koskemattonta ja karua luonnonkauneutta. Alue sopii erinomaisesti vaeltamiseen ja pyöräilyyn sekä sukeltamiseen ja uimiseen kristallinkirkkaissa vesissä.

”Afrediten kylpyinä” tunnettu alue tarkoittaa Akámasissa sijaitsevaa Polín ja Cape Arnaoutin välistä aluetta. Se sai nimensä pienestä, vanhan viikunapuun varjossa sijaitsevasta luolasta, jonka vesissä jumalatar Afroditen kerrotaan kylpeneen. Tarujen mukaan Afrodite tapasi rakastajansa Adoniksen juuri samaisessa paikassa. Paikka on Afroditen kulttuurireitin varrella.

Arsinoen bysanttilainen museo

Arsinoen hallintokeskus, Peristerónan kylä, 44 km Páfoksesta pohjoiseen, 9 kilometriä Polísta kaakkoon, puh. +357 2 635 2515

Museo sijaitsee Arsinoen hallintokeskuksessa. Museossa on yksi suurimmista 1200–1800-luvulta peräisin olevien ikonien kokoelma, puusta veistettyjä kirkollisia esineitä, paikallisia ja ulkomaisia hopea- ja metalliesineitä sekä paikallisia tekstiilejä. Lisäksi näytteillä on harvinaisia kirjoja ja käsikirjoituksia.

Káto Pyrgos

Noin 100 kilometriä Páfoksesta

Káto Pyrgos on pieni kylä Tyllirian alueella Páfoksen pohjoispuolella. Se sijaitsee Tróodos-vuoriston alarinteillä, ja sieltä on häikäisevä näkymä merelle. Káto Pyrgos on yksi harvoista Kyproksen kylistä, jossa luonto on säilynyt lähes koskemattomana ja luonnonkauniina. Kylä on erinomainen paikka kalastukseen ja vaeltamiseen. Káto Pyrgosilla on monipuolinen historia ja kulttuuri, ja siellä voi ihastella lukuisia muistomerkkejä, kappeleita ja kirkkoja. Neitsyt Marian kappeli, ”Galoktisti”, on erityisen kiehtova, sillä sen rakentamisessa on käytetty maitoa veden sijaan. Se on peräisin 1100–1300-luvulta.

Tiesitkö, että Kávo Gkrékon
geologinen muodostelma on peräisin
myöhäisliitukaudelta 84–75 miljoonan
vuoden takaa?

*Kultaiset hiekkaranat
ovat Kyproksen
itärannikon,
Ammochostosin
miehittämättömän
alueen tuntomerkkejä*

Ammochostos (Famagusta)

Kultaiset hiekkaranat ovat Kyproksen itärannikon, Ammochostosin miehittämättömän alueen tuntomerkkejä. Suositut lomakohteet, Agía Nápa ja Paralímni-Protarás, ovat merta, vesiturheilua ja yöelämää rakastavien paratiiseja. Alue tarjoaa silti muutakin. Sisämaassa voi ihailla lukuisia bysanttilaisia ja frankkilaisia monumentteja ja museoita. Taianomainen maisema inspiroi kreikkalaista Nobel-palkittua runoilijaa, Giórgos Seférisiä. Käymisen arvoisia nähtävyyksiä ovat Agía Nápan keskustan keskiaikainen munkkiluostari, maisemaa värittävät sadat tuulimyllyt sekä Paralímnin ja Protarásin alueiden ja lähikylien lukuisat bysanttilaiskirkot.

Alue on saaren tärkein perunanviljelyalue, ja se tunnetaan osuvalla nimellä Kokkinochoria, joka tarkoittaa ”punaisen maaperän kylää”. Alueen kylät taas tunnetaan kansanrunoilijoistaan ja kansanlaulajistaan, joita pidetään saaren kekseliäimpinä.

Agía Nápan luostari

Vaikuttava keskiaikainen luostari on omistettu ”metsien Neitsyelle”, ja se sijaitsee keskellä Agía Nápa korkean muurin ympäröimänä. Luostarin osittain maan alla sijaitseva 1500-luvun kirkko on kaivettu kalliioon. Luostarin eteläisen portin edustalla kasvaa ikivanha vuorivaahtera, jonka uskotaan olevan yli 600 vuotta vanha.

Thalassa-merimuseo, Agía Nápa

Kriou Nerou 14, puh. +357 2 381 6366

Thalassa-merimuseon tärkeimpänä tehtävänä on kertoa yleisölle meren merkityksestä saaren historiassa. Museon näyttelyesineet kattavat kronologisen ajanjakson aina paleontologisilta ja historiallisilta kausilta nykypäivään. Kokoelmaan kuuluu muun muassa kyproslaisten kääpiönisäkkäiden luurankoja ja kalloja, jäljitelmä Kyrenian rannikon edustalta alun perin löytyneestä kreikkalaisesta kauppalaivasta 300-luvulta eKr. sekä kyproslaisia muinaisaineita ja täytettyjä merieläimiä.

Makrónisoksen arkeologinen alue

Makrónisoksen arkeologinen alue on hautausmaa hellenistiseltä ja roomalaiselta kaudelta, ja se kattaa kaikkiaan 19 maanalaista hautakammiota. Jokaisen hautakammion keskellä on suorakulmainen kaivaus hieman lattiatason alapuolella sekä kolme penkkiä kammion reunoilla.

Agía Nápan veistospuisto, välimeren kasvien, kaktusten ja mehikasvien puisto

Veistospuisto ja kaktuspuisto sijaitsevat vierekkäin Kávo Grékon ja Kriou Neroun välisessä risteyksessä. Alue tarjoaa kauniit puitteet kävelyretkelle häikäisevissä panoraamamaisemissa. Veistospuistossa on suuri kokoelma teoksia yli 50 taiteilijalta

ympäri maailman. Välimeren kasvien, kaktusten ja mehikasvien puisto puolestaan on jatkuvasti kehittyvä hanke, jossa esitellään saarella kasvavia kaktuslajeja ja muita kuivassa viihtyviä kasvilajeja.

Kávo Grékon kansallispuisto

Afroditelle omistetun temppelin uskotaan sijainneen Kávo Grékon alueella. Kávo Grékon kansallispuisto on luonnonkauneudellaan häikäisevä kohde, jossa pääsee ihastelemaan vaikuttavia kalliomuodostelmia. Monet saaren viidestäkymmenestä orkidealajista kasvaa tällä alueella, ja lisäksi alueen kasvustoon kuuluvat krookukset ja liljat. Paikallinen luontopolku yhdistää alueen Afroditen kulttuurireittiin.

Meriluolat (Kávo Gkréko)

Agía Nápan ja koko Kávo Grékon kansallispuiston rannikon meriluolat ovat suosittuja snorklaus- ja kalastuspaikkoja. Rohkeimmat voivat jopa sukeltaa kallioilta. Vesi on kristallinkirkasta tällä kallioisella rannikolla, joten laskuveden aikaan luolia pääsee hyvin tutkimaan.

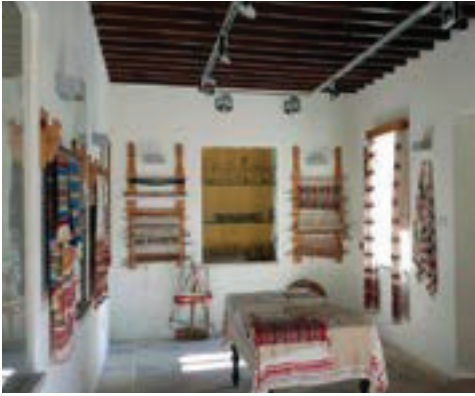
Paralímni

Kun turkkilaissotilaat miehittivät Ammochostosin kaupungin vuonna 1974, tästä pienestä kaupungista tuli väliaikaisesti alueen hallinnollinen keskus. Siellä on mielenkiintoinen kaksilaivainen kirkko, joka on omistettu Neitsyt Marialle. Kirkko on sisustettu harvinaisilla 1700-luvun posliinilautasilla. Kirkon 1200-luvulta peräisin olevassa osassa toimii pieni kirkkomuseo. Paralímnin ympäristössä on lukuisia muitakin mielenkiintoisia kirkkoja.

Perinteinen talo Paralímnissä

Perinteinen talo Paralímnissä rakennettiin 1800-luvun alkupuolella. Talo kunnostettiin vuonna 2010, ja siihen kuuluu kuusi huonetta ja iso piha. Näyttelyesineet kuvaavat perinteistä maalaiselämää Kyproksella 1800-luvulla. Kaikki näyttelyesineet liittyvät asukkaiden arkeen, joten esillä on muun muassa maataloustyökaluja, perinteisiä kotitaloustavaroita ja huonekaluja.

Kansantaiteen ulkoilmamuseo

Perinteisen talon vieressä sijaitsevassa kansantaiteen ulkoilmamuseossa voi tutustua perinteisiin ammatteihin, kuten huonekalusepän, suutarin, puusepän, räätälin, sepän, rakentajan, parturin, veistäjän, kalastajan ja maanviljelijän ammatteihin.

Derýneian kansantaidemuseo

Demetri Liperti 2, puh. +357 2 374 0353

Derýneian kansantaidemuseo sijaitsee kauniissa vanhassa talossa, joka on ihastuttava näyttämö siviilivihkimisille.

Sen kokoelmaan kuuluu kansantaidetta kuluneilta vuosisadoilta.

Sotíran kylä

Sotíra oli merkittävä kylä Bysantin aikaan. Kylässä on viisi mielenkiintoista bysanttilaista kirkkoa, joiden arkkitehtuuri ja kauniit seinärakenteet häikäisevät. Agíos Mamasin kirkko sijaitsee kylän itäpuolella, ja se rakennettiin varhain 1500-luvulla. Useimmat kirkon freskot ovat myös 1500-luvulta. Noin kilometrin päässä lännessä sijaitsee Panagia Chordakionin ristikirkko, Agios Georgios Chordakionin kirkko sekä Agios Theodorosin

kirkko (josta on jäljellä pelkkä eteishalli). Kylän keskustassa on Vapahtajan kirkastumisen kirkko (1200–1500-luvuilta), jossa on erinomaisia esimerkkejä Komnenos-dynastian jälkeisestä (varhainen 1200-luku) taiteesta.

Kirkkomuseo

9 kilometriä Agía Nápasta pohjoiseen, sovi vierailusta soittamalla numeroon +357 2 382 3932

Agios Georgiosin kappelista on tehty museo, jossa on pieni mutta sitäkin tärkeämpi kokoelma kirkollisia esineitä ja ikoneita. Näytteillä on muun muassa Kristuksen ikoni 1400-luvulta.

Liopétrin kylä

13 kilometriä Agía Nápasta länteen

Liopétrin kylässä on Neitsyt Marialle omistettu 1500-luvun kirkko ja 1400-luvulta peräisin oleva Agios Andronikosin kirkko, jossa on kahdeksankulmainen kupoli sekä alttarikomerossa yhä näkyvät freskojen jäännökset. Liopétrissä harjoitetaan edelleen perinteikästä korinpunontaa. Kylän keskustan lähellä sijaitsevassa ladossa käytiin pitkä taistelu brittiläisotilaita vastaan 2. syyskuuta 1958. Paikka on nykyään yksi arvostetuimmista vuosien 1955–1959 itsenäisyystaistelun muistopaikoista.

Potamos Liopetriou

15 kilometriä Agía Nápasta länteen

Potamosin jokisuussa on ihastuttava kalastusmaja. Lähistöllä sijaitsee myös vartiotornin rauniot venetsialaiselta kaudelta. Ranskalainen runoilija Arthur Rimbaud, jonka tuotannosta surrealistit (1854–1891) ammensivat, työskenteli tällä seudulla 1880-luvun alussa.

Avgóroun kylä

20 kilometriä Agía Nápasta luoteeseen

Avgóroussa on lukuisia bysanttilaisia ja jälkibysanttilaisia kirkkoja. Kylän tärkein kirkko on omistettu Pietarille ja Paavalille.

Kirkon sisällä on kaksi kaksipuolista ikonia 1600-luvulta. Toinen ikoni esittää Pyhää Yrjöä ja toinen Johannes Kastajaa. Kirkossa on myös Kristusta esittävä ikoni vuodelta 1629. Muita kirkkoja alueella ovat Agios Georgiosin kappeli sekä Agios Georgios Teratsiotisin kappeli.

Etnografinen museo

Leoforos Karyon 52, puh. +357 2 392 334

Avgóroun etnografinen museo sijaitsee vanhassa kaksikerroksisessa talossa. Museon näyttelyesineet kuvaavat alueen aiempien sukupolvien elämää.

Xylofágoun kylä

14 kilometriä Agía Nápasta länteen

Agios Georgiosin kyläkirkko rakennettiin ja koristeltiin 1400-luvun lopulla. Kirkkoon rakennettiin uusi ikonostaasi vuonna 1770, ja myöhemmin kirkko muutettiin munkkiluostariksi. Marian ilmestystä ja Jeesuksen syntymää kuvaavat freskot ovat kirkon merkittävimpiä.

Frénarosin kylä

12 kilometriä Agía Nápasta luoteeseen

Frénarosin kylässä on lukuisia pieniä bysanttilaiskirkkoja, joita ovat muun muassa Arkkienkeli Mikaelin kirkko ja Agios Andronikosin kirkko, jotka ovat peräisin 1100-luvulta. Kiinnostava nähtävyys on myös 1400-luvun Agía Marinan kirkko, jossa on eri taiteilijoiden maalaamia freskoja. Vain muutama fresko näkyy edelleen.

Tiesitkö, että Tróodos-vuoriston maailmankuulua ofoliittia on vain muutamassa paikassa koko maailmassa? Sitä on tutkittu valtavasti selvitetessä meren kuoren muodostumista.

Tróodos

Kymmenen Tróodos-vuoristossa sijaitsevaa kirkkoa on määritetty Unescon maailmanperintökohteiksi

Kymmenen Tróodos-vuoristossa sijaitsevaa kirkkoa on määritetty Unescon maailmanperintökohteiksi: Agiasmátin Pyhän Ristin kirkko (Stavros tou Agiasmáti) Platanistásassa, Árakaksen Neitsyt Marian kirkko (Panagía tou Áraka) Lagouderássa, Pyhän Ristin kirkko (Timios Stavros) Peléndrissä, Agios Nikolaos tis Stegisin kirkko Kakopetriássa, Panagia Podithoun kirkko Galátassa, Asínoksen Neitsyt Marian kirkko (Panagía Asínou) Nikitárisssa, Agios Ioannis Lambadistisin kirkko Kalopanagiótisissa, Neitsyt Marian kirkko (Panagia) Moutoullásissa, Arkkienkeli Mikaelin kirkko Pedoulásissa sekä Vapahtajan kirkastumisen kirkko (Metamorfosis tou Sotiros) Palaichórisssa.

Agios Ioannis Lampadistisin luostari

Agiasmátin Pyhän Ristin kirkko (Stavros tou Agiasmáti), Platanistásan kylä

48 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen, 15 kilometriä Agrosista, 30 kilometriä Lefkosian ja Astromerítisin välistä tietä, vasemmalle ennen Peristerónan kylää (Orounda–Kato Moni–Platanistása), puh. +357 2 265 2090, +357 9 967 7216

Noin kolme kilometriä Platanistásan kylän ulkopuolella sijaitsee kuuluisa Agiasmátin Pyhän Ristin kirkko, joka on määritetty Unescon maailmanperintökohteeksi. Kirkon freskot 1400-luvun loppupuoliskolta ovat lähes kokonaan säilyneet.

Kreikassa, Balkanilla ja Venäjällä säilyneisiin freskoihin. Tätä kirkkoa sekä Asínoksen ja Agios Nikolaos tis Steginin kirkkoja pidetään saaren tärkeimpinä bysanttilaisen kauden kirkkoina. Kävijät voivat pyytää läheisen munkkiluostarin pappia avaamaan kirkon oven ja saattamaan heidät sisään ihastelemaan freskoja.

Árakaksen Neitsyt Marian kirkko (Panagía tou Áraka), Lagouderán kylä

56 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen, 15 kilometriä Agrosin kylästä tai Kakopetrián, Tróodoksen ja Limassolin välistä tietä (Karvounasin risteys), puh. +357 9 955 7369

Árakaksen Neitsyt Marian kirkko on määritetty Unescon maailmanperintökohteeksi. Kirkossa on yksiä hienoimmista freskoista, jotka edustavat myöhäisen Komnenos-dynastian tyyliä (1192). Ne ovat verrattavissa

Pyhän Ristin kirkko (Timios Stavros), Peléndrin kylä

42,5 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen, Trimiklinin ja Lemesoksen välisellä tiellä, puh. +357 9 990 9393

Peléndrin kylä oli aikoinaan Jean de Lusignanin hallussa. Hän oli Lusignanin sukuun kuuluvan Kyproksen kuninkaan, Hugo IV:n, poika. Kylässä on kaksi mielenkiintoista kirkkoa. Näistä toinen on 1300-luvun Pyhän Ristin kirkko (Timios Stavros), jossa on vaikuttavia freskoja Palaiologosen kaudelta ja muilta kausilta. Se on Unescon maailmanperintökohde.

Panagia Podithoun kirkko, Galátan kylä

58 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen, sovi vierailusta soittamalla numeroon +357 9 967 1776, +357 9 972 0918

Lähellä sijaitsee Panagia Podithoun kirkko, joka kuului aikanaan munkkiluostarille. Kirkko rakennettiin vuonna 1502. Sen freskot edustavat italialaisbysanttilaista tyyliä, joka vallitsi saarella 1400-luvun lopulla. Kirkko on Unescon maailmanperintökohde.

Agios Nikolaos tis Stegisin kirkko, Kakopetrián kylä

5 kilometriä Kakopetrián kylästä, puh. +357 9 948 4423, +357 2 292 2583

Agios Nikolaos tis Stegisin kirkko (Katon Pyhä Nikolaus) sijaitsee 2,5 kilometrin päässä Kakopetriásta. Se oli aikanaan osa munkkiluostaria. Kirkon seinät ovat kokonaisuudessaan 1000–1600-luvuilta peräisin olevien freskojen peitossa, ja sitä pidetään saaren kiinnostavimpana bysanttilaiskirkkona.

Kirkon nimi tulee sen puisesta harjakatosta. Kirkko on Unescon maailmanperintökohde.

Asínoksen Neitsyt Marian kirkko (Panagia Asínou), Nikitárin kylä

48 kilometriä Lefkosiasta länteen, Nikitárin kylä, puh. +357 9 983 0329, +357 2 285 2534

Asínoksen Neitsyt Marian kirkko on Unescon maailmanperintökohde. Pieni kirkko on omistettu ”Phorbian” Neitsyelle, ja sen 1100–1600-luvuilta peräisin olevia freskoja pidetään saaren hienoimpina. Kirkko on saanut nimensä Asinen kaupungista, joka sijaitsi Kreikassa 1000-luvulla eKr.

Agios Ioannis Lampadistisin kirkko, Kalopanagiótisin kylä

69 kilometriä Lefkosiasta, puh. +357 2 295 3460

Kalopanagiótisin viehättävä kylä tunnetaan sen terveysvaikutuksia omaavista rikkipitoisista lähteistään sekä Agios Ioannis Lampadistisin kirkosta.

Agios Ioannis Lampadistisin kirkko ja bysanttilainen museo

Agios Ioannis Lampadistisin kirkko toimi aiemmin munkkiluostarina, ja se koostuu kolmesta kirkosta: Agios Irakleidiosista,

Agios Ioannis Lampadistisista ja roomalaiskatolisesta kappelista. Nämä kaikki sijaitsevat saman harjakaton alla. Kirkko on Unescon maailmanperintökohde.

Agios Irakleidiosin kirkko rakennettiin 1000-luvulla, kun taas sen freskot ovat peräisin 1200- ja 1500-luvuilta. Kirkon ”templon” on erityisen kiinnostava. Se on täynnä gargoileja, joista yksi esittää uljasta Lusignanien aikaista leijonaa ja toinen bysanttilaista kotkaa.

Agios Ioannis Lampadistisin kirkko rakennettiin vuonna 1731. Pyhimyksen hautakammio on peräisin 1100-luvulta, ja se sijaitsee koillisosan kapean holvikaaren alla. Pyhimyksen kallo puolestaan sijaitsee seinän syvennyksessä. Lampadistisin ikoni on vuodelta 1543. Kirkon lähellä on hyvin kiinnostava bysanttilainen museo. Roomalaiskatolisessa kappelissa on Kyproksen täydellisin italialaisbysanttilainen freskosarja.

Neitsyt Marian kirkko (Panagia), Moutoullásin kylä

73,5 kilometriä Lefkosiasta, sovi vierailusta soittamalla numeroon +357 9 773 3480, +357 2 295 2677

Pikkuruinen Panagia tou Moutoullán kappeli on peräisin 1200-luvulta, ja siinä on jyrkkä, puinen harjakatto. Kappelissa olevat freskot ovat vuodelta 1280.

Se on Unescon maailmanperintökohde. Moutoullásin kylä tunnetaan lisäksi perinteikkäistä, kaiverretuista puualtaista.

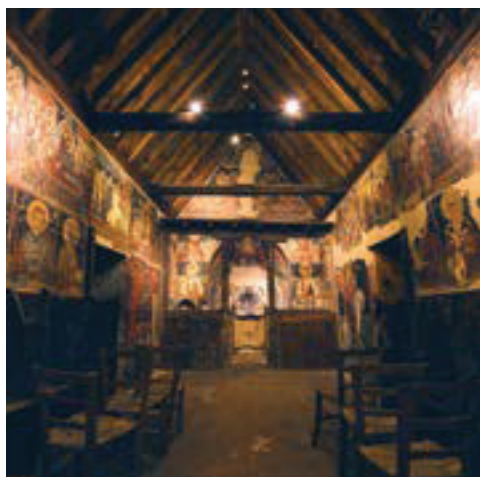
Arkkienkeli Mikaelin kirkko, Pedoulásin kylä

Puh. +357 9 911 2352

Arkkienkeli Mikaelin maalattu kirkko sijaitsee kylän alimmassa kohdassa.

Se on Unescon maailmanperintökohde ja peräisin vuodelta 1474. Kirkossa on Tróodos-vuoriston kirkoille tyypillinen puinen harjakatto. Freskot edustavat paikallista jälkibysanttilaista tyyliä, joka kehittyi alueella ennen venetsialaisten valtakautta.

Vapahtajan kirkastumisen kirkko (Metamorfosis tou Sotiros), Palaichórin kylä

Puh. +357 9 997 4230, +357 9 979 3362

Unescon maailmanperintökohdeksi luettu kirkko on 1500-luvun alussa rakennettu kappeli, joka sijaitsee mäellä kylän yläpuolella. Kirkon sisäosat on maalattu kokonaan, ja kirkossa on yksi hienoimmista jälkibysanttilaisista freskosarjoista.

Bysanttilainen reitti

Kierrä Kyproksen kuuluisimmat bysanttilaiset kirkot ja ihastele niiden harvinaisia ikoneja ja upeita freskoja.

Näiden kirkkojen joukossa on kymmenen Unescon maailmanperintökohdetta. Kirkot on ripoteltu Tróodos-vuoristoon Marathasan, Solean ja Pitsilian alueille henkeäsalpaaviin maisemiin mäntyjen ja tuoksuviien pensaiden katveeseen. Ne tekevät taatusti vaikutuksen.

Pitsilia

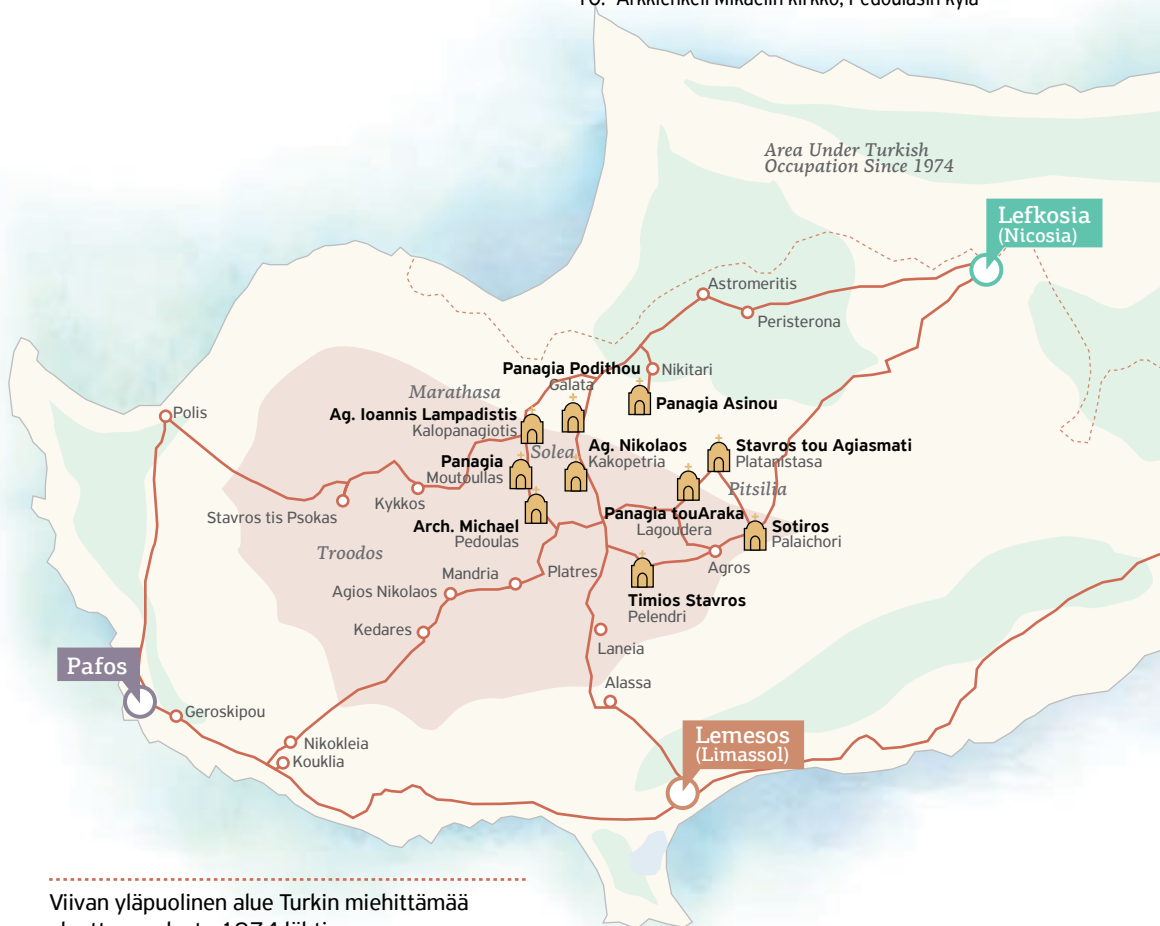
1. Agiasmátin Pyhän Ristin kirkko (Stavros tou Agiasmáti), Platanistásan kylä
2. Vapahtajan kirkastumisen kirkko (Metamorfosis tou Sotiros), Palaichórin kylä
3. Pyhän Ristin kirkko (Timios Stavros), Peléndrin kylä
4. Árakaksen Neitsyt Marian kirkko (Panagia tou Áraka), Lagouderán kylä

Solea

5. Agios Nikolaos tis Stegisin kirkko, Kakopetrián kylä
6. Panagia Podithoun kirkko, Galátan kylä
7. Asínoksen Neitsyt Marian kirkko (Panagia Asínou), Nikitárin kylä

Marathasa

8. Agios Ioannis Lambadistisin kirkko, Kalopanagiótisin kylä
9. Neitsyt Marian kirkko (Panagia), Moutoullásin kylä
10. Arkkienkeli Mikaelin kirkko, Pedoullásin kylä

Viivan yläpuolinen alue Turkin miehittämää aluetta vuodesta 1974 lähtien

Tróodoksen alue

Vaikuttavan Tróodos-vuoriston korkein huippu ylittää 1952 metriin, ja vuoristo kattaa suurimman osan eteläistä ja läntistä Kyprosta. Tämä rauhaista alue tarjoaa viileän ympäristön pitkille kävelyretkille kesäaikaan idyllisten mäntymetsien ja tuoksuviien pensaiden katveessa. Talvikuukausina etenkin Tróodos-vuoriston korkein huippu, Olympus, peittyi osittain lumella, ja siellä voi hiihtää ja harrastaa muita talvilajeja.

Tróodoksen alueella sijaitsee koko saaren kauneimpia vuoristolomakohteita vuoristopuroineen, bysanttilaisine luostareineen ja hurmaavine kylineen vuorten pengerrytyillä rinteillä. Tróodoksen alue on tunnettu antiikin ajoista lähtien sen rikkaista malmivaroistaan. Bysantin aikaan alueesta tuli taiteen keskus munkkien ja tavallisten kansalaisten rakentaessa kirkkoja ja luostareita kauas rannikoilta, joilla arabit kävivät ryöstöretkillään. Kyproksen turistitoimistot ja metsähallitus ovat yhdessä julkaisseet oppaan eri luontoreiteistä, joista monet sijaitsevat Tróodoksen alueella. Idässä sijaitsevan Machairasin alueen sekä Tróodos-vuoriston korkeimman huipun, Olympoksen (1952 m), ympärillä olevan alueen lisäksi vuoristoseutuun kuuluu neljä muutakin aluetta, joista jokaisella on omaleimainen ilmeensä ja viehätysvoimansa. Näitä alueita ovat Olympos-huipun itäpuolella sijaitseva Pitsilia, pohjoisen Solean laakso, lännen Marathanan laakso sekä etelän Krasochorian alue (Limassolin alueen luoteisosassa).

Tróodos Visitor Centre Ympäristötietokeskus

42 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen, Tróodos Visitor Centre (ympäristötietokeskus), Plateia Troodos (Tróodos-aukio), puh. +357 2 542 0145

Tróodos Visitor Centre sijaitsee 200 metrin päässä lännessä Tróodos-aukiolta katsottuna. Se on ensimmäinen laatuaan Kyproksella ja antaa tietoa Tróodos-vuoriston kansallispuistosta, sen merkityksestä alueen kehitykselle, alueen eri palveluista ja harrastustoiminnasta sekä yleisemmin vuoristoseudun luonnonympäristöstä. Keskuksella on vastaanottotila, josta saa tietoa Tróodos-vuoriston geologiasta, kasveista ja eläimistä. Rakennuksen pihapiiristä alkaa luontopolku, jonka varrella voi ihastella alueella tyypillisesti esiintyviä kasveja ja kalliomuodostelmia.

Tróodos Geopark

Amiantosin kylä,
puh. +357 2 295 2043, +357 2 295 2004

Tróodos Geopark Visitor Centre sijaitsee vanhassa asbestikaivoksessa (Amiantosin kaivos). Alueella on huomattava historiallinen arvo, ja nykyään siellä on alueen kasvusto esittelevä kasvitieteellinen puutarha, kotoperäisten kasvilajien siemenpankki sekä runsaasti todisteita takavuosien kaivostoiminnasta ja alueella kukoistaneesta yhteisöstä. Geopark Visitor Centre sijaitsee hiljattain entisöidyssä peruskoulussa hylätyssä

kaivoksessa. Rakennus on mainio esimerkki aikansa arkkitehtuurista, sen historiallisista piirteistä ja ominaisuuksista.

Amiantosin kasvitieteellinen puutarha

Kyproksen metsähallitus on rakentanut Amiantosin kylään Tróodoksen kasvitieteellisen puutarhan kasvitieteen isänä pidetyn Theofrastoksen jalanjäljissä. Se sijaitsee vanhan Amiantosin (asbesti-)kaivoksen alueella Karvounasin ja Tróodoksen välisen tien varrella 1 400 metrin korkeudessa. Alue on osa Natura 2000 -verkostoa, joka kattaa Kyproksen suojelualueet. Lisäksi puutarha on Botanic Gardens Conservation International (BGCI) -järjestön jäsen.

Tämä on yksi kolmesta Kyproksen metsähallituksen perustamasta

kasvitieteellisestä puutarhasta. Toiset kaksi sijaitsevat Athalassassa (Nikosiassa) ja Akámasissa (Afroditen kylvyt). Kyproksen metsähallitus perusti kasvitieteellisen puutarhan vuonna 2004, ja alue muuttuu entistä rikkaammaksi uusien kasvilajien kukoistaessa. Puutarhalla on lisäksi erilaisia ryhmiä ja palveluita. Nykyään puutarhassa on noin 250 kasvilajia – niin yleisiä, harvinaisia kuin uhanalaisiakin.

Plátresin kylä / lomakohde

37 kilometriä Lemesoksesta luoteeseen

Plátresin kylä on Lemesoksen alueen suurin ja tyylikkään vuoristolomakohde. Se on myös suosittu päiväretkikohde ja tarjoaa oivan pakopaikan paahtavilta kesähelteiltä. Kreikkalainen Nobel-palkittu Giórgos Seféris ikuisti alueen kauneuden yhteen runoistaan. Mesa Potamosin munkkiuostari Plátresin lähellä sijaitsee idyllisellä paikalla pienen vesiputouksen kupeessa. Se on yksi alueen monista nähtävyyksistä.

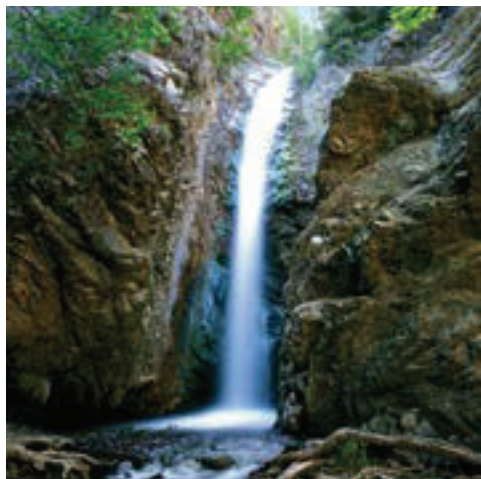
Vesiputoukset

Millomerisin vesiputous

Vain kilometrin päässä Plátresista sijaitsee helppopääsyinen, 15 metrin korkuinen Millomerisin vesiputous. Jos etsit kevyttä kävelyretkeä, joka päättyy vesiputoukselle, aloita Plátresista. Kävelet ensin noin kilometrin verran luonnon keskellä ja lopulta päädyt

Millomerisin putoukselle. Jos haluat päästä putoukselle vieläkin helpommin, laskeudu suoraan putoukselle portaita pitkin. Ryöppyävä vesi ja luonnon vehreys ottavat sinut syleilyynsä.

Kalidonian vesiputous

Kalidonian 12 metriä korkea vesiputous sijaitsee lähellä Plátresin kylää. Putous on vaikuttava näky vihreään metsäkasvillisuuden keskellä. Pääset vesiputoukselle suoraan luontopolkua joko laskeutumalla vesiputoukselle Plátresista tai kiipeämällä putoukselle. Tämä luontopolku vesiputouksille edellyttää hyvää peruskuntoa, mutta putouksille on myös oikoreitti: 20 minuutin kävely Aedonion-katua pitkin Pano Plátresin taimenkasvattamon ohi.

Peléndrin kylä

Kylän keskellä sijaitsee 1500-luvun alkupuolelta peräisin oleva Panagia Katholikin kirkko. Kirkon freskot edustavat italialaisbysanttilaista tyyliä.

Pitsilia

26 kilometriä Lemesoksesta pohjoiseen

Olympos-vuoren itäpuolella sijaitsevaa aluetta kutsutaan Pitsiliaksi, ja siihen kuuluu noin 40 kylää.

Alueen korkeimmat huiput ovat Madari (1 612 m) ja Papoutsa (1 554 m). Ihastuttavat kylät sijaitsevat vuoren rinteillä viinitarhojen keskellä tai piilossa laaksoissa, ja niiden perinteinen lumo on suurilta osin säilynyt. Ympäröivät kukkulat ja laaksot ovat täynnä viiniköynnöksiä, mantelia, hasselpähkinää, saksanpähkinää ja muita hedelmäpuita. Vaihteleva maisema, eri pinnanmuodot ja värit, vanhat kirkot ja kappelit ja paikallisten vieraanvaraisuus tekevät Pitsilian alueesta yhden Kyproksen kauneimmista osista. Pitsilian alueelle pääsee joko Lemesoksesta tai Lefkosiasta.

Lemesoksesta: Lemesoksen, Gerasan, Agios Theodorosin ja Agrosin välinen tie tai Lemesoksen, Trimiklinin, Peléndrin ja Agrosin välinen tie.

Lefkosiasta: Lefkosian, Palaichórin ja Agrosin välinen tie tai Lefkosian, Kakopetrián, Karvounasin ja Kyperóuntan välinen tie.

Louvarasin kylä

39 kilometriä Lemesoksesta, Gerasan ja Agios Theodorosin välisen tien kautta. Sovi vierailusta soittamalla numeroon +357 9 931 8832

Kylän keskustassa sijaitsee vuonna 1455 rakennettu Agíos Mamasin kirkko, joka on koristeltu taiteilija Philippos Goulin signeeraamilla freskoilla. Vanha oliivipuristamo on hiljattain entisöity, ja se sijaitsee vähän matkan päässä kirkosta.

Agrosin kylä

39 kilometriä Lemesoksesta, Gerasan ja Agios Theodorosin välisen tien kautta

Agros on Pitsilian alueen keskellä kauniissa laaksossa sijaitseva kylä, jossa on kuiva ilmasto ja viileitä lähteitä. Kylä saa kiittää nimestään neljääkymmentä munkkia, jotka muuttivat Vähä-Aasiasta Kyprokselle ikonoklasmin aikana. Munkit nimesivät kylän kotiseutunsa, Megas Agrosin, mukaan. Konstantinopolista saapuneet munkit puolestaan rakensivat luostarin 800-luvulla, ja sen paikalle rakennettiin myöhemmin 1800-luvulla bysanttilaista tyyliä noudatteleva Panagia Eleousan kirkko. Agrosissa on myös ikonimuseo. Kylä tunnetaan perinnetuotteistaan. Näitä ovat esimerkiksi aromaattinen ruusuvesi, "hiromeri" (savustettu kinkku), "loukanika" (mausteiset savustetut makkarat) ja "lountza" (savustettu porsaankfilee).

Kyperóuntan kylä

70 kilometriä Lefkosiasta, puh. +357 9 940 9041, sovi vierailusta soittamalla numeroon +357 2 581 3204

Pyhän Ristin kirkossa (Timios Stavros) on kirkkomuseo, johon on kerätty kylän kirkoista löydettyjä ikoneja ja uskonnollisia esineitä. Kirkon puutarhassa kasvaa lisäksi paikallisia kasveja ja yrttejä.

Palaichórin kylä

45 kilometriä Lefkosiasta, Lefkosian, Agrosin ja Lemesoksen välistä tietä, 15 kilometriä Agrosin kylästä

Kuten kylän nimestä voi päätellä ("palaio" tarkoittaa vanhaa), tämä kylä on hyvin vanha. Kylä on mainittu 1200-luvun asiakirjoissa, ja uskomusten mukaan Kyproksen kuningas Henrik II antoi kylän temppeliritareille. Vielä nykyäänkin osalla kyläläisistä on latinalaista alkuperää olevat sukunimet. 1500-luvulta peräisin olevassa Panagia Chrysopantanassan kirkossa on mahtavia freskoja.

Muita käymisen arvoisia kohteita ovat itsenäisyysmuseumo, joka sijaitsee vuosien 1955–1959 taisteluissa EOKA-sotilaiden piilopaikkana toimineessa talossa, sekä aluetta suojelevan "kyproslaisen äidin" muistomerkki. Kylä tunnetaan savustetusta kinkustaan ja mausteisista makkaroistaan.

Bysanttilainen kulttuuriperintömuuseumo

Puh. +357 9 997 4230, +357 9 979 3362

Museumo toimii entisöidyssä rakennuksessa. Sen kokoelmiin kuuluu bysanttilaisia esineitä ja ikoneja Palaichórin ja lähikyläiden kirkkoista. Näyttelyesineet ovat 1100–1600-luvuilta, ja niiden joukossa on muun muassa hopea- ja pronssitöitä, puukaiverruksia ja tekstiilejä.

Spilian kylä

68 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen

Oliivipuristamo

Kyproksen muinaisesineiden suojeluvirasto entisöi tämän yksihuoneisen, harjakattoisen kivirakennuksen vuonna 1995. 1800-luvulta peräisin oleva puinen oliivipuristin sekä kivistä valmistettu oliivimylly jauhinkivineen ovat erittäin hyvässä kunnossa. Rakennuksen sisällä on nähtävillä oliiviöljyn valmistukseen

käytettyjä työkaluja. Vierailijat voivat pyytää avainta oliivipuristamon vieressä olevasta rakennuksesta, jossa toimii järjestö nimeltä "Association of Expatriates and Friends of Spilia-Kourдали".

Kourdalín kylä

68,5 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen

Panagia Chrysokourdaliotissan kirkko

Tässä kolmilaivaisessa kirkossa on jyrkkä harjakatto ja tasaiset kattotiilet. Kirkko rakennettiin 1500-luvulla Neitsyt Marialle pyhitetyn luostarin kappeliksi, ja peruskiven mukaan sen perusti diakoni Ioannis Kourdalís. Freskot ovat samalta aikakaudelta, ja niissä näkyy länsimaisia vaikutteita.

Ikonostaasi on kaunis esimerkki 1500- ja 1600-luvun puunveistosta, ja sen ikonit ovat samalta aikakaudelta. Myös 1500-luvulta peräisin olevat kirkonpenkit ovat hienoja esimerkkejä sen ajan puunveistosta.

Solean laakso

Solean kaunis laakso sijaitsee Lefkosian ja Tróodoksen välisen päätien varrella (56 kilometriä Lefkosiasta, 56 kilometriä Lemesoksesta Káto Amiantosin kautta).

Viehättävät vuoristokylät, Galata ja Kakopetriá, ovat suosittuja lomakohteita vuoristoseudulla. Kylissä on lukuisia hotelleja ja ravintoloita, mutta perinteinen arkkitehtuuri on silti suurelta osin säilytetty. Molemmat kylät tunnetaan niiden bysanttilaisista kirkoista. Muita ihastuttavia kyliä alueella ovat Evrychou, Flasou ja Korakou.

Kakopetrián kylä

58 km Lefkosiasta lounaaseen

Kakopetriá on suosittu lomakohde vuoristossa. Siellä on kaunis keskusaukio sekä lukuisia perinteisiä taloja, jotka on entisöity. Erityisen viehättävä kylän osa on nimetty suojelualueeksi, joten vanhat talot on kunnostettu huolellisesti alkuperäiseen tyyliin. Pienessä, 1500-luvulta peräisin olevassa Panagia Theotokosin kirkossa on säilynyt noin puolet sen alkuperäisistä freskoista. Sama koskee myös 1500-luvulta peräisin olevaa Agios Georgios Perachoritisin kirkkoa, joka sijaitsee kylän pohjoispuolella.

Galátan kylä

58 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen, sovi vierailusta soittamalla numeroon +357 9 967 1776, +357 9 972 0918

Galátan kylässä ja sen ympäristössä on kolme maalattua kirkkoa.

1. Arkkienkeli Mikaelin kirkko, jota kutsutaan myös nimellä Panagia Theotokos, on puukattoinen kappeli kylän alapuolisella rinteellä. Kirkko on maalattu varhaisen

1500-luvun jälkibysanttilaiseen tyyliin.

2. Agios Sozomenosin kirkko sijaitsee keskellä vanhaa kylää, ja se on peräisin 1500-luvun alusta. Kirkossa on säilynyt kokonainen freskosarja, joka edustaa jälkibysanttilaista tyyliä.
3. Agía Paraskevin pikkukirkko sijaitsee vanhalla Kakopetrián ja Galatan välisellä tiellä, ja kirkon freskot ovat vuodelta 1514.

Myös entisöity majatalo, ”Hani ton Kalianon”, on ehdottomasti käymisen arvoinen.

Evrychoun kylä

Kyproksen rautatiemuseo

Kyproksen rautatiemuseo toimii vanhassa asemarakennuksessa Evrychoun kylän lähellä Tróodos-vuorilla. Museon huoneissa on esillä

alkuperäisiä Kyproksen rautateihin liittyviä asiakirjoja, piirustuksia, valokuvia ja muita esineitä. Museon takana oleva asemalaituri ja osa rautatietä on kunnostettu alkuperäisiin ratakiskoihin. Ratapihalla on esillä käsikäyttöinen ressiina, jota käytettiin kiskojen tarkistamiseen, sekä tavaravaunu.

Marathanan laakso

Marathanan hedelmällinen laakso tunnetaan kirsikkapuistaan. Alue sijaitsee Tróodos-vuoriston pohjoisrinteillä. Laaksoon on ripoteltu Kalopanagiótisin, Moutoullásin ja Pedoulásin kaltaisia viehättäviä pikkukyliä. Alueelle pääsee pohjoisesta Lefkosian, Evrychoun ja Tróodoksen välistä tietä sekä etelästä Lemesoksen, Plátresin ja Pródromosin välistä tietä.

Pedoulásin kylä

78 km Lefkosiaasta lounaaseen

Pedoulás on vuoristossa sijaitseva lomakohte, joka tunnetaan kirsikoistaan. Kylässä voi vieraillla Arkkienkeli Mikaelin kirkossa, bysanttilaisessa museossa sekä kansantaidemuseossa.

Bysanttilainen museo

Puh. +357 2 295 3636

Pedoulásin bysanttilainen museo sijaitsee muutaman metrin päässä kirkosta. Se perustettiin 1100-luvulta peräisin olevien ikonien ja esineiden säilytyspaikaksi. Kaikki näyttelyesineet ovat peräisin alueen eri kirkoista.

Kansantaidemuseo

Puh. +357 2 295 2140, +357 2 295 2629

Kansantaidemuseon näyttelyesineet kuvaavat Marathanan kylän yhteisöjen arkea, tapoja, perinteitä ja historiaa. Näytteillä on muun muassa perinteisiä maalaisesineitä, kuten paikallisia mekkoja, puusta veistettyjä huonekaluja ja muita kotitalous- ja maataloustavaroita.

Kýkkon luostari ja museo

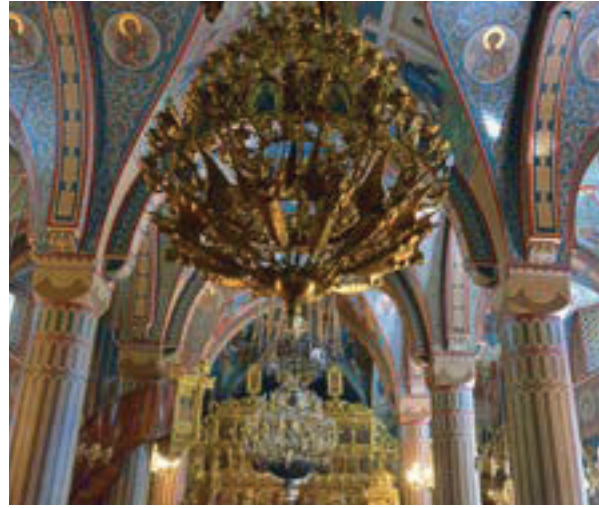

91 kilometriä Lefkosiasta lounaaseen, 13 kilometriä Pedoulásin kylästä, puh. +357 2 294 2742, +357 22942736

Kyproksen tunnetuin ja arvostetuin luostari on Neitsyt Marialle pyhitetty Kýkkon luostari, joka on perustettu vuonna 1100. Luostarissa on yksi kolmesta nykypäivään säilyneestä ikonista, jota pidetään Luukkaan tekemänä. Hopealla koristettu ikoni on kilpikunnan kilvestä ja helmiäisestä tehdyllä alttarilla ikonostaasin edessä. Museo on keskeinen osa luostaria, ja sen mittamattoman arvokkaassa kokoelmassa on ikoneja, ehtoollisastioita, käsikirjoituksia ja kyproslaisia muinaisesineitä.

Kyproksen ensimmäinen presidentti, arkkipiispa Makarios III, palveli luostarissa noviisina. Hän halusi tulla haudatuksi kuvankauniiseen Throniin, joka sijaitsee kolme kilometriä luostarista länteen.

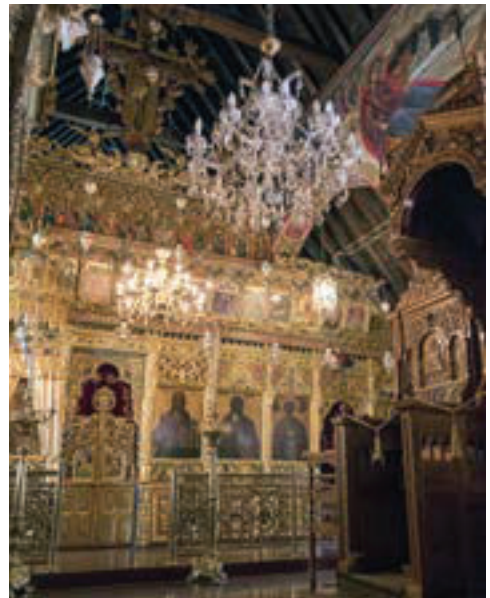
Kýkkon luostarin edustalla olevalla aukiolla vietetään vuosittain kirkollista juhlapäivää (panigiria) 15.8. ja 8.9.

Trooditissan luostari

42 kilometriä Lemesoksesta lounaaseen, 5 kilometriä Plátresin lomakohteesta luoteeseen

Trooditissan luostari sijaitsee kauniilla paikalla mäntyjen katveessa. Se perustettiin alun perin 1200-luvulla, mutta nykyinen kirkko on rakennettu vuonna 1731. Kirkossa on mittamattoman arvokas hopealehdillä koristeltu Neitsyt Marian ikoni, joka on tuotu Vähä-Aasiasta. Luostari on suljettu yleisöltä.

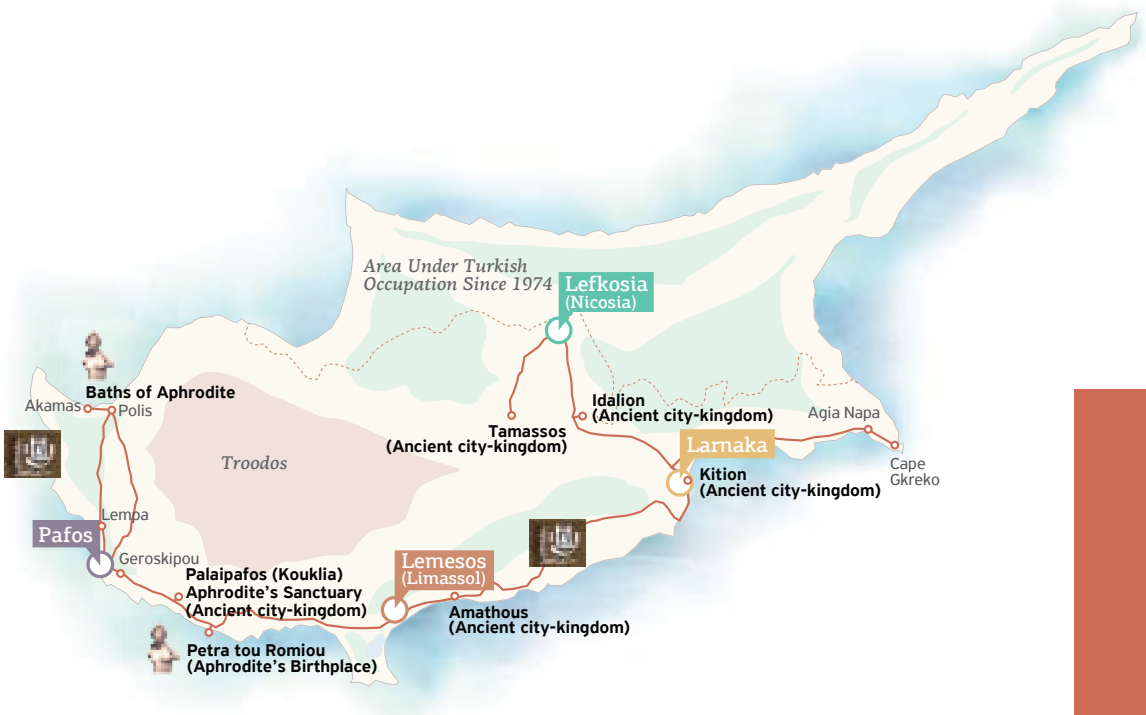

Afroditen kulttuurireitti

Vaella kreikkalaisen mytologian rakkauden ja kauneuden jumalattaren ja Kyproksen suojelijattaren, Afroditen, jalanjäljissä. Reitti keskittyy ikivanhaan Afroditen kulttiin liittyville arkeologisille alueille ja kattaa muun muassa Palaipafoksen (Kouklia), Amathusin ja Kitionin. Reitti yhdistyy monessa kohdassa muihin paikkoihin ja museoihin, joissa on näytteillä jumalattaren liittyviä esineitä. Vaella halki historian, kulttuurin ja mytologian ja opi samalla lisää Afroditen syntymästä, luonteesta, hänen kulttinsa rituaaleista sekä häneen liittyvistä kasveista ja simpukoista.

Viivan yläpuolinen alue Turkin miehittämää aluetta vuodesta 1974 lähtien

Tieverkosto

Viinireitti

Kaikki seitsemän viinireittiä on merkitty tienviitoin, joten kulkeminen onnistuu vaivatta!

1. Laona-Akámás

Kauniita paikkoja ja rantoja, ihastuttavia kyliä ja rikas kulttuuri- ja viiniperintö.

2. Vouni Panagias – Ampelitis

Panoraamareitti vuoristoseudun halki. Voit tutustua lukuisiin erilaisiin paikallisvineihin.

3. Diarizos-jokilaakso

Idyllinen seikkailuretki luonnonkauniille seudulle, jolla riittää lukuisia vielä melko tuntemattomia viinitarhoja.

4. Krasochoria (Lemesos)

Tunnettuja viinikyliä, joista kullakin on omat erikoispiirteensä. Kaikissa kylissä on pitkät

perinteet viinivalmistuksessa.

5. Commandaria

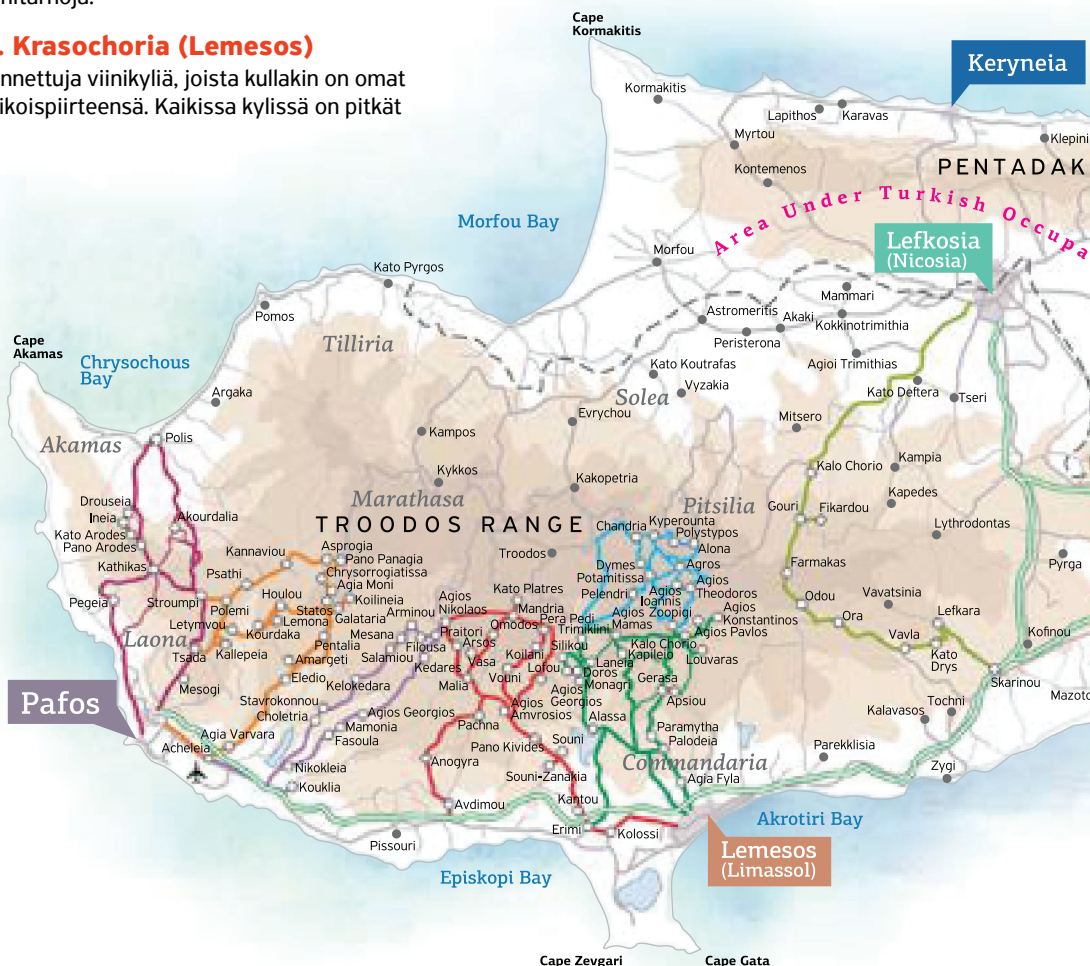
Tunnettuja ja tuntemattomia viinialueen kolkkia, joissa saaren kuuluisimman viinin taru jatkuu.

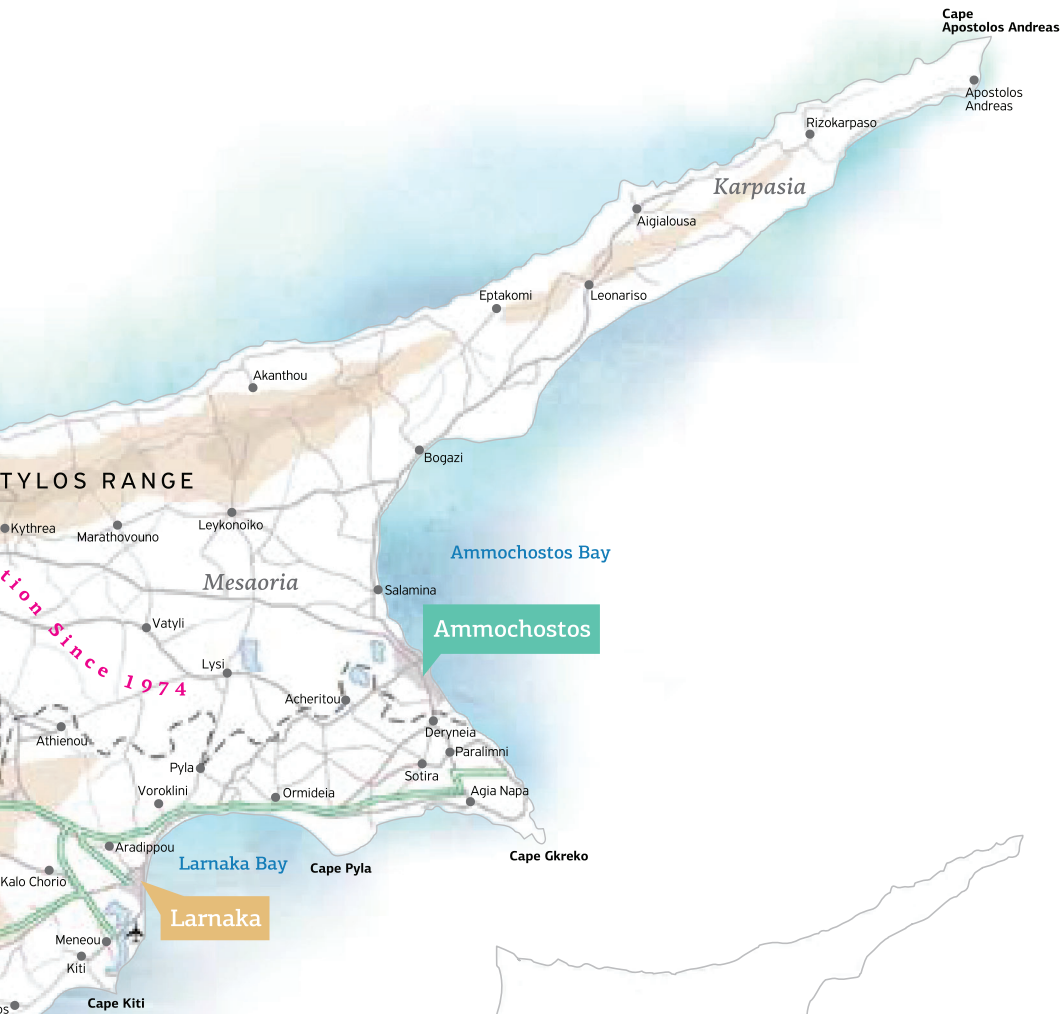
6. Pitsilia

Kauniita maisemia ja erinomaista viiniä.

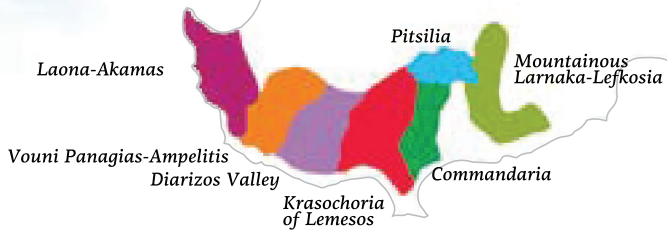
7. Lárnaka-Lefkosia-vuoristoalueet

Upeita paikkoja, joissa perinteet heräävät eloon.

Wine making regions of Cyprus

The Deputy Ministry of Tourism in its efforts to best accommodate all kinds of tourists, especially the ones who do not travel in organised groups, has introduced Audio Guides for several archaeological sites and other places of interest. The Audio Guides are downloadable from Deputy Ministry of Tourism's website (www.visitcyprus.com) and can be uploaded to any device supporting mp3s (mobile phones, ipod etc).

Every effort has been made in the production of this publication, for the inclusion of accurate and valid information at the time of print.

Production: Deputy Ministry of Tourism

Historical text: Dr. Sofia Antoniadou

English translation: Marina Christofidou

Photography: Deputy Ministry of Tourism, Images of Cyprus Ltd, Cyprus Museum-Dpt of Antiquities, Action Photo Archive, Byzantine Museum of Makarios III Cultural Foundation, Elias Eliades, Handicraft centre, Bank of Cyprus Cultural Foundation, CVAR, Leventis Foundation, Larnaka Municipality, Environmental Centres, Cyprus Theatre Museums, Giuseppe Simone Bertolucci, Franco Cappellari, Stefano Gerardi, A. Lorenzetto, Cyprus Postal Museum, Marcus Bassler, Filippo Silvestris, Wings Design, Kakia Socratous, Soula Vasiliou, M. Michaelidou, Haroula-Hadjiioannou Samata, Antonis Menelaou, Tereza Kleovolou, Nathanael Andreou, Nikolaos Louloudis, Paralimni Municipality, Nassim Eloud, Andreas Chrysostomou, Maria Evripidou, Cyprus historic & classic Motor Museum, Museum of world natural history, Fairy Tale Museum, Byzantine Museum, Christos Papakostas, Andreas Constantinou & Constantinos Koumenides (Aerial Cyp).

Design: Pencil Communications Ltd

Adaptations: Costas Zarras Design & Advertising

Printing: RPM Lithografica LTD

FINNISH 05/2020

Kypros

11000
vuotta

historiaa ja kulttuuria

DEPUTY MINISTRY OF TOURISM

www.visitcyprus.com

1100920